1

Elemosina Spiritualis

Dixit D(omi)nus S. Gertrudi. Quando qui dem incessanter sitium et esuriam ho minu(m) salute(m), ille mihi dabit manduca re qui conabit(ur) quotidie aliquem habere aedificationis sermone(m) ad proximum ad eum instruendum et in via salutis dirigendu(m). 2. Qui sacram scripturam aut quemlibet aliu(m) spirituale(m) librum legerit ob compunctione(m) et devotionem, il le mihi propinabit poculu(m) suavis hau stus ad restringenda(m) sitim meam. 3. Rursu(m) qui operam dabit quotidianae animi re collectioni, ut de me tota spiritus conten tione saltem per horam cogitet, hunc grato admodu(m) hospicio colliget. 4. Qui singulis diebus conabitur aliquus virtu tis actu(m) exercere, libenter id officij acce ptabo tanqua(m) vesti(m) qua operior.

Hic ~~Libro notatus est Fr. Cech[illegible]~~ a ~~P. Dom. Petro Baptista~~ pro tunc ~~Magistro Novitiorum [illegible]~~ ad ~~Cru[illegible] Ao D. 1763. 23 Aprilis.~~

5. Qui magno animo tentationem aliquam superaverit ille tantundem effecerit quasi me in infirmitate visitasset. 6. Deniq. eo loco habebo cum

Eremitar. Camaldulen. Insulae Vigrensis.

Vera Effigies Venerab. P. LAURENTII SCUPU-
LI Hydruntini Clerici Regularis qui obijt Neapoli.
A. M.DC.X.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud SERVATIUM NOETHEN. 1733
Superiorum permissu

Venerabilis Patris

LAURENTII SCUPULI,

Cler. Reg. Theatini,

CERTAMEN SPIRITUALE,

Ex Italico Idiomate
Cui ab Actore consignatum est,
à

CAROLO ANTONIO MEAZZA

Latinè redditum.

Versio reliquarum omnium accuratissima, & cum ejusdem Auctoris Manuscriptis diligentissimè collata.

EDITIO SEPTIMA,

A plurimis typi mendis expurgata.

PARS PRIMA

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
EX OFFICINA NOETHENIANA,
Anno M. D. CC. L.
Superiorum Permissu

Ad pium Lectorem Interpres.

ECce, mi Lector SPIRITUALE *illud* CERTAMEN, *quod toties multi, & virtute, & nobilitate Viri clarissimi ex Italico Latinum Idioma translatum concupivêre. Ne mireris, quòd* SPIRITUALIS CERTAMINIS *nomen, non verò Pugnæ, vel Luctæ, libello hic apposuerim, sicut aliàs factum est; quoniam in hoc beneficii tui ratio habita fuit; ut per hanc nempe differentiam tibi innotescat, cùm aliquem volueris è libellis istis acquirere: Hunc post reliquos omnes variis impressos linguis revisum, cum manuscriptis exemplaribus [Auctoris] collatum, & fidelissimè ad ejus mentem Italicè expressam conversum, magisque cæteris absolutum prælo commissum fuisse. Si elegantes in eo interpretandi modos, & formas non inveneris, scito, me illis non tam uti nescivisse, quàm noluisse. Mihi enim visum semper est, satis celsitudinis in se res habere divinas, absque eo, quòd illam ab humani, & debilis ingenii inconcinno, seu etiam concinnato mutuent stylo. Hinc pro certo semper habui, à supremi Numinis justitia, me pœnam non exiguam subiturum esse, si inter cælestem JESU Christi sementem, terrenum immiscere aliquid studuissem. Purè, sincere, & methodo faciliori, atque candidiore, quo potui, translatum à me libellum, eâdem, quâ transtuli, puaâ sinceritate,*

in lucem etiam ad utilitatem tuam edere cogitavi. Qualis futurus sit sensui tuo, Lector mi, haud compertum hucusque mihi est; puto tamen, gratum dilectumque fore, & spiritualis fructûs genitorem fœcundum, si eâ legeris mente, quam piissimus, & nitidissimus ejus Auctor, ac Ven. Dei Servus LAURENTIUS SCUPULUS, *quam ego, humilisque meus scribendi modus postulare videtur. Laudes, atque præconia de Libello, qui omnium ferè Catholicarum Regionum idiomate donatus est, & tot summis, tum Ecclesiasticis, tum Sæcularibus Principibus dedicatus, per memetipsum hîc intexere, temeritatis potiùs, quàm virtutis effectum existimans, prætermitto. Si cupis tamen aurei certè Libelli pretiositatem (antequam eum legere incipias) deducere, ut in eum fervidiori, ob tuum bonum, exardere possis affectu, additas infra litteras perlege, quas Reverendissimus P. D. Augustinus Bozomo (vir, quâ solidioribus scientiis, quâ ingeniosioribus facultatibus, præsertim verò Verbi DEI, summis semper cum plausibus prædicatione universam fermè per Europam celebratissimus) Italico sermone Romæ typis datas, ad quæcunque sui Ordinis misit Cœnobia, dum adhuc munere Præpositi Generalis totius Ordinis fungeretur. Per eas etenim (licèt Religiosos suos ad cultum FRANCISCI SALES, nuperrimè inter BEATOS adscripti præcipuè adhortetur) Libelli, nihilò tamen minùs æstimationem, præter invidiam quidem, sed intra candidioris veritatis confinia satis expressisse videtur.*

Hasce

Hasce litteras unàcum illustrium Auctorum elogiis non longè habes in Latinum conversas; non parum enim hæc omnia tuo collatura non tam conceptui, quàm profectui adjudicavi. Subdidi quoque ante 1. Capitulum SPIRITUALIS CERTAMINIS *Orationem ad ipsum* BEATUM SALES, *ut, priusquam legendum adeas librum, ore simul, ac mente eam volvas, atque ab eo gratiam istam exposcas, non nihil saltem devotionis, & spiritûs delibandi à* SPIRITUALI CERTAMINE, *quem abundè, ac summas usque ad delicias animæ hausit Vir Sanctissimus: atque in sua spiritualia opera, sydereis digna caracteribus, ad innumerorum auxilium, salutemque hominum perenniter derivavit. Age, igitur, neque Magistrum (sic enim* SALES SCUPULUM *appellabat) sine Beati, expertique discipuli patrocinio invisas. Nam, sic agendo, Herois utriusque amore invicem conjunctissimi utilitatem, opem, & fructum degustare tibi suavissimè à Domino concedetur. Solus diu non excurret Libellus, ubi scivero, quòd versio hæc plana, facilis fructumque solum quærens (ideoque inculta, inornata, & impolita) placeat, promitto scilicet, me tibi alteram* SPIRITUALIS CERTAMINIS *partem, seu secundum* SCUPULI *Operum Tomulum redditurum pariter Latinitati. Interea tamen ne meî obliviscaris, qui, pro exiguo insumpto labore nihil aliud flagito, quàm orationes tuas, ut, iisdem intercedentibus, divinæ cooperer gratiæ: faventeque Optimi Numinis misericordiâ salvus*

vus fiam. Vale, & errata, in quæ inter legendum offendes, ex parti mihi absenti à Typographia, ex parte Typographorum consuetudini ignoscere contentus esto.

K. R. *in Christo* P. P. & F. F.

M*Agnus affectus, ac amor, quô sanctus Episcopus, & Genevæ Princeps* FRANCISCUS SALES *nostrum Ordinem semper est prosecutus, nec non Libellum, & quidem præcipuè* SPIRITUALIS CERTAMINIS, *compositum à piissimo, & Ven.* P. LAURENTIO SCUPULO, *qui ob suam profundissimam humilitatem, dum viveret, excurrere illum tantùm concessit sub nomine Clerici Regularis qua de causa ab Hispanis, Gallis, ac Italis, sed inprimis à* BEATO SALES, *THEATINORUM liber est appellatus; & verè hoc eum decet nomen; quippe quod Lac est Tyronum nostrorum, panis professorum, studiis incumbentium Confessionibus, Concionibus, conversionibus, & directionibus animarum: tum suavis quoque ac dulcis ambrosia nostrorum Contemplantium: hoc è Libello Lac escamque substantialem spiritualis saporis suxit sanctissimus Præsul, BEATUS Asceta: cùm charum sibi, & dilectum voluit, ac vocavit, cunctisque eundem præferebat apud eos, qui ad ipsius consilium circa spiritualia confugiebant: at illis præsertim, qui sub umbra sua tutelari in pietatis operibus subjiciebantur, neque solùm in genere sed & particulariter Capitula ipsis assignans; Illi*

enim

enim in more erat dicere, quòd Liber ille proprius erat director, & præceptor in spirituali palæstra, vitæque interioris reformatione; Et ex hac pretiosa semente divitem librorum suorum incomparabilium collegit messem, maximéque nullis æquandæ laudibus PHILOTHEÆ, *inter quam, nostrumque Libellum pulcherrimas reperit, ostenditque similitudines Episcopus eruditissimus de* BELLEY, *ac supra primum utriusque voluminis Capitulum devotissimum, edidit de interiori Reformatione Tractatum: Igitur affectus hic præstantissimus* BEATI SALES *ad honorem obsequiumque promeritum immortali ejus sacrandum Nomini semper nostrum urgere Ordinem visus est. Ac isto tempore, quo Sanctissimus* D. N. ALEXANDER VII. P. O. M. *Litteris suis Apostolicis datis sub Decembris die vigesima octava* 1661. *tanto Præsuli nomenclaturam, cultumque* BEATI *donnavit. volumus nos supra cæteros omnes in ejus decus, atque venerationem exardere. Quam ob causam, communes hasce litteras, pro singulis Nostratium Domibus, typis curavi imprimi, ut* R. R. V. V. *invigilent, extollantque ubique* BEATI *gloriosissimi Nomen, promulgatione Sanctitatis ejus vitæ, atque dispensatione Collectæ in ipsius honorem à ferventissima* D. N. ALEXANDRI VII. *devotione efformatæ, quæ paucis, ac veluti in Compendio, mirè, piissimèque* BEATI *Episcopi spiritum explicat, & dignitatem; ità pariter pœnitentibus, & spiritualibus filiis aureorum ejus codicum lectio-*

nem quàm diligenter commendent: & quidem perfectis in via spirituali DE AMORE DEI tractatum, illumque super, CANTICA: proficientibus, & Religiosis DIRECTORIUM, SPIRITUALES OCCUPATIONES, & similia: incipientibus verò, imò cujusvis conditionis hominibus omnium maximè PHILOTHEAM, quæ manna est, ex quo saporem illum quisque delibat, quem esurit, cupitque, nec absque progressu unquam saluberrimo, præterquam, quòd eâ pascuntur omnes sine ullo labore, atque molestia; cùm facilem, suavem, dulcemque omnibus ad Cælorum Regnum viam ostendat. Domum totis viribus studeant, naventque operam, ut excelsum BEATI meritum magìs, magisque attollant: ejusque in omnibus devotionem inserant, quâ meliùs ad festivitatem ipsius Canonizationis brevi sperandæ disponi queant; quo tempore & nos in Templis nostris juxta debitum, nostramque pauperiem, ad supremi, BEATIQUE PRINCIPIS decus, ac gloriam, aliquam saltem nostrorum desideriorum partem perficiemus. Omnia RR. RR. V. V. injungo, eò vel magis, quòd uni è Nostris ad pedes D. N. P. M. accedenti cum quibusdam operibus Sanctitati suæ dicatis, ex se, motuque proprio jusserit Sanctissimus idem Pontifex, ut suo mihi Nomine renunciaret, obligationem, quân stra Religio BEATO SALES devincta est: quodque Beatum ipsum inter Filios suos, & numerare, & colere debeat, cùm è prædicto Libello nostri SCUPULI suum omnem spiritum traxerit, ac solidaverit. Quæ om-

omnia aptiori postea expressione iteravit mihi, ubi ipsius pedes, pro tot summæ benignitatis ostensionibus, quibus nobis perpetuò favere non desinit, exosculandos adivi. Quapropter totum R. R. V. V. exequantur oportet, nedum ob mandatum hoc meum, verùm etiam ob præceptum Sanctissimi Domini nostri, cui immediatè subjicimur, & à quo tot gratiarum, honorumque quotidie accipimus effusiones. Quorum occasione R. R. V. V. jubeo, ut ante BEATUM FRANCISCUM *preces effundant ad longævam vitam, annosque felicissimos Sanctitati suæ impetrandos, in nostri Ordinis, totiusque Christiani Orbis beneficium, atque solamen. Dominus Deus noster R. R. V. V. benedicat, & bonos, perfectosque suos vos servos efficiat rogo, Romæ duodecimâ Februarii M. DC. LXII.*

R. R. V. V.

Servus in Domino

D. Augustinus Boxomo, Præpositus Generalis Cler. Regg.

Brevis Notitia Vitæ Ven. Patris, ac DEI Servi,

LAURENTII SCUPULI,

Clerici Regularis,

Auctoris

CERTAMINIS SPIRITUALIS,

Ejusdemque CERTAMINIS Elogia clarissimorum virorum, è probatissimis sæculi nostri Scriptotibus ab interprete excerpta, fideliterque huc redacta.

Ad honorem & gloriam JESU CHRISTI, qui tantum Auctori in se humillimo virtutem, atque spiritum indidit; ad Christianum Orbem in spirituali vita erudiendum.

OPusculo nonnihil deesset, nisi aliqua hîc inferetur de vita devotissimi Auctoris CERTAMINIS SPIRITUALIS notitia; & quædam affigerentur elogia, quibus non exiguum me allaturum esse Libello æstimationis, haud suspicor, incrementum.

Hydrunti, ut à SCUPULI cunabulis exordiamur, quæ urbs est integræ Provinciæ Regni Neapolitani nomen imponens, præclaris parentibus ortus est SCUPU-

LU

LUS. A pueritia, florentique juventute in studiorum hortulis, sublimiorum scientiarum deliciis pastus est ad ætatem usque annorum circiter quadraginta. Verùm, quia Spiritus Divinus in animarum instructorem, & moderatorem illum destinaverat, ad Beatum ANDREAM AVELLINUM Cler. Reg. eum misit, qui tunc temporis Neapoli cum sanctitatis fama quàm maxima degebat, atque egregius præceptor spiritûs habeatur. Hinc paulò post, anno scil. nostræ salutis 1570. per ipsummet B. ANDREAM in Divi Pauli Cœnobio susceptus est, & Clericorum Regularium albo adscriptus: tum in virtutum omnium exercitatione eruditus, ut cœlestes fructus intrinsecus productos, extrinsecus inde proderet, cæterisque in proximorum salutem degustandos præberet. Addidit quoque SCUPULUS B. ANDREÆ documentis spiritualium librorum lectionem, per quam à sanctis Patribus, aliisque ab Auctoribus inter divina plurimùm versatis uberiorem in suî, animarumque intima frugem derivaret. Et successit planè juxta Beati, suique cupiditatem; nam ita in spirituali profecit palæstra, ut brevì è discipulo, magna cum præstantiorum hominum admiratione, magister verè in ea celeberrimus effectus sit. Quare accedente, Superiorum jussu, proximorum directio

nem, fervidiori charitatis animatus æstu, suscepit; Quo in exercitio sic erat divinitùs edoctus, ut nedum singularis, sed unicus in eo à pluribus diceretur: adeò amabilem, facilemque spiritualem viam monstrabat, optandamque apud omnes reddebat interioris hominis reformationem. At quando expoliendæ alienæ pietatis peritia insignem sibi conciliaverat opinionem, & nomen, communis hominum hostis ægrè ferens tot, tantasque à SCUPULO sibi illatas ruinas, majoresque prævidens impofterum imminere, nobilissimo DEI servo, Heroique intaminato teterrimam ignominiam molitus est. Quæ secuta hîc fuerint, ex eruditissimo, florentissimoque P. D. Josepho Silos, Annalium Clericorum Regularium Historico, verè numeris omnibus absoluto delibare jam placeat. Sic ille quasi ad verbum:

(a) Sed, dum secundè velificatur SCUPULUS, naufragium facit existimatio. Nempè familiare est sapientissimo Numini casus permittere, ut mortales erudiat, in lubrico rem esse, quoad vivimus. Interdum verò & immunes etiam culpâ mulctat, ut probet. Tritum namque illud, nisi adversis virilem indolem ac virtutem minimè expoliri: idque esse stirpium genus robu-

(a) *Histor. Cler. Reg. p. 2. à Congreg. condit. anno Domini 1610.*

robustissimum, quod venti maximè verberant, asperantque. Igitur, qui alios in palæstra virtutum exercebat, docebatque humanæ tolerantiæ laudes; exemplum agere, suamque vicissim periclitari patientiam contigit. Enimverò, quæ est sanctioris disciplinæ ratio, ut non modò crimen, verùm etiam criminis speciem vindicet, cùm in gravioris culpæ (quâ denigratus nunquam fuerat) suspicionem venisset SCUPULUS, statui de ipso severiùs oportuit: irrogatumque non leve quidem supplicium, ut lueret, aut noxam, si admisisset, aut imprudentiam (à qua pariter longè abesse postmodum visus est) quod noxæ suspicionem creâsset; & simul moneret reliquos censura, caveretque aliorum valetudini propinatum uni vel tantum reputato culpabili, medicamen. Et verè tulit ipse incredibili patientiâ diutiùs pœnam; quâ postea defunctus, quantus inde virtutum omnium, humilitatis præsertim fructus exstiterit, eximio quodam tenore disciplinæ luculenter commonstravit. Etenim incredibilis exinde solitudinis amor, & studium suî. Humilitati exercendæ non communi cæteris Clericis capitis integumento, sed, quod Laici Ordinis Fratres gestant, uti voluit; nec nisi triennio, antequam è vivis excederet, exorari passus est, ut ejusmodi capitis tegmen mutaret. Adhæc, domestica

 obire

obire munia, & quæ maximè laboriosa, ac vilia, nempè fullonicam, panificium, scopas, aderatque subsidiaria manu, & ope Laicis. Paupertas in suî cultu planè ingens. Lectulus, scabellum, vulgaris in cella effigies, præterea nihil. Contemplatione apprimè addictus; concepto ab ea mentis exercitatione rerum divinarum sensu, quem, & aliis perquam aptè instillare solitus erat. Plurimùm siquidem, utì paulò antè inuimus, in erudiendis mortalibus, tractandisque animis valebat, instructus peculiari quâdam arte, ac vi facundiæ, quà mores instituere, spiritum formare, amorem virtuti conciliare, adhortari, consolari, fructu quidem inenarrabili videbatur. In hac verò divinorum eruditione, ac usu, quantum esset versatus, libellus ille asceticus, cui titulus, PUGNA SPIRITUALIS, luculenter ostendit. A SCUPULI calamo, & vigiliis aurea illa lucubratio: sed qui minùs famæ, humilitati multùm studebat, supprimi Auctoris nomen voluit, quod postea appositum, Majorum nempe jussu, qui commendatum passim fœtum illum egregiæ mentis, quòd incerto patre vagaretur, adoptari à pluribus exteris, haud æquo animo tulêre; jusseruntque inscribi suo nomine.

Libelli pretium abundè constat ab ejus inter viros doctos, ac pios fama. Recudi

sæpiùs

ſæpius opportuit. & ut non uni populo, ac genti prodeſſet, in alia, atque alia ſubinde idiomate transferri. Enimverò ex Italico, cui ab Auctore primùm conſignatus, Anglicus, mox Belgicus, Cantabricus, Hiſpanicus, tum Germanicus, Indicus, & Gallicus ſæpiſſimè, demùm à *Jodoco Lorichio* in Friburgenſi Briſgoiæ Academia Theologiæ Profeſſore, ac ſcriptis voluminibus percelebri, Latinitate, etſi non integrè, donatus. Qui quidem affixâ ad Nigræ Sylvæ Abbatem epiſtolâ, nimium quantum præclari Operis dignitatem, utilitatemque in ea laudat: conſignatque egregium planè teſtimonium, iis omninò verbis: *

Inſerta de CERTAMINE SPIRITUALI, ejuſque Auctore, Elogia.

*IN *Tractatu hoc perbrevi ordinatiſſimè, ac perſpicatiſſimè complexus Auctor eſt omnia ad ſpiritualis vitæ optimam perfectionem parandam neceſſaria, quæ alii multis, ac magnis libris vix aſſecuti ſunt.*

Tum idem Lorichius rationem docens, modumque legendi accuratè, & cum fructu librum, *Pretioſum, ipſum, optimarum gemmarum theſaurum, & digniſſimum ſpiritualium pharmacorum myropolium vocat.*

Inſigni Lorichii de SPIRITUALI CERTAMINE teſtimonio aliud addere non abs re duco de ejuſdem Certaminis Auctore

Auctore præconium *Caroli Manolessi*, qui in impressione Bononiæ multos ante annos ob suî jussum denuò peractâ, in nuncupatoriis ad Serenissimam, Regiamque, & vitæ sanctitate commendatissimam Infantem MARIAM à Sabaudia litteris, hæc prorsus Italico sermoni respondentia fatur:

Ordinatus fuit Libellus hic ab Heroë illustri magis, ac in spiritualibus exercitato, quo gloriata unquam fuerit Christiana militia, ab Adm, scilicet Rev. P. D. LAURENTIO SCUPULO, *Clerico Regulari, Opus tanti pretii, estimationisque confectum est.*

Ne tamen hæc, multa licèt, pauca esse censeantur, non prætermittenda videntur alia libris suis cælestibus consignata à Viro sanctimoniæ famâ longè per Galliam, & totum terrarum ambitum celebratissimo, nempè B. FRANCISCO SALES Episcopo, & Principe Genevensi, qui non probare utcunque Libellum videri voluit, verùm etiã, & suas appellare divitias, & aliis inculcare etiã, atque etiam ut perlegerent, solitus erat. Quas laudes piissimus hic Antistes, præcipuè in suis epistolis tribuit, fuit, qui accuratè collegerit, & ut tanti Viri judicio, ac calamo accederet pondus, ac pretium, in ipso ejus Opusculi vestigio, in ea videlicet, quæ ex tot Gallicis impressionibus, ac editionibus fuit ultima, affixas

voluit:

voluit. Illas hîc libasse ad pii Lectoris delicias opportunum, haud dubito, fuerit. (a) Hæc magna ex parte *Silos*, Vir, utì probatâ sapientiâ, ità & fide, à quo & sequentia omnino per me eruta, ut cum SPIRITUALIS CERTAMINIS encomiis pernitido, amænoque ejus stylo fruaris, tibi Lector. Igitur hoc ille Ordine ea refert.

Libro 2. ep. 26. & 34. ad Matronam quandam de piorum codicum lectione scribens SALES, ubi Libellos aliquos perdifficiles, ac suamet caligine obvolutos pronunciâsset; *Lege*, inquit, *ac relege* pugnam Spiritualem: *Hic tibi Liber perfamiliaris, at charissimus esto. Perspicuus valdè is est, totusque induci in morem potest.*

Epist. verò 39. alteram item nobilem fœminam ad virtutem, dum instituit, *Relege*, (inquit) Spiritualem Pugnam, *cujus, dum attentè perpendes documenta, nihil profectò ejus erit studio fructuosius.*

Viduam lib. 4. ep. 80. sub 24 Julii 1607. dum ad cordis simplicitatem hortatur, monetque; ne tam impensè à tentationibus liberari postulet: *Filia*, inquit, *percurre Caput* 37. Pugnæ Spiritualis. *Hic mihi liber maximè ad cor, quem decem, & octo annos mecum semper habeo, ac nunquam sine fructu legi.*

Alteram itidem prænobilem Viduam ep. 70. lib. 5. ad tolerantiam in peracerba filii

(a) *Histor. Cler. Regul. loco ubi supra.*

filii morte hortatur, in ea verba: Pernecessarium semel in hebdomata id potissimum incumbere, ut Dei voluntatem velis, ac ames, non modò generosius, sed, ut quid mejus dicam, mollius etiam, quàm humana simul omnia, idque non in rebus tantùm levioribus, sed in perarduis etiam, & quæ natura vix ferat; *Ut in libro, quem tibi sæpiùs commendavi* de Spirituali Pugna; *cognoscas: sublimis quidam, filia, hic Liber, & sublimis etiam Deus, & sublimis, ad quem tendimus, finis*. Hæc Sales, aliaque permulta, quibus supersedeo, in suis epistolis.

In libro autem, cui titulus, *de spiritu Venerabilis* FRANCISCI SALES, hæc habes:

Parte 3. sect. 12. *Liber de imitatione JESU Christi verè aureus est, ac major laude: at non is erat, quem legendum maximè propinaret SALES: sed* Pugnam Spiritualem, *quæ illi semper in manibus; & ut ipsemet retulit, ac scripsit, annos duo de viginti, & eò ampliùs semper secum gestaverat, ut ne diem quidem dilabi permiserit, quin Caput ex ea aliquot, aut paginam legeret. Et si quis attentè rem expenderit, cognoscet sanctissimi hujus Viri spiritum ab eo libro extitisse.*

P. 7. s. 7 Hic idem Auctor. *Tres, ait, præstantissimo Antistiti in pretio libelli erant, sed ante omnes* Pugna Spiritualis, *quam probare clientibus vel maximè conabatur.*

P. 14. sect. 15. Interrogatus SALES, quis ejus spiritûs moderator fuisset? *Pugnam Spiritualem,*

ritualem, quâ nunquam exarmatus, ostendens: *Ecce tibi*, inquit, *meus ab adolescentia Rector, ac spiritûs Magister. Patavii cùm agerem, quidam ex Clericis Regularibus, ut legerem, monuit: successit planè cum fructu monitum.*

*Hucusque Silos meis summa cum animi delectatione lustratus oculis. Ulteriùs P. D. *Carolus Palma*, ejusdem Clericorum Regularium Ordinis Vir, tum in scientiis illustrioribus, tum in oratoriis litteris, sacrisque concionibus undequaque laudandus, ac longè latéque, nedum per Italiam, sed extra (ut fama est) clarissimus, qui subsequentia ex eadem p. 14. sect. 15. utpote prolata ab ore Beati SALES sumpsit, atque in *Spirituali Certamine*, jussu Reverendissimi P. D. Francisci Carafæ, Clericorum Regularium olim Præpositi Generalis, recognito, cum auctoris manuscriptis comparato, diligentissiméque ad illorum sensum emendato, Italico postea idiomate, Romæ, typis Mascardi, impresso, post enarrata immediatè superiùs ab Auctore de spiritu Beati SALES, etiam inseruit:

**Compositus autem fuit hic Liber â S. Heroë illustris illius Congregationis, qui nomen suum caligine ob profundissimam humilitatem involvit, & excurrere tantùm illum permisit sub nomine suæ Religionis, quæ illo eodem fermè utitur modo, quo R. R. P. P. JESUITÆ Sancti IGNATII LOJOLÆ Exercitiis: quâ ratione inde putandum est,*

C e-

Clericorum Regularium, seu Theatinorum Librum *vulgò, per Italiam, Hispanias, & Galliam, vivente vel ejus Auctore, appellatum fuisse.*

His iterùm Silos Beati SALES prosequens de Libro SCUPULI Elogia. Semel accidit, ut quidam Librum de Imitatione CHRISTI summè laudaret, ac præferret longè Pugnæ Spirituali; Ad hæc SALES: *Utrumque*, inquit, *Libellum Viri duo Divino quodam spiritu afflati videntur mihi composuisse. Diversa iis ab argumenti genere forma, ita tamen, ut de utroque dici verè possit:* Non est inventus similis illi. *Excedunt sese mutuò, & in Pugna quidem Spirituali ordo, & dicendi ratio, quæ materiam prorsus exhaurit, magis commendatur.* Ad extremum insigni eâ sententia litem diremit: *Ad vitæ Spiritualis progressiones debere alterum legi, alterum non omitti.* Sed commendandæ frugiferæ adeò Scriptioni, ejus Auctori hactenus hæc à Viro religiosissimo, & cui ab usu virtutum eximia inerat divinorum peritia.

Quibus unum addere lubet eidem sancto FRANCISCO SALESIO consanguinitate conjunctum, CAROLUM nempè AUGUSTUM DE SALES, Genevensem Episcopum, qui in vita Patrui sui sanctissimi Latinè scripta, anno 1634, & ad Urbanum VIII. summum Pontificem dicata, hæc lib. 1. intexuit: *Accessit*, inquit *pro complemento piissimi Theatinorum Libelli, cui*

Spi-

Spirituali Pugna *titulus est*, *utilissima lectio*: *hunc tanquam demissam è cælo divinam Epistolam assiduè terebat manibus*, & *per annos septendecim deinceps gestávit in perula*.

CONCLUSIO VITÆ
AUCTORIS CERTAMINIS SPIRITUALIS.

QUòd si imago quædam animi cujusque scriptio est, libeat ab *spirituali* hoc *Certamine* Virum laudatissimum, victoremque suî SCUPULUM, veluti de vultu agnoscere, ac statuere, non potuisse, nisi optimè atque ad interioris hominis regulam vivere, qui optimê de interiori homine scripsit. Hìc finem facit Silos mihi à lectione nunquem sine animi deliciis perfamiliaris. Præter quæ, utpotè omnia ipse accurratissimè perlustraverit, & brevi, plenoque velut in compendio SCUPULI vitam clauserit, atque virtutes, nullam aliquam insuper ducens ego concupisci posse de iisdem notitiam, ulteriùs non pergo.

ORATIO
Ad postulandam S. FRANCISCI de SALES intercessionem.

Oremus.

DEUS, qui ad animarum salutem BEATUM FRANCISCUM Confessorem

rem tuum, atque Pontificem omnibus omnia factum esse voluisti, concede propitius, ut charitatis tuæ dulcedine perfusi, ejus dirigentibus monitis, & suffragantibus meritis æterna gaudia consequamur. Per Dominum nostrum JESUM CHRISTUM Filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate Spiritûs sancti DEUS per omnia sæcula sæculorum.

VOS hodie contra inimicos vestros pugnam committitis; non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos; quia Dominus DEUS vester in medio vestri est, & pro vobis contra adversarios dimicabit, ut eruat vos de periculo.

Deuter. XX.

CERTAMINIS SPIRITUALIS.

CAPUT I.

In quo consistat vera Christiani hominis perfectio; quòd pro ea pugnandum sit; & de quatuor mediis ad eam obtinendam necessariis.

SI cupis, Fili mi, ad veræ perfectionis apicem ascendere, Deoque tuo adhærendo fieri unus, & idem spiritus cum eo, (quo nihil majus, nihil melius, nihil præstantius excogitari potest) ante omnia scias oportet, in quo sita sit vera spiritualis vitæ perfectio.

Multi enim, absque matura consideratione priùs facta, crediderunt, perfectionem hanc constitutam esse in vitæ asperitate, carnis maceratione, ciliciis, disciplinis, jejuniis, & vigiliis multis, aliisque similibus corporis afflictationibus, & mortificationibus.

Alii, (& præsertim mulieres) putàrunt, se ad summum perfectionis gradum pervenisse, cùm plures vocales orationes recitant, multis sacris; divinisque officiis

 assistunt,

assistunt, & templa; atque Communiones frequentant.

Alii (inter quos etiam quandoque non nemo religiosus in Monasterio degens) sibi persuaserunt, perfectionem hanc in chori frequentatione, in silentii, solitudinis, & reliquæ regularis disciplinæ exacta observatione omninò esse radicatam.

Atque ita, quidam in his, quidam in aliis hujusmodi actionibus exterioribus fundatam existimârunt.

Quod tamen ita non est; quia, licèt prædicta opera, & exteriores actiones aliquando sint media veræ perfectionis acquirendæ, aliquando effectus, & fructus ejusdem perfectionis jam acquisitæ, nunquam tamen dici potest, hanc veram perfectionem, & spiritum in illis tantùm consistere.

Sunt equidem media efficacissima ad verum spiritum consequendum iis, qui benè, prudentérque eisdem utuntur, scilicet; ut robur acquirant contra propriam malitiam, & fragilitatem; ut se muniant contra incursus, & insidias infernalium inimicorum; & demùm, ut illa spiritualia auxilia congerant, quæ omnibus DEI servis, & maximè tyronibus in hac spirituali palæstra, necessaria sunt.

Sunt etiam fructus, & effectus spiritus jam acquisiti in hominibus verè spiritualibus qui corpus suum castigant, (eò quòd DEUM

DEUM offenderint) ut illud subjectum, & humiliatum reddant ad obsequium ejusdem DEI, degunt in solitudine, & silent, ad evitandas vel minimas occasiones peccandi; atque ut in cœlestibus habeant conversationem, ad cultum Divinum, & pietatis opera incumbunt; orant, & meditantur passionem JESU Christi, non curiositatis, & consolationis causâ, sed ut propriam malitiam, & perversitatem, nec non Domini clementiam, & bonitatem meliùs agnoscant; tum etiam, ut magis, magisque in se amorem Divinum, & sui ipsorum odium in semetipsos accendant: per abnegationem, bajulantes semper Crucem post Filium Dei; ac tandem divina Sacramenta frequentant ob majorem Domini honorem, & gloriam; ut cum eo intimiùs uniantur, utque novas, & validiores vires contra adversarios in via spirituali recipiant.

Aliis tamen, qui in supradictis exterioribus operationibus totum fundamentum perfectionis ponunt, ruinam, (non ratione operationum, quæ in se bonæ cæteroquin sunt, sed propter malam utentis dispositionem) & exitium faciliùs causant, quàm manifesta facerent peccata, eò quòd, illis exterioribus tantùm vacantes, interiorem hominem negligunt, & cor suum in manu propriarum inclinationum, & occulti

occulti dæmonis relinquunt, qui eos extra viam rectam perfectionis aberrantes videns, non solùm eosdem sinit cum interno solatio in dictis exercitiis progredi, verùm etiam ita iisdem delectari, ut Paradisi deliciis frui sibi videantur; putentque se elevatos esse inter Angelorum choros, ac Deum intimè sibi loquentem audire; unde nonnunquam in quibusdam curiosis, altisque, ac sibi dulcissimis contemplationibus absorpti adeo sunt; ut mundi, & creaturarum omnium se oblitus credant, atque in tertium usque Cælum elevatos.

Sed in quàm gravibus erroribus isti implicentur, quàmque longè à vera perfectione (quam nos quærimus) absint, facilè ex eorum vita, & moribus deduci potest; Similes enim homines in omnibus rebus magnis, & parvis, anteferri aliis volunt, aliisque præire: sunt duræ cervicis homines, in voluntate propria obstinati, cæcutientes in suis, curiosi in alienis, ac dicti, factique alterius murmuratores.

Quòd si, vel leviter, tetigeris vanam reputationem, in qua se esse putant, & ab aliis haberi volunt, sibique complacent: eósque ab ordinariis, & inanibus eorum devotionibus removere contenderis, subitò commoventur, indignantur, & insaniunt.

Adde: Si Deus ipse tribulationes, dolores,

lores, & infirmitates eis immittat (quæ omnia nunquam, nisi volente Deo contingunt, lapisque Lydius sunt, quo fideles servos suos probat) vel eosdem ab aliquibus persecutionibus torqueri permittat; ut ipsos ad veram sui ipsorum cognitionem, & veræ perfectionis viam reducat; statim, falsum esse fundamentum suum, ostendunt, corruptaque eorum præcordia superbiam eructant. In quocunque enim eventu, adverso, vel prospero, nolunt se resignare, & humiliare sub potenti Dei manu; acquiescendo justis semper, quantumvis absconditis ejus judiciis; neque volunt ad imitationem ejusdem humillimi, & patientissimi Filii DEI se subjicere omnibus creaturis, & velut amicos charissimos, persecutores, & inimicos suos amare, qui divinæ sunt instrumenta misericordiæ, atque ipsorummet perfectionis, & salutis cooperatores.

Quare manifestissimum est, hos omnes magna inter pericula versari, quippe quòd, cùm internum oculum (quò se, & operationes externas, quæ bonæ videntur, solent inspicere) obtenebratum habeant, multos perfectionis gradus sibi tribuere non erubescunt, sicque magis, magisque inflati à nimia suî ipsorum æstimatione, facilè ad judicandum, & contemnendum alios descendunt; neque aliquid inveni-

tur, quod ab hisce eos avertere valeat, præter extraordinarium auxilium Dei; faciliùs enim ad veritatis viam reducitur manifestus peccator, quàm occultus, & virtutum exteriorum vestibus palliatus.

Vides igitur, fili mi, evidenter, & clarè ex sermone meo, quòd in nulla prædictarum rerum vera vitæ spiritualis perfectio sita sit: Quam, sciendum tibi est, in alio non esse positam, nisi in cognitione bonitatis, & misericordiæ divinæ: miseriæ, nullitatis, & propensionis nostræ ad omne malum: in Dei amore, & nostrî ipsorum odio: in subjectione omnium nostrarum rerum non ipsi tantùm DEO, sed, ob ejus amorem, singulis quoque creaturis ejus præstanda; in cujusvis nostræ voluntatis abrenunciatione; atque in totali nostrâ resignatione in complacentiam divinam: quin insuper in hoc, & quidem potissimùm, ut prædicta omnia velimus, & operemur ob nullum aliud motivum, quàm ob Dei honorem, & gloriam ob ipsius beneplacitum, & qua sic ipse vult, atque meretur ab omnibûs creaturis coli, & amari.

Hæc est amoris lex ab ejusdem Domini dextera in suorum fidelium servorum cordibus impressa.

Hæc est nostrî ipsorum abnegatio, quæ à nobis requiritur.

Hoc

Hoc est suave ejus jugum, & onus leve. Hæc est obedientia illa, ad quam nos verbo, & exemplo Redemptor, & Magister nos vocat.

Quia verò (ubi ad tantæ perfectionis culmen aspiras) vim tibi quotidie inferre debes, ut omnes appetitus, & cupiditates tuæ (quæcunque illæ sint, magnæ, aut parvæ) magnanimiter expugnentur, & ad nihilum redigantur, necesse omninò est, ut ad hoc Certamen Spirituale te præpares, & promptus sis: *Non enim coronabitur, nisi qui legitimè certaverit.*

Quod certamen, quò difficilius est cæteris omnibus, (quia, contra nos ipsos pugnando, à nobis ipsis, eodem tempore, impugnamur) eò gloriosior, Deoque gratior est victoria, & corona in ipso obtenta.

Itaque fili mi, si omne studium operamque impenderis, ut inordinatos tuos animi appetitus, & affectus, nec non rebelles passiones, quamvis minimas, mortifices, ac conculces, longè majus, gratiusque DEO, præstabis obsequium, quàm si effrenes aliquas ex illis relinquens, voluntariè flagellis te usque ad sanguinis effusionem cæderes, jejuniisque, & abstinentiis rigidissimis antiquos Eremitas, & Anachoretas superares, seu plura animarum millia ad Deum converteres.

Licèt enim, per se loquendo, animarum

conversionem DEUS chariorem habeat: quàm mortificationem alicujus exiguæ cupiditatis tuæ, nihilominus id velle, & operari non debes, quod in se excellentius, & præstantius est, sed quod Deus à nobis, ante omnia, vel maxima, exigit, & desiderat. Ipse namque, absque dubio, magis à te quærit, & desiderat, ut tu certamen suscipias, & ad passionem tuarum mortificationum attendas, quàm si, vel unam solam ex istis, datâ operâ, in te permittens indomitam, Deo postmodùm in quacunque alia re magna, majorisque considerationis inservires.

Cùm ergo, fili mi, satis, superque cognoscas, in quo vera Christiani hominis perfectio fundata sit; quòdque ad eam obtinendam continuum, acerrimumque certamen adversus te inire debeas, quatuor hisce validissimis armis, ad victoriam in hoc Spirituali Certamine reportandam vel maximè necessariis, instruaris oportet; quæ sunt:

Diffidentia tui ipsius.
Confidentia in DEUM.
Exercitium; &
Oratio.

De quibus omnibus, Deo auxiliante, facilè, brevitérque in sequentibus Capitulis pertractabimus.

CAP.

CAPUT II.

De Diffidentia suî ipsius.

DIffidentia tuî ipsius, Fili mi, tibi adeo necessaria est in hoc Spirituali Certamine, ut sine ista, omninò credere debeas, te, non solùm non assecuturum in eo optatam palmam, verùm nequo affectum. vel minimam passionem superaturum. Hoc tibi maximopere cordi sit, tuæque menti fixum maneat. Nimis namque faciles, & proclives sumus ex peccante nostra natura ad mendacem, & vanam nostrî æstimationem: quæ licèt aliud non sit, quàm purum Nihil, nobis tamen persuademur, magnum quid eam esse, multumque nobis conferre. Ex quo fit deinde, ut absque ullo vero, & firmo fundamento vires nostras pensemus, atque de illis multum præsumere audeamus.

Error hic, qui non adeo facilè cognoscitur, magnopere displicet oculis Domini, qui diligit, cupitque in nobis sinceram tantæ, ac tamen infallibilis hujus veritatis cognitionem: nempe, quòd quævis vera virtus, & gratia ab ipso tantùm Deo (qui est fons totius boni) ad nos derivetur; quòdque à nobis, ut à nobis, nihil, ne quidem sensus bonus haberi possit, qui ei placeat.

Quamvis verò hæc tam necessaria diffi-

dentia de nobis, ſit ipſa quoque opus divinæ manus, qaum DEUS dilectis amicis ſuis, modò per ſanctas, & internas illuſtrationes: modò per aſpera verbera: modò per violentas, & penè inſuperabiles tentationes: & modò per alia media à nobis percepta, ſolet porrigere; vult nihilominus, ut & nos, quantum in nobis eſt, faciamus. Quare quatuor tibi offero media, per quæ, DEO juvante, talem comparare diffidentiam poſſis.

Primum eſt, ut mediteris, & profundè inquiras exiguitatem, & nihilum tuum. Ex te enim nihil boni prorſus facere ſufficis, quo cœlorum ingreſſum mereatis.

Secundum eſt, ut ardentibus, humilibuſque petitionibus talem diffidentiam ſæpe à Domino flagites. Ejus enim eſt donum. Ut autem eam obtineas, conſiderare debes animam tuam, non ſolùm ipſa carentem, & nudam, ſed omninò etiam impotentem ad eam conſequendam. Hoc modo te divinæ multoties ſiſtens majeſtati cum fiducia, quòd eandem tibi DEUS, ob ſuam benignitatem, ſit largiturus, conſtantérque perſeverans, & expectans totum illud tempus, quod fuerit à divina providentia deſignatum, ſine dubio illam impetrabis.

Tertium eſt, ut aſſueſcas timere te ipſum, tuum proprium judicium, vehemen-

tem

tem tuam proclivitatem ad peccandum, & innumerabiles inferorum hostes, quibus tu, ex te solo, neque vim minimam facere vales; tum etiam, ut agnoscas antiquam eorundem inimicorum certandi consuetudinem, & deceptiones, atque mutationes, quas faciunt, in Angelos lucis; totque artes, & laqueos, quos illi in virtutis, & perfectionis via abscondunt.

Quartum est, ut (si in aliquem nonnunquam defectum incideris) intimùs, profundiùsque in meditationem summæ tuæ fragilitatis penetres. Ad hunc namque finem à Deo lapsus tuus permissus est; scilicet, ut per ipsum interiùs admonitus, & clariori, quàm antea, lumine illustratus, discas te ipsum parvi facere, & tanquam rem vilem, nulliusqae momenti æstimare, ita tamen, ut ab aliis eodem etiam modo haberi velis. Absque hac enim voluntate nunquam vera erit tui ipsius deffidentia, quæ in vera humilitate, & in prædictæ cognitionis praxi suum habet fundamentum.

Perspicuum enim est, quòd cuilibet cum suprema luce, & cum increata veritate uniri cupienti, necessaria omnino est suî ipsius cognitio, quam superbis, & multum de se præsumentibus, per lapsus, ut plurimum, præstat divina clementia; videlicet, cùm permittit in aliquem eos errorem

rorem incidere, à quo se longè abesse putabant) ut sic se ipsos agnoscentes, de imaginaria, & chimerica sua virtute diffidere erudiantur.

Veruntamen est, quòd hoc medio tam miserabili uti non solet Dominus, nisi cùm cætera superiùs recensita rejicimus, seu non ita nos juvant ut divina bonitas desiderabat; quæ magis, & minùs permittit, hominem labi, quò major, vel minor est ejus superbia, & temeritas; adeò, ut ille, in quo nihil præsumptionis inveniretur (sicut in immaculata, semperque Virgine DEI Genitrice MARIA) nulli pariter lapsui, vel etiam minimo, obnoxius foret.

Atque ideo, si te quandoque labi contingat, illico ad humilem tui ipsius cognitionem advola, Deumque importunâ oratione precare, ut tibi misericorditer impertiri dignetur verum lumen,)quo te agnoscas) necnon etiam veram tui ipsius diffidentiam in te creare. Neque hoc negligas, fili, nisi novum velis lapsum metuere, & quidem primo graviorem.

CAPUT III.

De Confidentia in DEUM.

DIlecte Fili, quòd in hoc Spirituali Certamine necessaria nobis omnino sit nostri ipsorum diffidentia, immediatè

ſuperiûs oſtendimus evidentiſſimè. Verumtamen eſt, quòd, ſi eam habuerimus ſolam, vel fugiemus, cùm ſe occaſiones objicient, vel ab hoſtibus noſtris vincemur, & ſuperabimur. Idcirco, fili, tibi inſuper opus eſt pura in DEUM confidentia; ita ut in ipſo totam ſpem tuam reponas, & ab eodem quæcunque auxilium, bonum, aut victoriam tuam expectes.

Quamvis enim à nobis, qui Nihil ſumus, nihil aliud, quàm lapſus promittere nobis ipſis poſſimus, (quâ de cauſa diffidere totaliter de nobis debemus) à Domino nihilominùs quamcunque victoriam certò obtinebimus; modò nos, & cor noſtrum vivâ in illum confidentiâ obarmemus, quæ quatuor etiam mediis comparabitur.

Primò, ſi hanc à Domino flagitemus.

Secundò, ſi intueamur, & conſideremus Fidei oculo omnipotentiam Dei, & infinitam ſapientiam ejus, cui nihil, aut impoſſibile eſt, aut difficile; imò (cùm ejus bonitas menſuram non patiatur) paratus, & in promptu eſt, cum deſiderio inenarrabili, ad nobis liberaliter donandum, ſingulis horis & momentis (ſi ad amantiſſima ipſius brachia confugimus) quidquid ad vitam ſpiritualem, & totalem noſtrî victoriam neceſſe eſt.

Et verè, quomodo fieri poterit, quòd noſter Divinus Paſtor, qui trigintatres in-

tegros annos post amissam ovem cucurrit, altis adeo vocibus clamans, ut ad raucedinem usque pervenerit: perque viam ita laboriosam, ac spinis obsitam, ut totum in illa sanguinem fuderit, vitamque suam reliquerit; quando postea ipsum ovis insequitur, ejusdem præceptis obediendo, vel saltem cum desiderio (licèt quandoque languido) eisdem obediendi, illumque omni tempore vocat, & efficaciter deprecatur: quomodo fieri inquam poterit, quòd tunc tam bonus Pastor audire nolit, quòdque piissimis vitæ oculis non respiciat, atque in divinos suos humeros ovem suam non imponat, gaudens cum vicinis, & Sanctis, Angelisque omnibus Paradisi?

Quinimò, si nullum medium, solertiam, laboremque prætermisit, ut per hæc in Evangelica drachma cæcum, mutumque peccatorem invenire potuisset, credibile erit deinde; quòd illum despiciat, cùm idem peccator, tanquam ovis errans, vagatur, & clamat, tenerrimisque suis balatibus Pastorem accersit?

Et quis unquam sibi imaginabitur, quòd Deus, qui perpetuò ad cor hominis pulsat, ardentissimè cupiens illud ingredi, ut ibi cœnet, donáque sua abundantissiè ei communicet: invitatus deinde ab ipsomet homine cordis fores aperiente, verè surdum se fingat, & in eas intrare nolit?

Ter-

Tertiò, hac ditabimur in Deum confidentiâ, si memoriâ ad veritatem sacræ Scripturæ accurramus, quæ tot in locis apertissimè ostendit, nunquam confusionem illum passum fuisse, qui confidit in Deum.

Quârtò, quod & summopere inserviet ad tui ipsius diffidentiam, nec non in Deum confidentiam consequendam. Cùm aliquid agendum occurrit, vel Spirituale Certamen adversus te subeundum est, teque vincere cupis: antequam cogites, & decernas, fili mi, certamen tuum; mentem in infirmitatem, & miseriam tuam intende, atque omninò de te ipso diffidens, ad divinam omnipotentiam, sapientiam, & misericordiam te converte, firmusque, & constans in illis statue, te operaturum, & pugnaturum imperterrito corde. His autem instructus armis, & Oratione (de qua suo loco dicetur) in bello postmodum congredi, & dimicare ne pertimescas.

Quòd si hunc ordinem servare nolles, eò quòd omnia operari videaris cum confidentia in Deum, maximè te à temetipso decipi, scito. Præsumptio enim adeò naturalis, & propria est homini, atque ita subtilis, ut clam semper in eo germinet, & crescat, nec alia ratione, nisi quia diffidentiam de se ipso, & confidentiam in Deo se habere putat, & pro rei veritate non habet.

Ut fugias ergo, fili mi, quo ad fieri potest à spiritus præsumptione, atque ut operetis cum diffidentia tui ipsius, opus est, ut consideratio tuæ fragilitatis præcedat considerationem de omnipotentia Dei, & utraque istarum considerationum operationes nostras.

CAPUT IV.

Quomodò cognoscitur, quando homo cum diffidentia sui ipsius, & in DEUM confidentia operatur.

DIffidentiam sui ipsius, & confidentiam in Deum se obtinuisse multoties videbitur homini de se nimium sentienti: & falsum erit. Hoc manifestissimè cognosces, fili, ex effectibus, quos peccata, & lapsus tui in te parturient.

Si, cùm laberis & peccas, inquietus es, tristaris, & in aliquam quodammodò desperationem deduceris, eò quòd omninò credas, te non posse progredi, signum infallibile est, te non in Deum, sed in te ipsum antea confisum esse.

Si verò multa erit tristitia, & desperatio tua, multum in te, & parum in Deo te confisum esse dubitandum non est; ille enim, qui satis de se ipso diffidit, cùm errat, & in aliquem labitur defectum, non admiratur, neque tristatur, & mœret, quia la-

lapſum illum ob fragilitatem ſuam, & exiguam in Deo confidentiam contingere agnoſcit; imò tunc, quò magis de ſe diffidit, magis etiam in Deum humiliter confidit; ac proinde odio habens præ cæteris graviores errores ſuos, motuſque inordinatos tanquam cauſas efficientes illius lapſus, magno quidem dolore afficitur propter offenſam Dei, ſed ſubitò quietè, & tranquillè abſque ulla mora bonum opus aggreditur, & proſequitur, majorique animo ac robore uſque ad mortem contra adverſarios aſſurgit.

Iſthæc vellem ut conſiderarent quidam hominum, qui ſpirituales haberi volunt; ubi enim iſti in aliquem errorem lapſi ſunt, non poſſunt, ſeu ut meliùs dicam nolunt ſecum habere pacem: ſæpè ſæpiùs (ut ab anxietate potiùs liberentur, & ab animi perturbatione, quæ in illis oritur ex amore proprio, quàm ob aliam cauſam) ad Patrem ſpiritualem, ſtatim ac afflictos ſe vident, accedunt; apud quem tantùm eſſe deberent, ut à peccatorum maculis expiarentur, utque adverſus peccata ſua per ſanctiſſima Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramenta, vires, auxiliumque acquirerent.

CAPUT V.

De multorum errore, à quibus inter virtutes Pusillanimitas numeratur.

MUlti in hoc etiam se decipiunt, fili mi, quam pusillanimitatem, & inquietudinem, quæ ad peccatum consequitur (quoniam cum aliqua displicentia semper conjuncta esse solet) virtutem esse existimant, nesciuntque, ex occulta eam oriri superbia, & præsumptione, quæ fundatur in sui ipsorum confidentia, nec non in virium suarum imaginaria virtute, in quibus (eò quòd aliquid se credebant esse) nimium confidebant. Videntes etenim ex multorum lapsuum experientia, quòd vires deficiunt; contristantur, & mœrent, tanquam de re sibi nova, fiantque pusillanimes; neque alia ratione, nisi quia cernunt dejectum ad terram sustentaculum illud, quo vanè nitebantur, & in quo totam suam fiduciam reposuerant.

Quæ tamen humili non contingunt, qui in solo Deo confidens, nihilque prorsus de se præsumens, ubi in aliquam culpam incidit, etiamsi multum doleat, non idcircò inquietus est, neque admiratur, sed potiùs cognoscit, totum id à propria miseria, & animæ fragilitate procedere: quæ omnia optimè per clarissimum veritatis lumen suæ mentis oculo intuetur.

CA-

CAPUT VI.

De aliis mediis, per quæ diffidentiam nostri & confidentiam in DEUM obtineamûs.

Dilecte fili, quia vires omnes, quibus nostros adversarios vincimus ex diffidentia nostri, & in Deum confidentiâ principaliter desumuntur; Ut easdem, divinâ favente gratiâ, consequaris, nova media addo.

Circa tui ipsius diffidentiam scire igitur te insuper oportet, imò firmissimè tibi credere necesse est, quòd, neque dona omnia, sive hæc naturalia sint, sive acquisita) neque quæcunque aliæ gratiæ gratìs datæ, aut totius sacræ Scripturæ intelligentia, vel Deo multos annos deservisse, ac in nobis habitum efformasse, efficient, ut Dei voluntatem faciamus; nisi in omnibus operibus bonis, quæ agimus: in qualibet tentatione, quam subjugamus: in quovis periculo, quod fugimus; atque in singulis crucibus, quas ob Deum toleramus: nisi, inquam, in his omnibus adjuvetur priùs, & elevetur cor nostrum à Domino per ejus auxilium peculiare: & nisi nobis ejusdem dextera omnipotens porrigatur.

Itaque debemus in tota vita nostra, omnibus diebus, cunctis horis, & quibusvis

momentis ante oculos nostros ponere prædictam doctrinam; hoc quippe modo facientes, propter nullius argumenti, vel alterius rationis persuasionem, in nobis habebimus confidentiam.

Quoad confidentiam verò in DEUM scito fili, omnipotenti Deo faciliùs non esse, paucos hostes debellare, quàm multos; neque difficiliùs eidem esse, fortes, & expertos prosternere, quàm debiles, & tyrones.

Quare, fili mi, etiamsi anima tua sit sceleribus plena; defectus omnes mundi habeat, & magis deformis videatur, quàm dici pòssit; etiamsi omnia frustra tentaverit: & absque fructu in quocunque exercitio laboraverit, ut peccatum eradicaret, & operationes bonas faceret, necunquam acquisierit quidquam boni; quinimò, etiamsi quotidiè velocius descenderis ad malum, debet nihilominùs in Deo semper confidere, & nullo tempore arma, seu exercitia spiritualia deserere; sed strenuè, quacunque hora, in prælio pugnare. Quia in hoc Spirituali Certamine solus ille non vincitur, qui semper dimicat, semperque in Deum confidit; nam Deus auxilium suum suis omnibus bellatoribus ubique præstat, quamvis (ut major inde sibi gloria oriatur) eosdem quandoque etiam vulnerari permittat.

Eja

Eja igitur, fili, ad certamen egredere; ab hoc namque dependent omnia; tum parata pro vulneribus medicina conservatur, & quidem efficacissima pro militibus illis, qui Deum, ejusque auxilium quærunt, cum confidentia in ipsum, & diffidentia propria. Eja igitur iterum dico: ad certamen prædictis armis instructus perge, &, quando minùs adverteris, tibi conceditur à protegente Domino, hostes invenire peremptos.

CAPUT VII.

De exercitio, & primò de intellectu, qui cautè ab ignorantia custodiendus est.

QUamvis, fili mi, diffidentia nostri ipsorum, & confidentia in Deo necessaria adeò, ac tanti momenti sint in hoc Spirituali Certamine, nihilominùs, quia, si sola erunt, non tantùm vincemur, verum etiam in mala multa præcipites ibimus; ideò duobus prædictis tertium armorum genus addere opportunum omninò judicavi; Exercitiumque vocatur, sine quo certamen stare absque nostro periculo haud potest.

Hoc autem Exercitium principaliùs ab intellectu, & voluntate fieri debet.

Et ut ab intellectu incipiamus, à duobus

bus hic hostibus (qui solent eum submittere) incolumis est servandus.

Unus ex hisce hostibus (de quo tantùm in hoc Capitulo agemus) est ignorantia, qua obnubilatur intellectus, eique cognitio impeditur Veri, quod est ejusdem intellectus objectum. Hinc Exercitio, lumen, & amissa cognitio intellectui restitui debet, ut hîc intelligere, & rectùm judicium ferre possit de illis, quibus opus habemus; ut animam inordinatis passionibus spoliemus, sanctisque eam virtutibus exornemus.

Supradicta verò cognitio, seu lumen duplici medio acquiriri potest:

Primò, Oratione, quâ Spiritus sanctus postulandus est, ut talem cognitionem, seu lumen dignetur in cordibus nostris infundere. Tantum bonum nobis concedere Deus nunquam renuet, si verè ipsummet Deum solum, divinumque ejus beneplacitum quæsierimus, cunctaque simul unà cum nostro judicio Patrum spiritualium consilio subjiciemus.

Secundò. Per assiduum Exercitium profundæ, & puræ considerationis rerum: ut exploremus juxta Spiritûs Sancti documenta: quænam illarum verè & intrinsecè bonæ sunt, & quænam malæ, & non sicut in extrinseco apparent, sensibus objiciuntur, atque à deceptis mundi hominibus

bus æstimantur. Ab hac consideratione, si bene fiat, nos optimè erudiemur, non solùm parvi facienda esse, sed vana, & mendacia tenenda illa omnia, quæ cœcus, & corruptus terrarum Orbis amat, & cupit, quæve mediis, & modis variis diligenter perquirit: item ab honoribus, dignitatibus, deliciisque terrenis nihil aliud gigni, quàm vanitatem, & spiritus afflictionem: ab injuriis verò & ignominiis (quas mundus infert) veram provenire gloriam, sincerumque à tribulationibus oriri solatium. Insuper ab hac eadem consideratione docebimur, magnanimitatis esse virtutem, & propinquiorem cum DEO similitudinem existimandam: inimicis offendentibus parcere, illisque benefacere; magisque valere, & rem esse nobiliorem, ac longè plus heroicam, mundum contemnere, quàm huic eidem imperare; tum etiam generosioris, & majoris animi esse indicium, creaturis, vel infimis obedire, quàm magnis principibus dominari. Nec satis: ab hac una eademque consideratione nobis ostendetur, humilem nostri ipsorum cognitionem pluris esse habendam, quàm scientiarum omnium donum: & mortificationem nostrorum appetituum (quamvis minimi ii sint) laudabiliorem longè reputandam esse, quàm multarum Civitatum expugnationem, & potentissimorum exer-

exercituum debellationem; quinimo, quàm miraculorum diſpenſationem, & admirabilem mortuorum ſuſcitationem.

CAPUT VIII.

De altero hoſte, ſeu curioſitate, à qua intellectum tueri quoque debemus: ut rectè decernere poſſit.

ALter hoſtis, à quo intellectus cuſtodiendus eſt, fili mi, curioſitas vulgari nomine appellatur; ſi enim rebus inutilibus, vanis, & alienis à negotio noſtro intellectum replemus, impotentem, & incapacem illum reddimus ad apprehendendum benè id, quod magis, magiſque ſpectat ad noſtram mortificationem, & perfectionem.

Idcircò opus eſt, fili, ut ſis velut mortuus omni curioſitati rerum terrenarum, quæ neceſſariæ non ſunt, etiamſi tibi licitæ videantur.

Coge ſemper, & coarcta ſtrictius, qui potes, intellectum tuum, & cura illum dementem, ut ita dicam, efficere.

Novitates, & mundi mutationes (ſive parvi ſive magni momenti) tibi omninò ſint, ac ſi prorſus non eſſent. Quòd ſi, te eas non quærente, tuis ſenſibus objiciantur, invicto corde, & animo illis obſiſte, eaſque rejice.

In

In desiderio intelligendi cælestia valdè sobrius, & humilis esto; neque scire aliud cupias, præter JESUM Christum, & hunc Crucifixum, ejusdemque vitam, & mortem, cæteraque sola, quæ à te idem ipse requirit.

A reliquis omnibus abstine, & maximam inde complacentiam percipiet Deus; quia, ut charos, & amicos ipse amat cupientes, & quærentes tantùm illa, quæ sufficiunt ad divinam bonitatem diligendam, & ad Domini voluntatem faciendam. Quæcunque enim alia petitio, & inquisitio, (certus esto fili) nihil aliud est, quàm amor proprius, superbia. & diaboli laqueus.

Si monitis meis aures dederis. fili, multas poteris insidias devitare, quas callidus, & antiquus serpens nobis molitur. Videns enim ille, quòd iis, qui ad veram vitam spiritualem incumbunt, voluntas valida, & fortis insit, vires suas exerit, ut eorum intellectum prosternat; & tali pacto utriusque, intellectûs nempè, & voluntatis dominus fiat.

Hinc altis, pulchris, & curiosis ditare sensibus hosce spirituales solet, eosque vel magis, qui sunt ingenio præstantes, & multum in capacitate sublimes, faciliùsque in superbiam efferuntur. Hac namque sola de causa hæc facit, ut prædicti

homines inanibus oblectationibus intenti, distractique in discursu illarum rerum, (inter quas Deo se frui putant, etsi falsò) cor suum à vitiorum sordibus tergere, & sui ipsorum cognitioni, veræque mortificationem quærere obliviscantur. Sic enim capti superbiæ laqueo proprium intellectum tanquam idolum venerantur, ac colunt.

Ex quo deinde provenit, quòd paulatim, & absque vel minima animadversione sibi persuadeant isti miseri, aliorum consilio, & documentis non indigere, proprii judicii idolum in omnibus consulere jam assueti.

Res hæc est magni periculi, & ad medendum valdè difficilis; periculosior quippè est superbia intellectûs, quàm voluntatis; nam superba voluntas obediet quandoque, & sic curabitur, (cùm suam opinionem aliorum opinione meliorem non teneat) sed superbus intellectus, qui constans, & firmus in hoc est: quòd opinio sua aliena sit melior: à quo, & quomodo poterit unquam sanari? Quo titulo se subdet alterius judicio ille, qui alterius judicium inferius existimat, atque indoctus suo;

Et verè, si animæ oculus, qui est intellectus, (à quo agnoscendum est malum, & medicamentum adhibendum in superbæ voluntatis ulcere) infirmus, & cæcus est, eademque læsus superbiâ, quâ voluntas, quis ei medebitur?

Tum si, quod in homine lux est, fiunt tene-

enebræ, & quod regula eſt, errori ſubjacet, quomodo cætera infelicis hominis ſe habebunt?

Quapropter, fili, maturè tam venenatæ superbiæ obſiſte, priùſquam hæc in ima deſcendat, & oſſium medullas pervadat, vel præcordia, & cor ipſum inficiat.

Retunde itidem intellectus tui acumen: facilè tuum alterius judicio ſubmitte, ſtultus propter Chriſtum; nam hoc modo ſapientior eris ſapientiſſimo Salomone.

CAPUT XI.

De cauſa, propter quam rès benè à nobis non cognoſcantur; & de modo, quo rectè cognoſci poſſint.

Dilecte Fili, cauſa, propter quam omnia ſupra poſita, ſicuti etiam non pauca alia, benè à nobis non cognoſcantur, alia non eſt, niſi quia ad primum rerum aſpectum, ſtatim eis amorem, vel odium tribuimus; à quibus excæcatus intellectus, quid verè illæ ſint, non videt, neque conſiderat.

Tu ergo, ne in hoc error ſubrepat, vigila accuratiſſimè, ut puram, & liberam voluntatem tuam ab inordinato cujuſvis rei affectu conſerves.

Cùm verò ante oculos tuos aliquod objectum ponitur, intellectu priùs benè ipſum conſidera, & prudenti judicio diſcer-

ne, antequam ab odio, si objectum sit de re aliqua nostris naturalibus inclinationibus contraria, vel si sit de re delectabili, antequam ab amore movearis, ut illud approbes, vel rejicias.

Tunc etenim, (cum intellectus à passionibus non offuscetur (liber, & purus est, & verum agnoscere optimè potest; sicque etiam malum cernere, quod sub fallaci voluptate absconditur, bonumque detegere, quod sub mali velamine occultatur.

Quod si voluntas tua amori, vel odio alicujus rei priùs se dedidit, intellectus non potest benè eam rem percipere; nam affectus ille interjectus rem taliter obstruit, ut ipsam intellectus dijudicet aliter, ac verè in se est. Ex quo fit etiam, ut (intellectu eam taliter proponente voluntati) hæc ardentius excitetur, quàm antea ad eandem rem vel diligendam, vel odio habendam contra quamcumque rationis legem, & ordinem.

Quo affectu magis deinde obnubilatur intellectus, atque ita obcæcatus denuò rem amore, vel odio digniorem voluntati ostendere conatur.

Quare, nisi regulâ superiùs traditâ utamur (quæ in toto hoc Exercitio magni facienda est) hæ duæ potentiæ tam nobiles, & eminentes, intellectus videlicet, & voluntas, miserrimè semper peterrabunt,

velut

velut in circuitu tenebrarum, (quarum aliæ aliis obscuriores erunt) & in labyrintho errorum, quorum quilibet posterior semper pejor erit priore.

Cave igitur, fili, omni studio, ab inordinato rerum omnium affectu, priusquam à te, rectâ lance, expendantur, & cognoscantur, sicut verè sunt in se ipsis, & quidem per lumen intellectûs, & præsertim per illud, quod à divina gratia, & ab oratione, seu à Patre tuo spirituali derivatur ad te.

Consulo autem tibi, ut prædicta sæpiùs, (quàm in cæteris aliis) in quibusdam exterioribus operationibus observes, quæ bonæ, sanctæque sunt; in istis enim (cùm verè sint bonæ) majus longè hallucinationis, erroris, & usus immoderati periculum invenitur, quàm in reliquis. Quare ob aliquam temporis, loci, aut mensuræ circumstantiam, vel quandoque etiam propter obedientiam, non parum nocumenti tibi possunt afferre: Sicuti optimè scimus de multis, qui inter laudabilia, & sancta exercitia periclitati sunt, & perierunt.

CAPUT X.

De voluntatis Exercitio; & de scopo, in quem omnes nostræ intentiones, & exteriores operationes collimare debent.

PRæter intellectûs Exercitium, in quo tibi

tibi necesse est perseverare, oportet etiam, fili mi, sic voluntatem tuam moderari; ut (propriis omnibus relictis cupiditatibus) supremi Numinis voluntati, & bene placito conformis omninò fias.

Attamen benè scito, solùm hoc non sufficere tibi: velle scilicet, & quærere, quæ DEO magis sunt grata: insuper enim debes velle, & operari hæc omnia tanquam ab ipso DEO motus, & ductus; & merè, ac purè, ut eidem placeas.

In isto autem magis, quàm in supradicto intellectûs certamine, pugnandum est cum natura nostra, quæ sibi adeo inclinat, ut in omnibus, sed in rebus bonis. & spiritualibus, magis, quàm in cæteris aliis, quærat proprium gustum, & commodum, quibus delectatur, atque avidissimè pascitur: quasi cibus suspectus illæ esse non possent.

Ex quo provenit, quòd, statim ac prædictæ res bonæ, & spirituales approximantur nobis, nulla mora interposita eas desideremus; non quia ad ipsas per divinam voluntatem trahamur? aut quia intentionem habeamus DEO tantum placendi, sed ratione illius boni, illiusque oblectamenti, quod in nobis sentimus, eò quòd res illas velimus, & cupiamus, quas Deus vult.

Qui error eò occultior est, quòd res op-

tata melior est in se ipsa. Idcirco etiam in desiderando DEUM deceptiones, & errores inveniri solent, quæ omnia noster amor proprius orditur: cum majori etenim studio attendimus ad utilitatem, & bonum expectatum à nobis, quàm ad voluntatem DEI, qui bonum illud nobis donat ob solam gloriam suam, propter quam etiam solam vult, ut nos amorem, cupiditates, affectusque omnes, & servitutem nostram ipsi soli offeramus.

Ut autem hunc effugias laqueum, qui veram perfectionis viam tibi impediret; atque etiam, ut assuescas omnia velle, & operari solùm ut motus à DEO, & cum pura intentione soli DEO honorem tribuendi, eidemque placendi, (ipse namque cujusvis nostri boni operis Principium, & Finis vult esse) sequenti modo te geres.

Cùm tibi aliquid sese offert, quod DEUS cupiat, ne voluntatem allicias, ut illud velit, nisi priùs ad Deum mentem attollas, & agnoscas verè voluntatem ejusdem esse, ut illud velis, non tantùm, quia sic Deus vult, sed quia sic eidem soli placet.

Itaque postquam à divina voluntate mota, & attracta voluntas tua fuerit, ipsam inclina, ut idipsum velit: sed solùm, eò quia Deus illud vult; & tantùm propter

pter ejus beneplacitum, atque honorem.

Similiter volens tu ea rejicere, quæ DEUS non vult, ne ipsa priùs rejicias, quàm tui intellectûs dirigas aciem in voluntatem divinam quæ vult, eadem omnia à te tantùm rejici, ut ei placeas.

Sciendum tamen tibi insuper est, fili, quòd difficulter, imò fermè nihil agnoscuntur fraudes, & fallaciæ subtilis naturæ nostræ, quæ seipsam occultè quærens omni tempore, facit, ut nos nobis ipsis multoties videamur habere idem motivum, & objectum placendi DEO: & sanè ita non est.

Quare ab hac causâ provenit, quòd nobis etiam videamur, nos velle, aut nolle, ut DEO placeamus, vel ut illi non displiceamus, id, quod reverà volumus, vel nolumus ob nostrum proprium bonum, atque utilitatem.

Ut ergo has fallacias devites, aptum, imò propriissimum remedium est, cordis puritas, quæ in hoc (ad quod etiam totum istud Spirituale Certamen dirigitur) consistit, ut homo veterem hominem exuat, & novum induat secundùm DEUM.

Quia tamen tu superbus nimis es in te ipso, ne opportunum tibi quoque desit remedium, attende diligenter in principio cujuscunque actionis tuæ, ut pellas à te (quoad fieri potest) permixtionem omnem,

nem, in qua arbitteris aliquid inveniri de tuo; item ne velis, opereris, aut rejicias unquam rem ullam, nisi ad hoc faciendum te trahi præcognoscas à solo, & purissimo amore DEI.

Quòd si in omnibus operationibus tuis, & præsertim in interioribus animæ, vel etiam in exterioribus, quæ cito fiunt, & transeunt, non semper posses actualiter, & formaliter præsentare motivum istud; fac saltem, ut illud habeas virtualiter in quacunque prædictarum operationum; ita ut veram semper in te conserves intentionem placendi in omnibus soli DEO.

In actionibus tamen, quæ multum tempus durant, non solùm bonum est, ut ab initio supradictum motivum excites in te, sed diligenter etiam navare operam debes, ut sæpe idipsum redintegres, atque in promptu habeas usque ad extremum vitæ tuæ; alioquin timendum esset, ne in alium incideres laqueum naturalis pariter amoris tui, qui, cùm pronior, & proclivior sit ad seipsum, quàm ad Deum, sæpe progressu temporis solet efficere, ut incautè nos objecta, & fines nostros bonos mutemus.

DEI servus, qui providus in hoc non est, operationem aliquam multoties inchoat cum intentione DEO tantùm placendi, sed sensim postea, & absque eo, quòd

quòd ad hunc errorem advertat, adeo delectatur eâdem re per sensum proprium, ut divinæ voluntatis oblitus, se ita tradat in manus consolationis, & gustus, quem inde habet, nec non utilitatis, vel honoris, quem sibi subsequi posse ad rem illam prænoscit; ut, si Deus ipse opus impediat per ægritudinem aliquam, vel per alium eventum, seu medio alicujus creaturæ, totus perturbatus, & inquietus appareat; quinimò sæpè sæpiùs prorumpat in obloquutiones, modo contra hunc, modò contra illum, & nonnunquam etiam contra ipsum Deum: signum evidentissimum, intentionem suam non esse purè, & totaliter à DEO, & propter DEUM, sed potiùs à radice venenata, infectoque stipite progenerati.

Ratio istus est: quia quicunque verè impulsu Dei agitur, atque ut illi soli placeat, non vult unum potiùs, quàm aliud, sed hoc, vel illud habere solùm cupit: quia ea est voluntas Dei, & tale ipsiusmet bene placitum: cæterùm quocunque modo, & quovis tempore illud succedat, semper gratum adest; quinimò æqualiter pacificus, & contentus videtur, & est, sive idem obtineat, sive sibi denegetur. Quocunque enim modo illud contingat, semper talis homo intentionem, & finem suum sortitur, qui nihil aliud erat, quàm pura voluntas DEI, ejusque beneplacitum. Qua-

Quare benè animum tuum recollige, fili, & solerter incumbe, ut opera tua semper dirigas in finem istum perfectissimum.

Quòd si quandoque (eò quòd sic exigat tua virtus, vel etiam utilitas animæ tuæ requirat) ad benè operandum movearis, vel ut inferni pœnas effugias, vel ob Cœlorum fiduciam, in his quoque tibi pro scopo proponere potes placitum Domini, ejusque voluntatem; DEI quippe voluntas est, non ut ad Infernum descendas, sed ut Regnum suum, Patriamque cœlestem ingrediaris.

Hoc modo vivum in te conservabis istud motivum.

Quod quanti sit momenti, & utilitatis satis dici non potest, vixque datur inter mortales, qui hoc agnoscere valeat: Certissimum etenim est, quòd quælibet operatio, alioquin parva, & nullius momenti, si fiat cum hoc fine, purè placendi DEO, & ob solam ejusdem gloriam, semper majoris in infinitum (ut ita dicam) erit pretii, quàm unquam esse possint multæ aliæ operationes magni valoris, atque æstimationis, quæ isto careant motivo, & fine.

Hinc unicus obolus DEO gratior est, si pauperi præbeatur ob istum solummodo finem, placendi Deo, quàm, si cum alia intentione, etiam fruendi cœlestibus, al-

quis omnibus suis diviciis, & facultatibus privaretur.

Hoc Exercitium: nempe operandi omnia, ut soli Deo placeamus, tibi arduum videbitur in exordio, fili mi, sed planum fiet, & facile per consuetudinem, & ob desideria multiplicata de ipso DEO: seu etiam propter ardentem cupiditatem conjunctam cum vivis tui cordis affectibus erga ipsum, tanquam perfectissimum, & unicum nostrum bonum, quod per se meretur ab omnibus creaturis inquiri, extolli, & super omnia amari.

Quæ consideratio de infinito DEI merito, quò profundior erit, & crebrior, eò ferventiores, & frequentiores quoque erunt prædicti actus voluntatis, atque ita facilius, citiusque consequemur habitum operandi semper propter motivum, atque amorem illius Domini, qui solus dignus est tanto honore.

Postremò te moneo, fili, quòd (ut prædictum divinum motivum obtineas) oportet assidua apud DEUM oratione illud postulare; & meditari etiam sæpe innumera beneficia, quæ divina bonitas nobis quotidie è Cœlo depluit, ob purum amorem suum erga nos, absque ulla, vel minima, sui ipsius utilitate.

CA-

CAPUT XI.

De quibusdam considerationibus, quæ voluntatem nostram possunt inducere ad operandum omnia propter hunc solum finem, placendi DEO.

DIlecte fili, ut faciliùs adigas voluntatem tuam ad quærendum in omnibus bene placitum DEI, ejusque gloriam, & honorem, recordare semper amoris, & gratiarum, quibus ipse DEUS, mitis, & variis adeo modis, te affecit.

In Creatione namque: ex nihilo creavit te ad imaginem & similitudinem suam, reliquas verò omnes creaturas in servitium tuum.

In Redemptione: non Angelum, sed Filium suum unigenitum misit, ut te redimeret; neque corruptibili auri, aut argenti pretio, sed pretiosissimo suo sanguine, atque crudelissimâ, & turpissimâ morte sua.

Quòd singulis deinde horis, quinimò & momentis omnibus, te ab hostibus protegat: quòd ipsemet gratiâ suà pugnet pro te: quòdque paratum semper ad tuam defensionem & cibum, dilectum Filium suum in Altaris Sacramento conservet, alta adeo, & magna sunt indicia amoris, quo amaris ab eo, ut nullus adsit, qui benè per-

cipiat, & capiat: quanti exiguitatem, vilitatem, & miseriam tuam faciat tam potens, & magnus Dominus: tum ex adverso etiam non inveniatur, qui bene cognoscat id, ad quod tenemur pro tanta divinæ misericordiæ charitate, & benevolentia, quæ tot, & talia pro nobis est operata.

Enimverò, si terreni Domini, cùm honor ipsis tribuitur, quamvis pauper, & humilis conditionis sit, qui talem honorem eis tribuit, nihilominùs fatentur, se non posse non reddere eidem vices: quid à nobis (qui tam viles, imò nihil sumus) agendum erit cum supremo omnium Monarcha, à quo præstantibus adeo, & suavibus modis dilectos nos fuisse, & semper adhuc diligi non ignoramus?

Præter hucusque dicta, super omnia memoria semper retine, fili, divinam majestatem propter se solam mereri, ut infinitum ei decus, & obsequium præstetur à nobis, & quidem purè, ut ipsimet placeamus.

CAPUT XII.

De duabus voluntatibus, quæ sunt in homine; & de pugna earum inter se.

QUamvis aliquo modo dici possit, duas in nobis voluntates reperiri: aliam rationis, ideoque rationalem, & superiorem

rem dictam; aliam sensus, & hac de causa sensualem, & inferiorem appellatam, quæ explicari etiam solet per hæc nomina: appetitus concupiscentiæ, carnis, sensûs, & passionis; nihilominus, quia propter rationem nos sumus homines, cum aliquid tantùm sensu volumus, nunquam intelligitur, nos verè illud velle, nisi per voluntatem rationalem flectamur in ipsum.

Quare totum nostrum Spirituale Certamen in hoc principaliter versatur: cùm rationalis nostra voluntas maneat, velut inter divinam, quæ superassidet, & inter sensualem, quæ infra residet, à quacunque ex istis perpetuò invaditur, & oppugnatur; utraque enim, divina scilicet, & sensualis ad se trahere eam vellet, sibique subjicere obedientem.

Hinc est, quod magnas difficultates, labores, & tormenta experientur sub initium illi, qui pleni sunt habitibus malis, ubi vitam suam in melius immutare decernunt, statuuntque fugientes * Mundo, & carne, JESU Christi servituri, amori, obsequio se restituere.

Aggressiones enim, quas rationalis istorum voluntas sustinet à voluntate divina, & à sensuali, quæ ambæ eam circum obsident, & cum ipsa pugnant) magnæ mùltæque sunt, nec absque gravi afflictione tolerari possunt.

Quod

Quod tamen illis non accidit, quibus virtutum, vel vitiorum habitus ita jam dominatur, ut ipsi una cum illo vivere velint; virtute etenim præditi, facilè voluntati divinæ consentiunt, & depravati vitiis faciliùs, & absque certamine vel minimo, voluntati sensuali se dedunt.

Quapropter nullus unquam præsumat, se veram, Christianamque virtutem, assequi posse, & Domino (ut par est) inservire, nisi animi vim velit pati, pœnamque perferre, quæ sentitur in derelinquendis non solùm voluptatibus majoribus, sed etiam minoribus, quibus priùs per terrenum affectum alligabatur.

Ex quo procedit, tam paucos pervenire ad veræ perfectionis metam. Postquam enim in extirpandis majoribus vitiis desudârunt, violenter postea agere contra se nolunt, neque semper sustinere ictus, & afflictiones, quæ inveniuntur quotidie in cupiditatibus, exiguis quidem, sed penè infinitis numero evellendis, & in quibusdam minoris considerationis affectibus eradicandis, qui in iisdem, singulis horis prævalentes, dominationem, & imperium supra ipsorummet corda progressu temporis consequuntur.

Inter istos autem quidam inveniuntur, qui, licèt aliena bona non rapiant, nihilominus nimium afficiuntur illis, quæ ju-

sto

ſto titulo poſſident; licèt illicitis mediis non quærant honores, ab iſtis tamen, ut oporteret, non abhorrent, nec eos exoptare unquam deſinunt; quinimò aliquando etiam per varias vias eos inquirunt, licèt impoſita ſibi jejunia obſervent, gulam tamen non mortificant in ſuperflua comeſtione, & in delicati cibi appetitione; imò, licèt continenter vivant, & caſtè, à quibuſdam tamen ſibi charis conſuetudinibus non abſtinent, quæ magni impedimenti ſunt ad ſtrictam unionem cum Domino, vitamque veram ſpiritualem. Præterquam quòd, cùm in quolibet homine, vel valdè ſancto, hujuſmodi conſuetudines reperiantur, majoreſque in illo, qui minus timet, à quocunque hominum omnibus viribus, ſunt fugiendæ.

Ex quo etiam provenit, opera noſtra cæteroquin bona fieri ab iſtis hominibus cum ſpiritus tenuitate, non paucis cum utilitatibus, & terrenis commodis immixtis, cum occultis imperfectionibus, ac tandem ex quadam æſtimatione, & cupiditate inanis, humanique honoris, & laudis.

Qui hujuſmodi ſunt, non ſolùm non progrediuntur in via ſalutis, ſed retrogredientes ſæpiſſimè in mala pejora labuntur. Nam virtutem veram non amant; ſed potiùs parum ſe gratos oſtendunt Domino, qui eos à dæmonis tyrannide eripuit. Quin inſu-

insuper ignari, & cæci sunt, neque periculum vident, in quo morantur. Falsò enim in tuto se statu permanere arbitrantur.

Qui error eò majoris est damni, quo minùs perpenditur; multi enim, qui spiritualem vitam colunt, cùm supra quod oporteret, sui ipsorum sint amatores (quamvis verè se diligere ignorent) illa exercitia ferè semper eligunt, quæ sibi magis accepta sunt; reliqua verò prætermittunt, quæ naturalis ipsorum propensio, & sensualis appetitus recusat, contra quem omnes vires, & robur Spiritualis Certaminis dirigere necessarium omninò foret.

Propterea, fili mi, te moneo, atque hortor; ut difficultates, & pœnas ames, quas secum habet victoria de nobis ipsis. In hoc etenim omnia sunt: & eò certior, tibique proximior erit victoria, quò ardentiùs dilexeris difficultates, quas tyronibus in via perfectionis virtus, & Spirituale Certamen ostendunt. Unde, si certamen, & difficultates magis amaveris, quàm victorias, & virtutes, omnia citiùs infallibiliter obtinebis.

CA-

CAPUT XIII.

De modo pugnandi adversus motus inferioris, seu sensualis voluntatis; nec non de actibus quos nostra superior, & rationalis voluntas debet elicere, ut virtutum habitus comparet.

QUotiescunque tua rationalis voluntas vim, & pugnam patitur à voluntate sensuali ex una parte, & à divina ex altera (dum quælibet ex illis ipsam victam ad se trahere contendit) ut possit omnino in te prævalere divina voluntas, opus est, ut variis hisce modis exercearis:

Primò. Ubi sensualis voluntatis tuæ motus exurgunt, illis fortiter, & magnanimiter obsiste, ne illis rationalis voluntas assentiatur.

Secundò. Statim ac prædictos motus superaveris, & represseris, rursus illos excita in te, ut majori postea impetu eos mortifices, & repellas. Neque contentus sis, quòd hoc semel feceris: sed iterum, atque iterum ad novum certamen eosdem motus voca; in quo, per multiplicatos actus, ipsos rejicere à te cum indignatione, contemptu, & odio assuesces.

Adverte tamen, fili mi, quòd pugnæ istæ, seu motuum suscitationes cum quolibet appetitu, aut affectu nostro inordinato, præterquam cum carnis passionibus institue-

stituendæ sunt. De istis namque peculiariter, ut infra, statuendum est.

Postremò. Omnem conatum tuum impende, ut semper efficias actus oppositos cuicunque passioni malæ, quæ invenitur in te.

Apposito hîc exemplo totum clariùs elucescet:

Ab impatientiæ fortasse motibus oppugnaris? Si interius recollectus attenderis, senties, illos semper cum superiori, seu rationali tua voluntate pugnare, ut eam ad sibi consentiendum inclinent.

Quapropter pro tuo primo Exercitio seu Certamine, singulis motibus per iteratos voluntatis superioris actus te objectabis; & validius, quo poteris, ejusdem superioris voluntatis assensum impedies.

Neque desistes unquam ab hoc certamine, donec omninò defatigatum & mortuum victoriæ cessisse agnoveris adversarium.

Cave tamen à diaboli calliditate. Cùm enim ipse videt nos totis viribus obsistere motibus alicujus passionis, non tantùm cessat illos in nobis suscitare, sed jam suscitatos quærit omni studio componere, per actuum exercitium, habitum faciamus in nobis virtutis adversantis illi passioni, cum qua pugnamus. Tum etiam hoc facit malignus hostis, ut nos vanæ gloriæ, & su-

perbiæ

perbiæ laqueos inducat, suadendo scilicet nobis sua dexteritate, & fallaciis: quòd à nobis (tanquam si verè magnanimi bellatores essemus) citò hostes victi fuerint, atque perempti.

Idcircò, fili mi, ex prædicto primo certamine ad secundum progredi debes, & cogitationes (quæ in te impatientiam gignebant) in memoriam tuam revocare, atque taliter excitare in temetipso, ut in parte inferiori, ac sensitiva motum te sentias. Tunc verò per frequentatos voluntatis actus, firmiori, quàm priùs, animo, & robore, motus illicò reprime, & refelle.

Quamvis autem egregiè hostes nostros rejectemus, atque in hoc benè operari, Deoque nos placere sciamus; quia nihilominus (eò quòd eos omninò odio non habeamus, ab iisdem in alio conflictu superari, & vinci periclitamur. ideò tertio in eos certamine debes irruere, illosque audacter à te repellere per superioris voluntatis actus, non solùm validos, & strenuos. sed etiam indignabundos: sicque semper agere, quousque odibiles, & abominabiles nobis omninò reddantur.

Demum, ut anima tua, fili mi, exornetur, & perficiatur habitibus virtutum: circa istas actus illos in te produces, qui directè passionibus tuis rebellibus contrarii sint; exempli gratiâ.

Cupiens tu patientiæ habitum perfectè acquirere; si quis, irridendo, impatientiæ tibi dederit causam, non sufficit, quòd tribus modis superius traditis exercearis; sed amare, & charam habere insuper debes acceptam irrisionem, adeò, ut desideres iterum, & quidem eodem modo, & eadem persona irrideri: exspectesque, imò paratum, & promptum te offeras ad majora longè dedecora toleranda.

Ratio autem, cur tales contrarii actus necessarii sint, ut proficiamus in virtutibus, perfectique fiamus, est, quia cæteri actus, licèt multi & fortes, non sufficiunt ad evellendas redices, quæ vitiorum in nobis sunt genetrices.

Quare (ne à solito nostro discedamus exemplo) etiamsi, cùm irridemur, non assentiamus impatientiæ motibus, sed potius contra illos tribus modis superiùs explicatis pugnemur, nihilominus, nisi assuescamus etiam permultos, & iteratos actus ad contemptum diligere, & de illo gaudere, nunquam impatientiæ vitium eradicabimus, quod (utpote nos semper ad nostrum honorem inclinamus in odio nostri contemptûs, & dedecoris fundatur.

Propterea etiam, si vivens adhuc permaneat vitii radix in nobis, semper ita germinat, & pullulat, ut languidam reddat virtutem sibi oppositam, imò quandoque eam tota-

totaliter suffocet, & perimat. Præterquam, quòd in perpetuo nos tenet periculo deficiendi ad quamcunque occasionem, quæ superveniat.

Ex quibus evidenter deducitur: quòd sine prædictis actibus nunquam verum virtutis habitum comparare possimus.

Præterea adverte, fili, supradictos actus adeò frequentes, & in tali numero debere esse, ut destruere omninò valeant vitii habitum, qui sicuti per multos actus malos cordis accepit imperium, ita per multos actus bonos ab eodem corde extirpetur necesse est, ut postea virtutis habitus in ipsummet introduci possit

Quin insuper addo, quòd major numerus requiritur actuum bonorum, ut virtutis habitum comparemus, quàm actuum malorum, ut habitus vitii coalescat in nobis. Et Ratio est, quia virtutis actibus non auxiliatur, sicuti facit actibus vitii, natura nostra per peccatum corrupta.

Præter hucúsque tradita, dico, fili mi, quòd, si virtus (in qua tunc temporis te exerces) ita requirat, debes etiam ejusdem actus extrinsecos efficere conformes intrinsecis: nempè (ut eodem utamur exemplo) mansueta, & amantia verba loqui; imò & deservire, si potes illi, qui tibi aliquando noxius, vèl adversarius fuit.

Quamvis verò prædicti actus præsten-

tur

-tur à te, seu præstati tibi videantur cum tanta spiritus debilitate, ut eos contra voluntatem tuam te efficere putes; nihilominùs eos nunquam prætermittere debes; quia, etsi imbecilles, ac debiles sint, attamen te magis obfirmant. animum tuum constantiorem in certamine reddunt, viamque tibi faciliorem aperiunt ad triumphum.

Diligenter autem attende, semperque in te recollectus esto, ut non solùm contra validos, & efficaces tuæ voluntatis inferioris actus pugnare possis, sed etiam contra infirmiores, & languidiores cujuscunque passionis; debiles enim, & inefficaces ad fortes, & efficaces viam pandunt; & exinde mali in nobis habitus generantur.

Ex eo enim, quòd aliqui parum studeant eradicare è cordibus suis exiguos animi affectus, & cupiditates quasdam (postquam majores alicujus passionis subdiderunt) provenit, quòd præter sui ipsorum intentionem submittantur, & consternentur ab hostibus fortiori, quàm antea, impetu, & ruinâ irrumpentibus contra eos.

Tandem te quoque moneo, fili, ut incumbas mortificationi, & pugnæ tuorum animi affectuum, & cupiditatum, quæ de rebus quidem licitis sunt, sed non necessariis. Ex hoc enim non pauca tibi bona provenient, & semper dispositus, ac magis prom-

promptus fies ad te in reliquis ſuperandum; quin inſuper fortis, & expertus evades in certamine tentationum, & varios diaboli vitabis laqueos, graviſſimumque Domino obſequium præſtabis.

Dilecte fili, aperto corde nunc loquor tecum, ſi (ut dixi tibi) in his ſanctis exercitiis ob reformationem, & victoriam tui ipſis perſeveraveris, promitto tibi, multum eſſe te profecturum intra breviſſimum tempus; imò verè, & non tantùm nomine, futurum te ſpiritualem. Per diverſos autem ab iſtis modos, & per alia exercitia, pro certo habe, nunquam te verum ſpiritum, virtutemque comparaturum, quamvis prædicta omnia laudabilia, & ſenſui tuo delectabilia adeò eſſent, ut inter ipſa frui unione Dei, dulciaque inter JESU Chriſti colloquia commorari videreris.

Verus etenim ſpiritus (ut in primo Capitulo oſtendi tibi) non dependet, neque oritur ab exercitiis ſenſui gratis, naturæque noſtræ conformibus, ſed ab illis, quæ naturam noſtram cum omnibus ſuis actibus crucifigunt. Nam iſta, & non illa, hominem per evangelicarum virtutum habitus renovatum uniunt cum Creatore proprio Cruci affixo.

Extra dubitationem quippe eſt, quòd, ſicuti habitus vitiorum fiunt per plures, atque iteratos actus ſuperioris noſtræ vo-

luntatis, dum appetitui, & inferiori voluntati indulget; ita ex adverso habitus evangelicarum virtutum comparentur per multos, & frequentatos actus conformes voluntati divinæ, à qua modò ad unam, modò ad aliam virtutem advocamur.

Enimverò, sicuti voluntas nostra nunquam mala esse potest, & à Deo aliena, (etiamsi validissimè aggressa eam fuerit pars inferior, & vitium) nisi ipsamet cedat, & det manus; ita à pari nullo tempore erit bona, & unita cum Deo (quamvis efficaciter vocetur, & impellatur ab internis illuminationibus, & inspirationibus per gratiam Dei) nisi, cùm occasiones sese offerunt, interni, & externi ejus actus cum voluntate Domini conformentur.

CAPUT XIV.

Quid agendum, cùm superior nostra voluntas ab inferiori, & ab aliis hostibus victa, atque subjugata omninò videtur.

Dilecte Fili, si tibi quandoque videatur, voluntatem tuam superiorem adversus inferiorem, aliosque hostes nihil posse, (eò quòd efficacem contra illos in te non sentias voluntatem) ne idcirco metuas, sed viriliter persiste, & absque intermissione decreta. Semper namque superiorem

riorem in prælio te debes credere, quousque manifestè agnoscas, te cessisse.

Sicut enim superior, & rationalis voluntas non indiget actibus voluntatis sensualis, ut actus suos producere valeat; ita nisi ipsamet velit, nunquam cogi potest ad se victam subdendam, etiamsi ab omnibus viribus, & potentia voluntatis sensualis impugnetur.

Deus quippe rationalem voluntatem tali ditavit libertate, & robore, ut (licèt omnes sensus, & singuli dæmonum, quinimò universus terrarum Orbis una arma capessant, & in ipsam conspirent, atque validiori sibi possibili fortitudine in eam opprimendam irruant) se solâ, hisce omnibus invitis, & contradicentibus, possit liberrimè velle, aut nolle, toties, quoties ipsamet vult, quovis tempore, & quocunque modo, ac fine sibi magis beneviso.

Quòd si supradicti hostes, ex improviso, tanto te nonnunquam impetu invaderent, & aggrederentur, ut voluntas tua penè suffocata, non haberet ultra spiritum, quo vel unicum contrariorum affectuum actum produceret, ne tamen timeas, neque arma deponas, sed potiùs tunc temporis utaris linguâ, & te ipsum tuere sic dicens:

Non: Non Credo tibi: fidem non habeo: te nolo, neque tibi conscientiam in æternum. Tum in

 hoc

hoc te omninò gere ad instar illius, qui cùm irrumpentem in se hostem suum videt (præclusa via feriendi ensis acumine) manubrio solet ipsum percutere.

Sicut ergo iste ad passum usque aliquando retrocedit, ut mucrone feriat inimicum suum, ita & tu resilias ad tui ipsius cognitionem, considerans nempe, te nihil esse, & nihil posse; Tum spe firmus, fixusque in Deo, qui cuncta potest, adversantem passionem percute verbis istis: *Auxiliare mihi Domine, DEUS meus: auxiliare mihi JESU: auxiliare MARIA, ne cadam.*

Cùm verò tibi ab hoste tuo permittitur, suppetias quoque ferre poteris defatigatæ voluntati, accurrendo scilicet ad intellectum, & diversa puncta meditando, quorum ponderatione voluntas animum, & vires denuò sumit contra adversarios; exempli gratiâ.

In aliqua persecutione, seu afflictione ita ab impatientia vexaris, ut voluntas tua neque velit, neque possit (ut ita dicam) eam ampliùs tolerare; statim intellectu consolare voluntatem circa hæc, vel similia discurrens.

Primò. Considera, num merearis malum illud, quod pateris, eò quòd scilicet ei occasionem præstiteris, si enim illud mereris, dignum & justum est, ut illud patienter perferas; nam ipsum tuis propriis manibus effecisti. Se-

Secundò. Si circa malum illud es innocens, & nullam ei causam dedisti, illico mentem tuam ad alia peccata converte, quorum pœnam adhuc Domino non persolvisti, & quæ etiam (sicut oportebat) non punivisti.

Agnoscens autem, quòd Dei misericordia futuram, & magnam delictorum tuorum pœnam (quæ vel esset æterna in inferno, vel saltem temporalis in purgatorio) commutet cum parva præsenti, illam debes, non solùm libenter, verùm etiam cum gratiarum actionibus acceptare.

Tertiò. Si fortasse tibi videreris multam egisse pœnitentiam, & parum à te offensam fuisse Majestatem divinam (quod nunquam admittendum est in mente tua) cogita, quòd in Cœlorum Regnum nullus ingrediatur, nisi per angustam januam suæ abnegationis, & patientiæ in tribulationibus.

Quartò. Etiamsi per aliam viam intrare posses in cœlestem patriam, tamen propter legem, & debitum amoris, neque cupere istud deberes, maximè, quia DEI Filius, & omnes amici ejus per Crucem, atque spinas in eam ingressi sunt.

Quintò. Illud, in quod semper, & super omnia oculos, animumque tuum debes intendere, est voluntas Dei, qui propter amorem, quo te diligit, delectabitur

quolibet virtutis, & mortificationis actu, quem (ut ei amore correspondeas) tanquam fidus, & magnanimus Heros efficies.

Certum autem hoc habeas, fili, quòd, quantò irrationabiliores, & indigniores erunt angustiæ, ratione causæ, à qua procedunt, ideoque eò graviores, atque intolerabiliores ad ferendum; tantò eris Domino charior, admittendo nempe, & amando (etiam in rebus, quæ inordinatæ videntur, & sensui tuo amariores) divinam voluntatem, & dispositionem, à quibus eventus omnis (etiamsi absque ordine nobis appareat) cum recta mensura, atque regula præponderatur.

CAPUT XV.

De quibusdam monitis circa modum certandi; & præsertim adversus quos hostes, & qua virtute certandum est.

JAM vidisti, fili, modum, quo certamen ineundum est, ut te vincas, virtutibusque exornes.

Scito nunc insuper, (ut ab hostibus tuis celeriter, & facilè victoriam obtineas) necessarium esse, ut singulis diebus adversus tuum proprium amorem pugnes: tum, ut assuescas contemptus, velut amicos tuos, diligere, charasque afflictiones omnes habere,

bere, quas tibi posset quandoque mundus immittere.

Ob nullam enim aliam causam victoriæ difficiles, & instabiles apud nos factæ sunt, nisi quia (ut supra tetigimus) Certamen hoc Spirituale minimâ fuit apud nos in æstimatione.

Verùm, ne istud quoque ignores: nempe, quòd certamen tu, cum animi fortitudine, suscipiendum, & conficiendum sit. Quam fortitudinem facillimè per duos hosce modos acquires.

Primò. Si talem fortitudinem exposcas à DEO.

Secundò. Si diaboli rabiem considerans, odiumque ejus implacabile, nec non infernalium exercituum numerum; ex adverso etiam respicias ad infinitam bonitatem, amoremque, quo amaris à Domino; videasque longè validiorem, & fortiorem esse illis Deum, majorique in numero Angelos, Sanctosque pro nobis stare, acriter orationibus dimicantes.

Ex hac quippe consideratione provenit, tot infirmas, debilesque mulieres vicisse, & subjugâsse omnem mundi potentiam, sapientiamque, omnes carnis aggressiones, omnemque barbariem infernalem.

Idcirco terreri nunquam debes, etsi quandoque tibi videatur, quòd hostium certamen magis crescat indies; quòd to-

tum tuæ vitæ tempus duraturum sit: quòdque lapsus ferè inevitabiles tibi hoc idem multis ex partibus comminetur. Sciendum namque tibi est, robur, & sapienti[illegible] omnem inimicorum nostrorum e[illegible] manibus Domini, & Ducis nostri, ob cujus honorem pugnamus. Ipse autem (cùm magni, & supra quod dici possit, honorem suum æstimet, atque ideo ad certamen nos vocet) non solùm inferri nobis damnum aliquod non permittet, sed pro nobis ipsemet certans, victos, debellatosque adversarios tuos tibi submittet.

Hoc tantùm tua interest: pugnare strenuè, & arma nunquam deponere, vel fugam cogitare, quamvis multa tibi vulnera infligerentur.

Ut acerrimè verò decertes, hoc scias oportet: quòd impossibile sit ab hoc certamine fugere; imò quòd captus, & peremptus succumbere debeat, qui in eo dimicare recusat.

Denique scito etiam, tibi agendum esse cum hostibus talis naturæ, ac adeò tumidis, & inflatis odio, ut sperare pacem, vel inducias ab ipsis, ridiculum omninò sit.

CAPUT XVI.

Quomodo primo mane debeat Christi miles egredi ad certamen.

STatim ac expergefactus fueris, fili, primum.

raum, in quod interiores animæ tuæ oculi dirigentur, hoc ſit: In campo ab inimicis vallato undique cerne te, & quidem cum hac lege: quòd perpetuæ ille morti ſubjacere debeat, qui in eo loco non pugnat.

Intra campum ubi poſitus poſtea fueris, tibi videaris intueri contra te hoſtem, ſeu malam illam inclinationem (quam expugnandam ſtatuiſti) armatam, ut te crudeliſſimè feriat, atque occidat: à dexteris autem victorem Ducem tuum Chriſtum JESUM, ſimul cum Matre ſua ſanctiſſima MARIA Virgine, cum chariſſimo ſuo ſponſo Joſepho, necnon etiam cum pluribus Angelorum, atque Sanctorum copiis, ſed præſertim cum forti milite Archangelo Michaële: à ſiniſtris verò hoſtem tartareum cum ſectatoribus ſuis expeditis, & promptis, ut prædictum tuum hoſtem ſuſcitent, teque ad manus illi dandas ſollicitent.

Hæc inter conſiſte, veluti, ſi audires vocem Angeli tui Cuſtodis, qui diceret:

Dilecte fili, tibi hodie pugnare opus eſt cum hoc, cæteriſque hoſtibus tuis. Ne timeat cor tuum, neque vileſcat: ob pavorem vel ob aliam cauſam, ne illis cedat; nam Dominus noſter, & Dux tuus, cum omnibus phalangibus ſupradictis hîc tecum, & pro te adeſt, tuoſque omnes contra hoſtes certabit, nullo modo permittens, ut illi

prævaleant, atque triumphent adversus te.

Esto igitur firmus, & constans: violenter tecum age, pœnamque patienter sustine, quam in violentia contra te non semel experieris; sæpe de tui cordis intimis clama ad Dominum Deum tuum: MARIAM Virginem, & Sanctos omnes vocans in auxilium tuum; & absque dubio victoriam ab omnibus tuis hostibus reportabis. An debilis es, & malis habitibus plenus, fortes verò, multique sunt inimici tui? Scito, quòd multa etiam sunt auxilia Domini, qui te creavit, & redemit; imò ultra modum, & comparationem fortior est Deus tuus, & voluntatem magis efficacem habet de sua salute, quàm ipsemet hostis infernalis habeat de perditione tua. Pugna ergo, neque te affligi, & torqueri tædeat, quandoquidem ab animi tui virtute adversus vitia, necnon à pœna, quæ ratione habituum malorum oppositorum nos cruciat, victoria, & thesaurus educitur, quo Cœlorum emitur regnum, & quo anima in æternitates perpetuas unitur DEO.

Itaque incipe, fili mi, in nomine Domini, armis Diffidentiæ tuî ipsius, & confidentiæ in Deum, Oratione, & Exercitio, ad Certamen hostem illum, sive passionem, quam juxta ordinem superiùs traditum

rum subjugare decrevisti) compellens, modò per repugnantiam, modò per odium, & modò per oppositæ virtutis actus eam sæpè confodiens, & vulnerans usque ad totalem illius interitum, atque exitium. Omnia autem semper age, ut soli placeas Deo, qui simul cum universa Ecclesia triumphante tuo adstat certamini.

Dilecte fili, rursus dico tibi, certamen fastidire non debes, sed potiùs illa considerare, ad quæ omnes tenemur, scilicet ad inserviendum, & placendum DEO. Præterea ad necessitatem quoque debes attendere, quam ad dimicandum habemus. Fugere enim, nec absque vulneribus, nec absque morte nos possumus. Imò addo insuper, quòd si, adinstar rebellis animæ, à Domino velles fugere, teque ad mundum convertere, & ad carnis oblectamenta; aut velis, aut nolis, tibi pugnandum est, & quidem cum tot ac tam crudelibus hostibus, ut sæpissimè habiturus sis madefactam frontem sudoribus, qui ad cor usque penetrantes, mortis spiritualis angustias illuc afferent.

Cogita hîc ergo, fili, quodnam stultitiæ genus esset, laborem, & pœnam assumere, quæ nunquam finem habeat, & quæ laborem, & pœnam pariat longè majorem (neque absque exitio) si fugimus, quàm si brevi tempore decertemus; decertando

namque (præterquam quòd certamen citò concluditur) cum æterna vita in infinitum beata unimur, & in sempiterna sæcula fruimur DEO nostro.

CAPUT XVII.

De ordine servando in Certamine contra malas propensiones nostras.

MUltum interest, fili, scire ordinem servandum, ut ritè in certamine congrediaris; & ne totum hoc agas, quasi casu, vel propter consuetudinem, sicut cum proprio damno faciunt plures; Ideo

Scito, ordinem servandum in pugnando adversus hostes, & malas inclinationes tuas hunc esse: Primò, ut intra cor tuum te recipias: tum diligenti scruteris examine, à quonam affectuum genere circumdetur, & à quanam passione magis, & frequentiùs coarctetur, & torqueatur; ac deinde contra illam arma, & certamen suscipias.

Quòd si te ab aliis quoque non prævisis hostibus invadi contingat, semper tibi contra hostem illum certandum est, qui tunc actu, & propriùs, quàm cæteri, tecum pugnat; ita tamen, ut semper ad præcipuum opus tuum revertaris statim.

CA-

CAPUT XVIII.

De modo subitis passionum motibus obsistendi.

DIlecte Fili, si nondum assuetus es declinare, atque intrepido corde sustinere injuriarum, vel alterius rei tibi contrariæ ictus, cupisque in hoc acquirere consuetudinem: necesse est, ut assuescas prævidere, & velle, paratoque semper animo expectare prædictos ictus.

Modus tales ictus prævidendi est: si, considerata passionum, & vitiorum tuorum naturà, consideres etiam personas, & loca, in quibus, & cum quibus agis, & conversaris. Ex his etenim facillimè conjicies, quid accidere tibi possit.

Quando verò aliquid aliud adversum, seu non expectatum occurret (præterquam quòd auxilium receperis, eò quòd animum præparatum habueris ad alia, quæ prævidebas) poteris insuper uti hoc novo medio inferiùs addito, quia ab eo non exiguum juvamen recipies.

Porrò, statim ac alicujus injuriæ, vel alterius rei te affligentis senseris ictus, vires exere, & vim tibi infer, ut mentem ad DEUM eleves, meditando ejus ineffabilem bonitatem, & erga te amorem, propter quem Deus talem animi perturbationem, & angustias tibi immisit: ut illas sci-

licet tu perferens pro ipsius amore, magis emenderis interiùs, magisque fies proximus, & uniaris cum ipso DEO.

Postquam verò cognoveris, Divinum esse beneplacitum, ut illam sustineas adversitatem, protinus cogitationem tuam ad te converte, in similem ferè modum te objurgans, & tecum loquens:

Quare ô anima mea gestare Crucem recusas, quam non hic, vel ille homo, sed Pater tuus amantissimus offert tibi?

Deinde ad talem Crucem te vertens, majori, quâ potes, patientiâ, eam amplectere, & dic:

O Crux a Divina providentia elaborata, priusquam viverem: ô crux à dulcissimo meo Domino Cruci affixo tota dulcis reddita, suscipe me, clavisque me fige in te, ut per te me suscipiat, qui per te moriens me redemit.

Quòd si abinitio sauciatus procumberes, (eò quòd adeo passio prævaleret adversus te, ut pergere ad Deum non posses) quære nihilominus prædicta omnia facere, tanquam si vulneratus non esses.

Efficacissimum tamen omnium remedium contra motus istos erit, è medio tollere occasionem, à qua proveniunt; exempli gratiâ.

Si cognosci[illegible] quòd propter affectum, quo rem [illegible] diligis, turberis, & in subitam [illegible] erumpere soleas, cùm rem illam

illam non obtines: remedium, quò citò huic vitio providere debes, hoc eſt, ut aſſueſcas prædictum affectum penitus eradicare.

Si verò talis ira, non à re ipſa, ſed ab aliqua perſona procedat; à qua tu adeo abhorres, ut vel minimum quid ab ipſa proficiſcens te ſuccendat: tunc optimum erit remedium, voluntati tuæ vim facere, eamque inclinare ad eam perſonam amandam, charamque habendam: quia (præterquam quòd etiam ipſa, ſicut & tu, eſt creatura per ſupremam Domini dexteram efformata, divinoque ſanguine reformata) occaſionem tibi præſtat, ut per talem tolerantiam ſimilis fias amantiſſimo DEO tuo: qui piiſſimus, & benigniſſimus cum omnibus ſemper fuit, & eſt.

CAPUT XIX.

De modo certandi contra vitium carnis.

DIlecte Fili, adverſus hoc vitium præcipuo, diverſoque à ſupradictis modo tibi pugnandum eſt.

Quare, ut ordinatè ſcias in bello procedere, tria debes tempora conſiderare: nimirum,

Antequam tentemur,
Cùm tentamur, &
Poſtquam tentatio præteriit.

An-

Ante ipſam tentationem certamen erit contra cauſas, quæ haſce tentationes ſolent producere; fugere enim illas debes, vel ſi cum iiſdem tibi nonnunquam neceſſariò agendum eſt, omnia citiſſimè, & abſque mora vel parvula perage, & quidem cum vultûs modeſtiâ, ſeveritate, atque rubore. Quin etiam tibi ſuadeo, ut verba, quæ proferſin ſimilibus occaſionibus, aſperitate potiùs condita ſint, quàm benevolentiâ, & ſuperfluâ affabilitate.

Neque confidas, fili, quòd tunc temporis nihil in te ſentias, vel quòd à multis annis impulſus, aut motus carnis verè non ſenſeris; quia nefarium hoc vitium, quod pluribus annis non fecit, unâ conficit horâ, tegitque ſæpè machinamenta, & occultè dirigit, eòque magis nocet, & ferit, quò amicitiam quietiorem ſimulat, & ſui ſuſpicionem à noſtris cordis tollit.

Propterea maximopere timendum eſt (ſicut experientia non ſemel nobis oſtendit) quando inter aliquos ſub licitarum rerum prætextu conſuetudo protrahitur: exempli gratiâ, ſub prætextu conſanguinitatis, urbanitatis, aut virtutis recognoſcendæ, quæ in perſona dilecta refulgeat. Nimiæ quippe, & imprudenti conſuetudini venenata ſenſûs dilectatio immiſcetur, quæ inſenſibiliter intra pectus irrotans, ac ad medullas animæ pertranſiens,

m.

magis quotidie rationem obnubilat, & taliter, ut intra breve temporis spatium nihili æstimari ea incipiant, quæ valde obnoxia manent periculo: ut sunt benevoli aspectus: grata, & dulcia ad invicem verba: conversationisque delectationes, quibus inter duos non intermissis, in præceps miserrime eorum quilibet ruit, vel saltem in calamitosissimam incidit tentationem, atque ad superandum penè impossibilem. Idcirco pro documentis hæc habeas:

Primò Fuge statim, fili, fuge, ubi vel minimam umbram videris hujus vitii. Stuppa namque sumus nos homines, ideoque facillimi ad flammas concipiendas. Neque confidas, quòd aquâ voluntatis bonæ madefactus sis: vel quòd firmam voluntatem habeas, & potiùs ad moriendum promptam, quàm ad offensionem vel minimam contra Dominum committendam. Per iteratam enim conversationem carnalis ignis adeo calore suo aquam bonæ voluntatis exsiccat, & in ictu oculi in nobis ita succenditur, ut neque consanguinitati jam parcat; Deum etenim non timebit, honorem nihili faciet, vitam non curabit, imò nec omnia inferorum supplicia ipsum retardabunt. Quapropter fuge, fuge, dico iterum, fili, nisi velis calefieri, accendi, & comburi.

Secundò, Fuge similiter otium, vigil

esto,

esto, & expergefactus in omnibus, sed præsertim in operibus, & cogitationibus, quæ statui tuo convenire videntur.

Tertiò. Ne repugnes unquam, sed facilè in rebus omnibus obedias Superioribus tuis, promptè, & alacri animo iis obtemperans, quæ tibi ab iisdem imponuntur, illisque in rebus libentiùs, quæ humilitatem gignunt, ac magis, quàm cætera alia voluntati, & appetitui tuo rationali adversantur.

Quartò. Nunquam temerè judices de proximo tuo, & maximè circa hoc vitium. Quòd si manifestè quandoque lapsus ille esset, ei compati debes, & non contra ipsum indignari, aut idcirco eum contemnere. Quinimò ex illius lapsu excerpendus pro te est fructus humilitatis, & cognitionis tui ipsius, atque cognoscendum, quòd pulvis, & nihilum sis. Tum Oratione quæres cum Deo uniri, ac magis, quàm antea, consuetudines, & conservationes devitare, & fugere, quamvis in illis sola etiam umbra periculi timeretur.

Quòd si pronus, & facilis fueris ad judicandum de aliis, & ad eos contemnendos; scito, quòd tuis sumptibus à Domino corrigeris: permittit namque, te præcipitem ruere in eundem errorem, ut exinde superbiam tuam agnoscas, atque ita propter lapsum factus humilis, de remedio pro utroque vitio cogites.

Si

Si verò, postquam judicâsti, non laberis, neque tuas immutas cogitationes, sed semper in superbia perseveras, scito, quòd maximopere dubitandum est de tuo statu.

Quintò, & ultimò. Diligenter attende, fili mi, ne (eò quòd donum aliquod in te videris, vel spiritualium deliciarum senseris delectationem) in vanam complacentiam extollaris, tibique suadeas, te multa contra hoc vitium posse. Imò neque putes, carnis certamen adversus te esse ab hostibus tuis intermittendum, eò quò eos tibi videaris despicere, exhorrere, & odio habere; sed scito potiùs, quòd, si incautus in hoc fueris, facillimè in extremam perniciem ibis. Et hæc satis de tempore, antequam circa carnis vitium tentemur.

Tempore autem tentationis, cogita statim, fili mi, utrùm talis tentatio ab intrinseca, vel ab extrinseca proveniat causa.

Causam extrinsecam esse duco: oculorum, atque aurium curiositatem: nimiam vestium perpolitionem: conversationesque, & discursus ad hoc vitium incitantes.

Aptum contra hæc omnia remedium est, honestas, & modestia talis in actionibus tuis, ut nulla videre, vel audire velis ex iis, quæ ad turpe hoc vitium extimulant. Fuga quoque in hisce casibus optima est, ut superiùs dixi.

Intrinsecam verò hujus vitii causam esse

sepuro, corporis hilaritatem, mentisque cogitationes, sive istæ à malis nostris habitibus, sive à dæmonis instigatione procedant.

Hilaritas corporis jejuniis, disciplinis, ciliciis, vigiliis, aliisque similibus mortificanda est, non ultra id tamen quod virtus docet, & obedientia præscribit.

Pro cogitationibus (à quacunque parte excitentur) remedia quædam propria hîc etiam assignantur, nempe:

Primò. Occupationes in variis exercitiis tuo statui convenientibus.

Secundò. Oratio, & meditatio:

Oratio tamen fiat modo inferiùs explicato.

Cùm prænoscis non solùm prædictas cogitationes pravas, verùm etiam motus, qui solent hujusmodi tentationes præcedere: illico te mente ad Dominum Cruci suffixum recipiens, dicas: *Mi JESU, JESU mi dulcis, cito, quæso, auxilium præbe, ne incidam in manus adversarii mei.*

Tum subinde Crucem amplectens, ex qua pendeat Dominus, & sæpe sanctissimorum pedum plagas exosculans, cum ardenti dicas affectu: *Plagæ pulchræ: Plagæ puræ: Plagæ divinæ, miserum meum, & impurum cor heu vulnerate, liberum ab offensa vestra me dimittentes.*

Nolo tamen fili, ut tempore, quo tentationes

tiones carnalium delectationum abundant, meditatio tua circa quædam puncta verſetur, quæ ob talium tentationum remedium in multis libris leguntur; exempli gratiâ circa hujus vitii turpitudinem, inſatiabilitatem, dolores, & amaritudines, quæ conſequuntur ad ipſum: imò neque circa pericula, & jacturam opum, vitæ, honoris, & hujuſmodi.

Hoc enim non ſemper tutum remedium eſt ad tentationes haſce vincendas; imò damnum afferre multoties poteſt. Nam licèt intellectus ex una parte cogitationes ſupradictas repellat, ex alia nihilominùs intromittit in nos occaſionem, & periculum delectationis, & conſenſus in illas. Undè optimum, & propriiſſimum remedium eſt, omninò fugere, neque ab iſtis tentationibus tantùm, ſed etiam ab omni alia re (quamvis tentationibus oppoſita) quæ tales objiciat tentationes.

Itaque meditatio tua, fili, pro occaſionibus prædictis ſit circa vitam, atque paſſionem Cruci affixi Domini JESU Chriſti.

Quòd ſi in hac meditatione (tua contradicente voluntate) tibi in mentem venirent pravæ cogitationes, & præter ſolitum moleſtiam afferrent (ſicut certò non ſemel accidet) ne idcirco timeas, vel meditationem tuam omittas, vel ad tentationes illas

illas te vertas, ut eis obsistas; sed meditationem tuam majori, qua potes attentione prosequere, nihil prorsus curans tales cogitationes, tanquam tuæ non essent. Hoc enim medio aliud melius inveniri certè non potest, ut magis illis resistas, quamvis adversus te semper pugnarent.

Meditationem postea hac, vel simili petitione conficies: *Libera me Creator, & Redemptor ab inimicis meis ad honorem passionis, & ineffabilis bonitatis tuæ.* Cave tamen accuratissimè, fili, ne mens tua, vel raptim, ad hoc vitium deflectat; nam sola etiam ipsius recordatio absque periculo non est.

Adverte insuper, ne ad disputationem cum hujusmodi tentationibus congrediaris, utrùm scilicet iisdem consenseris, nec ne? Hoc enim, licèt speciem habet boni, tamen verè larvata dæmonis fallacia est, ut nimirum ne tristem, territum, & pusillanimem reddat. Ideò namque te in hisce detinet disputationibus occupatum: quia sic faciendo sperat, quòd te possit quandoque impellere in aliquam culpam.

De hac autem carnis tentatione, (cùm consensus manifestus non est) contentus sis, omnia breviter tuo Patri spirituali confiteri, & postea ipsius judicio, & consilio omninò quiescere. Tuo tamen Patri spirituali, nedum prædicta omnia, sed tota mens, & cor tuum aperiendum est. Neque

que unquam ab hoc totali mentis, cordisque manifestatione timor, vel pudor aliquis te trahere debet.

Et ratio est, quia, si adversus quoscunque hostes nostros virtute humilitatis indigemus, ut eos subjugare possimus, magis contra hunc, quàm contra alios, humiles simus opus est; nam vitium istud fermè semper, ob superbiæ nostræ punitionem, in nobis regnat. Et hæc etiam satis de tempore quo tentamur.

Postquam verò tentatio præteriit, sollicitus in hoc esse debes: ut (licèt liber jam, & tutus videaris) mente nihilominus semper fugias ab objectis illis, quæ tentationis occasionem afferre possunt, etiam si ob virtutis, vel alterius boni finem, ad aliter agendum te compelli arbitreris.

Hæc namque omnia nostræ Naturæ vitiis undequaque scatentis fraudes sunt, & calidissimi nostri hostis laquei, atque insidiæ; in lucis enim Angelum se mutat, ut in tenebras nos detrudat.

CAPUT XX.

De modo certandi adversus negligentiam.

DIlecte fili, ne in miseram negligentiæ servitutem devenias, (quod perfectionis iter non solùm impediret, verùm etiam te in tuorum inimicorum traderet manus)

manus) subsequentia monita à te diligentissimè servanda sunt.

Primò. Omnem curiositatem, & terrenum affectum, necnon etiam qualemcunque occupationem, quæ statui tuo non conveniat, fugere debes.

Secundò. Conare omni studio, ut citò omni inspirationi bonæ, & cuilibet tuorum superiorum mandato correspondeas, & obtemperes, cuncta semper, operans eo tempore, modo, quo voluntatem, & placitum eorundem esse cognoveris.

Quare in his, neque mora brevissima admittenda est; prima namque mora secundam vocat, & hæc tertiam, tum successivè aliàs: quia istis faciliùs, quàm prioribus, sensus noster inclinat, & assentitur, cùm captus jam sit voluptate, quam in iisdem gustavit,

Et hinc est; quòd, vel tardè nimis actiones nostras incipiamus, vel eas, tanquam nobis molestas, multoties affatim intermittamus.

Sicque paulatim, negligentiæ habitus componitur, qui nos eò usque postmodum deducit, ut eodem instanti, quo per negligentiam illaqueamur, magis nonnunquam nos esse velle sollicitos propugnamus; agnoscimus enim, (nec sine magna verecundia, & rubore) tunc maximoperè nos negligentes fuisse.

Magna

Magna hæc negligentia per omnia discurrit, suoque veneno, non solùm voluntatem inficit, faciens, ut hæc à bono opere abhorreat, verùm & intellectum obcæcat, ne videat quàm mala sint, & malè fundata proposita nostra: scilicet impostérum operandi citò, & diligenter illud, quod, (utpotè ad effectum tunc reducendum erat) vel voluntariè omninò negligitur, vel saltem in aliud tempus differri solet.

Neque sufficit, si brevi temporis spatio opus conficias, quod debes facere; sed necesse est, ut illud opportuno tempore facias, & cùm à qualitate, & substantia operis ita requiritur. Tunc etenim omni cum solertia necessaria illud facere debes, ut majorem perfectionem possibilem habere possit.

Ex quo patet, quòd diligentia dicenda non est, sed maxima negligentia, ante suum tempus opus peragere, statimque ab eo nos expedire, priusquam omninò perficiatur; quoniam hoc tantummodo facimus: ut nos deinde, absque ulla animi perturbatione, acediæ, & otio vacare possimus; illis enim propensa erat mens nostra, quando celeriter opus conficiebamus.

Totum, & magnum istud malum non oritur, nisi ex eo, quòd non consideremus valorem, & pretium operis boni in tem-

pore facti, & ex animo firmo ad labores, difficultatesque subeundas, quas negligentiæ vitium tyronibus in hac spirituali militia afferre solet.

Scire enim debes, fili mi, solam mentis elevationem in Deum, & genuflexionem factam usque ad terram in honorem ejusdem Dei, majoris valoris esse, quàm omnes terræ thesauros; tum (quotiescunque nobiscum violenter agimus, & cum nostris passionibus malis) Angelos è Cœlorum Regno triumphalem victoriæ, aureolam deferre animæ nostræ.

Quinimò sciendum tibi quoque est, Deum paulatim subtrahere negligentibus gratias suas, quas ipsis donaverat; ubi è contra easdem diligentibus semper auget, quo illis ad Cœlorum gaudia ingressum præstet.

Quod si tanto non polles animo, ut labori, & difficultati magnanimiter occurras, saltem ita illam interiùs cœla, ut minor foris appareat, quàm in se sit.

Exercitium tuum (exempli gratiâ) plures actus requirit; multorumque dierum labore, & studio indiges, ut virtutem adipiscaris: tum hostes multi, & fortes sunt, qui sese objiciunt; incipe actus elicere, tanquam, si quosdam solum deberes producere, & dies paucos elaborare. Deinde pugna contra hostem tuum, ac si cum reliquis

quis

quis tibi decertandum non esset, magna semper nixus confidentia, quòd tu, per divinum auxilium, omnibus illis sis fortior. Si enim ita feceris, debilior fiet negligentia, & tali pacto disponetur quoque cor tuum, ut virtus prædictæ negligentiæ contraria successivè postmodum possit in illud ingredi, ibique manere.

Idem dico de oratione. Si nonnunquam ab exercitio tuo unius horæ spatium exigatur in oratione insumendum, hocque negligentiæ tuæ nimis videatur, ad orationem perge, tanquam si tantùm per octavam horæ partem orare velles; ex hac enim facilè ad alteram partem transibis, & ex hac ad aliam.

Quòd si in prædicta octava, vel in reliquis horæ partibus validam nimis repugnantiam, & difficultatem expertus fueris, exercitium pro illo tempore (ne molestia subrepat) intermitte, sed tamen paulò post illud rursus resume.

Hoc idem in operibus manualibus observa. Cùm multa opera à te esse facienda contingit, licèt (eò quòd magna, atque difficilia sint) totus turberis, nihilominùs viriliter, & tranquillo animo semper incipe ab uno opere, velut, si tibi opus aliud peragendum non esset. Ita quippe diligenter operans minore longè cum labore quævis conficies, quàm tibi antea propter negligentiam videbatur.

Si verò ſupradicto modo non te geſſeris, aut occurenti difficultati, & labori non te objeceris; negligentiæ vitium adverſus te ita inſurget, ut (non ſolùm cùm adfuerit prædictus labor, & difficultas, quam ſecum habet ab initio virtutum exercitium, verùm etiam cùm longè abfuerit) anxius, malè contentus, ac timens detinearis, velut, ſi exerceri, & invadi ab hoſtibus ſingulis horis deberes, vel tanquam ſi ab hoſte novo te quid aliud ſuſtinere oporteret; atque ita in ipſamet quiete ſemper viveres inquietus.

Et ſcito, fili, quòd hoc negligentiæ vitium, non tantùm paulatim, mediante ſuo occulto veneno, primas, parvaſque radices (à quibus produci deberent virtutis habitus) inficit, & marcidas reddit; ſed illas quoque habituum acquiſitorum; ſicut enim tinea lignum corrodit, ita, & negligentia inſenſibiliter ſpiritualis vitæ medullas conſumit; & cuilibet, ſed illis præſertim, qui vitæ ſpirituali vacant, inſidias, laqueoſque hoc medio hoſtis infernalis orditur.

Vigila ergo orando, & benè operando; neque exſpectes nuptialis veſtis pannum intexere; quando tempus eſt egrediendi cum veſtibus, & ornamentis jam perfectis obviam ſponſo.

Memento autem quotidie, quòd ille, qui

qui matutinum tibi tempus concedit, vespertinum non promittit, & quod vesperam donans, crastinam lucem matutinam non spondet. Propterea omnia horarum momenta juxta Dei beneplacitum insume, & quasi aliud non permitteretur tibi tempus à Domino: eò vel magis, quòd de unoquoque momento strictissimam rationem reddere necesse est.

Concludo, & te moneo, fili, ut amissam diem illam putes (etiamsi multa opera in eâ confecisses) in qua plures victorias adversus malas propensiones, & cupiditates suas non obtinueris, & in qua gratias non egeris Domino pro beneficiis tibi collatis, & præcipuè pro acerbissima passione sua, quam pro te ardentissimis amoris flammis accensus toleravit: nec non etiam pro paterna, & amantissima punitione, si te dignum quandoque fecerit inæstimabili aliquarum tribulationum thesauro.

CAPUT XXI.

De exteriorum sensuum regimine; & quomodo per illos transire possumus ad Divinitatis contemplationem.

MAgna solertia, & exercitatio assiduè requiritur, fili, ad regendos, rectèque gubernandos sensus nostros exteriores. Appetitus enim, qui veluti dux est corruptæ

naturæ nostræ, in gustus, & consolationes præceps tendit; & cùm per se solùm eas obtinere non potest, sensibus exterioribus utitur, tanquam militibus suis, atque instrumentis naturalibus, ut sensuum prædetur objecta, quorum imaginationes abstrahens, & ad se rapiens, in anima nostra postmodum imprimit. Ex quibus deinde voluptas consequitur, quæ (ob cognationem intercedentem inter ipsam & carnem) diffunditur per omnes sensuum partes, quæ hujusmodi delectationum capaces inveniuntur. Unde tum in corpus, tum in animam derivatur communis lues, utrumque ex istis corrumpens.

Damnum vides fili, remedium attende. Observa diligentissimè, ne sensus tui liberè vagari incipiant, quo eis placet; nec illis unquam utaris, cùm sola voluptas, absque utilitate, vel necessitate te movet. Quòd si nimis incauti inconsideratè aliquando illi excurrerent, statim ac istud agnoscis, eos revoca, taliterque moderare; ut, ubi priùs miserrimè in gustuum carcerem ruebant, ibi nobilem cujuscunque objecti prædam obtineant, eamque intra animam deferant. Propter quam prædam deinde recollecta in se anima tua; suarum potentiarum plumas in Cœlum explicet ad Domini Dei contemplationem.

Idcir-

Idcircò, cùm tuis ſenſibus exterioribus objectum aliquod repræſentatur, mente tua illico ſpiritum ab eo ſepara, ſeu (ut clariùs loquar) omne id, quod Dei eſt, ab ipſo præſcinde, cogitans, tale objectum, ex ſe, nihil habere illius boni, quod ſenſibus tuis præſens eſt, ſed totum illud eſſe operam Dei, qui, per indiviſibilem ſpiritum ſuum, eſſentiam illam, & quodcunque aliud bonum (quod in eo reperitur) eidem communicat. Gaude nihilominùs, ubi cogitaveris, quòd ſolus Dominus tuus, cauſa, & origo ſit tantarum, atque tam diverſarum perfectionum, quæ in rebus creatis eluceſcunt, & quòd illas omnes eminenter in ſe ipſo contineat. Nihil aliud enim eſt bonum, quod tibi objicitur, quàm exiguus divinarum, & infinitarum perfectionum gradus.

Quòd ſi adverteris, te in perſpiciendis creaturis præſtantioribus detineri, illas protinus ad purum ſuum nihilum per cogitationem tuam redige, intellectum tuum ad ipſarum dirigent Creatorem ibi præſentem, qui eis eſſe illud donavit; atque in ipſo tantùm delectatus ſic intra te colloquaris: *O Divina eſſentia ſummopere deſiderabilis, quam multùm fruor, te ſolum infinitum eſſe principium cujuſcunque rei creatæ!*

Similiter inſpiciens arbores, herbas, & hujuſmodi, intellectu percipe, quòd

 vitam,

vitam, quam ducunt, non à se, sed à spiritu Divino habent, quem tuis corporeis oculis non intueris. Ab hoc quippe solo spiritu vivificantur. Quare sic intra te dicere poteris: *Ecce vita vera, ex qua, in qua, & ob quam vivunt, & crescunt omnia, ô viva, & vera mei cordis dulcedo!*

Pariformiter à brutorum aspectu mentem ad DEUM attolles, qui eisdem motum, & sensum impertitur, & dices: *O Motor supreme, qui, universa licèt moveas, immobilis permanes in te ipso, quantùm lætor tua consistentia, & immutabilitate!*

Quòd si à creaturarum pulchritudine rapi te noveris, statim id, quod vides, separa à Domini spiritu, quem non vides; & considera, quòd omne illud, quod extrinsecus formosum refulget, à solo, eodemque invisibili spiritu est, à quo externa illa pulchritudo originem ducit; tum undequaque hilaris dicas: *Ecce rivuli fontis increati! Ecce gutta infiniti oceani totius boni? O quàm lætus interiùs ego sum, dum æternam, atque immensam DEI pulchritudinem mente revolvo; Ipsa enim cujusvis creaturæ pulchritudinis causa, & origo est,*

Cernens autem in aliis bonitatem, sapientiam, justitiam, cæterasque virtutes, prædictâ factâ segregatione, sic alloquere DEUM tuum: *O ditissime virtutis thesaure, quantâ ego perfundor delectatione, eò quòd à te,*

&

& per te unicè totum bonum proveniat: & quòd universa cum tuis comparata perfectionibus, Nihil penitùs sint! Tibi gratias ago Domine pro isto, & pro quovis alio bono, quod proximo meo fecisti. Memento Domine, quam pauper ego sim, & quàm multum virtute N. indigeam.

Manus deinde ad aliquid operandum extendens cogita, primam causam illius operationis esse DEUM, te verò solùm instrumentum vivum ejusdem DEI; quare ad ipsum mentem tuam elevans in hunc ferè modum loquaris: *Quàm magnum mihi intùs gaudium inest ô summe rerum omnium Dominator & Domine, quòd nihil sine te efficere possim; imò quòd tu solus primus, & præcipuus sis operator universorum.*

Cibum, vel potum sumens, meditare, quòd DEUS ille est, qui tali eum condit sapore; quare in DEO tantùm delectatus, dicere poteris: *Lætare anima mea, quia sicut extra Deum tuum nullum invenitur gaudium, ita in ipso unico perfectè delectari potes, & saturari.*

Si de alicujus rei fragrantia tibi complacere videaris, in ea complacentia nihil persistens, statim mente pertransi ad Deum, à quo provenit odor ille: & ex hoc interiorem hilaritatem, & lætitiam colligens, proferas in corde tuo: *Heu fac Domine, ut, sicut ego gaudeo, quòd à Te fluat omnis suavitas, ita anima mea, omnibus terrenis voluptatibus*

abrenuntians, in altum coascendat, gratumque divinis tuis naribus odorem efflet.

Cùm sonorum, & cantuum harmoniam audis, intellectum subitò ad Dominum tuum converte, & sic loquere: *O quàm fruor, mi Domine Deus meus, tuis infinitis perfectionibus, quæ omnes unitæ simul nedum in te cælestem harmoniam efficiunt, sed & in Angelis, Cœlis, & creaturis omnibus concentum perficiunt admirabilem!*

CAPUT XXII.

Quomodo res ipsæ medium nobis esse possunt ad sensus nostros moderandos: transitum nempe faciendo ad incarnati Verbi, ejusque vitæ, & passionis considerationem.

Dilecte fili, tibi superiùs ostendi, quomodo possimus à rebus sensibilibus mentem nostram attollere ad Divinitatis contemplationem, nunc vellem modum addisceres, quomodo ab iisdem rebus motivum ascendendi ad Verbi incarnati, ejúsque vitæ, & passionis sacratissimæ meditationem desumere valeas.

Quæcunque in terris sunt, deservire ad hoc optimè possunt, si mentis oculo respexeris in eis summum DEUM, ut supremam, atque unicam primam causam, quæ illis omne istud esse, pulchritudinem, & excellentiam indidit, quam in se habent;

tum

tum exinde immigrabis ad considerandum, quàm magna, & immensa sit bonitas ejus, qui (licèt unicum sit principium, & Dominus omnis creaturæ (voluit nihilominus ad talem, tantamque humilitatem descendere, ut fieret homo, pateretur, mortemque oppeteret, propter hominem, permitteretque, creaturas ipsas à manu sua formatas armari contra se, ut ipsummet Cruci affigerent.

Per multas autem res; & quidem singulari modo, nostræ mentis oculis subjiciuntur prædicta JESU Christi mysteria, atque dolores, (exempli gratiâ) per arma, funes, flagella, columnas, spinas, arundines, clavos, malleos, cæteraque omnia, quæ JESU Christi passionis instumenta fuerunt.

Vilia, & misera domicilia ad memoriam nostram adducent stabulum, & præsepe Domini: pluvia è Cœlo decidens sanguineam, atque divinam pluviam, quæ in horto è sanctissimo ejusdem corpore profluens, irrigavit terram: petræ illas, quæ scissæ sunt in illius morte: terra motum, quem tunc ipsamet peperit: Sol tenebras illas, à quibus universus Orbis est obscuratus: & aqua tandem aquam, quæ è divino ejus Domini latere exivit. Quod de cæteris similibus etiam intellige.

Vinum autem, vel alium liquorem

ore libans recordare filii mi, aceti, & fellis amarissimi Domino traditi ad bibendum.

Ab odorum suavitate intellectus, cogitatione subitò advola ad corporum mortuorum fœtorem, quem ipse Dominus, & Redemptor noster in monte Calvariæ perferebat.

Te vestiens memento, quòd Verbum æternum humanam carnem assumpserit, ut sua te indueret divinitate.

Te exuens ad memoriam tuam revoca, Christum JESUM spoliatum fuisse, ut flagellis cæderetur, & in Cruce pro te configeretur.

Gentium clamores, & strepitus audiens, recole abominabiles, & barbaras illas voces: *Crucifige, Crucifige: Tolle, Tolle*, quæ ad aures divinas personuerunt.

Quoties horologium pulsatur, penetret intra cor tuum dolorifica illa percussio, quam Dominus tuus passus est, cum in horto propinquam passionem, & mortem pavere cœpit: seu etiam tibi videaris audire duas percussiones, quibus Christus Cruci crudeliter affixus est.

Demum in quacunque occasione, quæ tibi sese offerat mœrendi, & dolendi, vel ratione tuî, vel aliorum hominum causâ, cogita, omnia veluti nihilum esse, comparatione incomparabilium afflictionum, quæ

quæ afflixerunt, & dilaceraverunt animam JESU Christi.

CAPUT XXIII.

De novo modo sensus nostros moderandi juxta varias occasiones, quæ nobis occurrunt.

CUM jam videris, fili mi, quomodo intellectus noster attolli debeat à sensibilibus, terrenisque rebus ad Divinitatem, & ad incarnati Verbi mysteria: alios hîc addam modos, à quibus varias meditationes possis excerpere, ut animarum nostrarum gustus, qui inter se differunt, multos, & diversos habeant cibos, quibus pascantur. Præterquam quòd prodesse hoc poterit, non solùm hominibus simplicibus, & indoctis, sed illis etiam, qui elevato præstant ingenio, & multum proficiunt in via spiritus: qui non semper omnes æqualiter pro altioribus contemplationibus idoneos reddit.

Neque timendum, vel dubitandum est, quòd confusionem in hac rerum varietate passurus sis, si moderatus benè fueris animum tuum, & cum humilitate, atque fiducia alterius consilium executioni mandaveris, quotiescunque fuerit circa aliquid à me proveniens.

Inspiciens igitur tot res vagas oculis, & in

in terris pretio habitas, puta, omnes esse vilissimas, & velut stercora, comparatione cælestium divitiarum, quibus, toto mundo contempto, omni inhiare debes affectu.

In Solem obtutum dirigens cogita, longè illo nitidiorem, & lucidiorem esse animam tuam, cùm gratiam Creatoris tui habes in te; nigriorem verò, & fœdiorem tenebris, atque immunditiis omnibus, cùm ea cares.

Corporales oculos ad Cœlum elevans, quo operiris, spiritualibus animæ oculis superiùs ad Empireum usque conscende, ibique mentis aspectum figens, tanquam in locum, qui tibi (si in terris vitam vixeris innocentem) ob æternum fælicissimumque habitaculum paratus est.

Volucrum, vel alterius audiens cantum, assurge mente ad dulcissimos Paradisi cantus, ubi continuum resonat Alleluja: Deumque roga, ut dignus efficiaris canendi perpetuò ad illius laudem unà cum spiritibus beatissimis, qui in Cœlo sunt.

Tum advertens, te creaturæ pulchritudine pasci, conspice intellectu, & vide; nam infernalis sub ea serpens abscondi-tur, qui totus intentus, & promptus est, vel ad te perimendum, vel saltem ad vulnera tibi infligenda. Ideò contra ipsum tali pacto assurgere poteris: *An maledicte serpens, quomodo callidè paratus adstas ad me vorandum?*

dum? Deinde ad DEUM conversus dices:
Benedictus sit Deus meus, qui hostem meum detexisti, & me à rapidis ejus faucibus liberâsti.

Ex delectatione postmodum illico ad vulnera JESU Christi fuge, mentem in eis occupans, meditansque, quanta Dominus tuus passus sit in sanctissima carne sua, ut te à peccato eriperet, utque carnis voluptates, atque illecebras odibiles tibi redderet.

Alium rursus modum præbeo tibi ad supradictam periculosam delectationem fugiendam; estque, ut intimè penetres, quale erit post tuam mortem illud objectum, quod tibi nunc adeò placet.

Iter faciens, ut obliviscaris, quòd singulis passibus, quos figis in terra, morti magis appropinquas.

Volitantes videns aves per aërem, vel fluentem etiam undam, statim reflecte, quòd majori velocitate ad finem, suumque interitum vita tua percurrit.

Cùm furibundi efflant venti, seu cùm fulgurat, & tonat, terribilem extremi judicii diem considera, Deumque genuflexus cole, & precare; ut gratiam, & tempus tibi concedat aptæ præparationis, qua ante irati Numinis Majestatem possis tutiori animo comparere.

In varietate eventuum, qui tibi possunt contingere, hoc modo te exerceas fili; cùm

(exem-

(exempli gratia) ab aliquo dolore, aut mœstitia opprimeris, vel calorem, frigus, aut quid aliud pateris, mentem erige ad æternam Domini voluntatem, cui, propter futurum tuum commodum, & utilitatem, placuit, ut ea mensura, & tempore tale incommodum sentias. Quapropter totus tu lætus, & gaudens ob amorem, quem tibi Deus ostendit, atque etiam propter tibi præstitam opportunitatem eidem inserviendi, in quacunque re ipsi placeat, intra cor tuum dicas: *Ecce jam in me fit complementum voluntatis divinæ: quæ amantissimè ab æterno disposuit, ut ego angustias in præsenti sustineam. Benedictus semper sit Dominus Deus meus.*

Cùm verò in mente tua quædam de re bona cogitatio creatur, protinus te ad Deum converte, & illam ab ipso, debita cum gratiarum actione, recognosce.

Legens, tibi videaris cernere Dominum sub iisdem verbis, quæ legis; ideoque illa audias, & habeas, tanquam ab ipsomet ore Domini proferentur.

Sanctissimam JESU Christi Crucem inspiciens, meditare, illam esse militiæ tuæ vexillum; quòd si aliquando deserueris, procul dubio in crudelium inimicorum tuorum manus incides; si verò secutus fueris, gloriosis onustus triumphis, & spoliis, ad Cœlum pervenies.

Amabilem MARIÆ Virginis imaginem

nem videns, cor ad illam attolle, quæ regnat in Paradiso, eidemque repende gratias, quòd semper Domini obediverit voluntati, nec non quòd pepererit, lactaverit, & educaverit Redemptorem tuum, & totius mundi: tum quòd in nostro Spirituali Certamine favoribus, & auxilio semper adsit.

Sanctorum imagines repræsentent tibi tot Heroës magnanimos; qui, hostium suorum debellatione, viam aperuerunt, per quam tu quoque excurrens, immortali gloriâ coronaberis.

Ecclesiam invisens, inter alia cogitare hoc etiam poteris: nempe animam nostram esse templum DEI; atque ideo, velut Divini Numinis habitaculum, puram, mundamque servandam esse.

Quotiescunque tria signa Angelicæ Salutationis audiveris, circa sequentes breves meditationes te exercebis: conformes etenim sunt sacris verbis, quæ cuilibet istarum oratiuncularum præmitti solent.

Ad primum signum: gratias perage Domino ob Nunciationem, quam è Cœlo in terram misit, & salutis nostræ exordium fuit.

Ad secundum signum: gratulare cum MARIA Virgine de ipsius prærogativis, & donis, ad quæ ob præcipuam, & profundissimam humilitatem suam elevata est.

Ad

Ad tertium ſignum: Simul cum eadem Matre feliciſſima, atque Archangelo Gabriele Divinum Puerum nuperrimè conceptum adora.

Neque obliviſcaris caput aliquantiſper ad ſingula ſigna ob reverentiam inflectere, & aliquantò magis ad ultimum.

Iſtæ meditationes in tria ſigna diſtributæ, pro quibuſcunque etiam temporibus inſervire poſſunt.

Quæ verò ſubſequuntur, in veſpertinas, matutinas, & meridianas dividantur: ſpectantque ad paſſionem Domini; tenemur enim recordari ſæpe dolorum, quos ratione prædictæ paſſionis Domina noſtra ſacratiſſima paſſa eſt. Nam ingrati alioquin ſummopere eſſemus, ſi hoc, vel negligeremus, vel prætermitteremus.

Veſpere, in memoriam tuam refer anguſtias puriſſimæ Virginis MARIÆ ob ſudorem ſanguineum JESU Chriſti, ob ejus capturam in horto, & ob alios occultos dolores tota illa nocte ab ipſomet Chriſto Domino toleratos

Manè, Virginis miſerearis inter afflictiones morantis propter Filii ſui unigeniti præſentationem Pilato, & Herodi, nec non propter latam mortis ſententiam, Cruciſque bajulationem.

Meridie, conſidera doloris gladium, qui cor dolentis Matris pertranſit ob Crucifixionem,

fixionem, & mortem Filii sui, nec non ob vulnus crudelissimum, in ejusdem Domini latere reseratum.

Hisce contemplationibus dolorum B. Virginis vacare poteris à vespere diei Jovis, usque ad medietatem diei Sabbathi, aliis verò diebus aliis. Attamen hoc etiam committo pietati tuæ, nec non occasioni, quam res exteriores præstabunt tibi.

Ut autem breviter doceam te modum, quo sensus regere debes: in primis ita vigila, ut in rebus, & eventibus omnibus, non ab amore vel odio, sed à voluntate Divina movearis, atque traharis: illa tantùm amplectens, quæ vult DEUS, ut amplectaris, illaque solùm etiam rejiciens, & odio habens, quæ DEUS vult, ut rejicias, & odio habeas.

Porrò animadverte fili, me non ideo prædictos modos moderandi sensus tradidisse tibi, ut occuperis in illis; (fixam enim semper habere mentem debes in Dominum, qui cupit, quòd per frequentes actus, hostium, & rebellium passionum tuarum victoriæ incumbas, tum per resistentiam, tum per productionem actuum contrariarum virtutum) sed idcirco me illos tibi dedisse: ut scias, quid te agére oporteat, cùm occasio adfuerit.

Sciendum tibi namque est, quòd exiguus à nobis fructus percipitur, quando

multa

multa sibi exercitia (quamvis in se optima sint) suscipere volumus; ut plurimum enim sub tot exercitiis involucra mentis nostræ, amor proprius, mobilitas, & dæmonis calliditas, atque laquei absconduntur.

CAPUT XXIV.

Modus moderandi linguam.

MAgna moderatione, & freno indiget hominis lingua, quia unusquisque valdè propensus est ad ejus usum, atque ad illarum rerum discursum, quibus sensus noster delectatur.

Multiloquium ferè semper originem ducit à superbia quadam, qua conceptus nostros magni facientes, per multas repetitiones eosdem in aliorum animis conamur imprimere, ut illorum præceptores videamur, quasi à nobis eos discere oporteret.

Paucis verbis exponi non possunt mala, quæ à multiloquio procedunt. Loquacitas acediæ mater est: argumentum ignaviæ: atque stultitiæ: janua detractationum: mendaciorum ministra: & fervoris divini trepidas.

Verba multa passionibus malis vires addunt, è quibus postea ad tantò faciliùs in locutione immodesta perseverandum lingua nostra extimulatur.

Ne-

Ne te extendas, fili, prolixo sermone cum iis, qui ægrè te audiunt, ne molestiam illis afferas, neque diverso modo te geras cum illis, qui tibi benignè aures præbent, ne, sic faciendo, modestiæ confinia, & terminos excedas.

Cum efficacia, & alta voce ne loquaris unquam, quia utrumque valdè odibile est, imò præsumptionem indicat, & vanitatem.

De te, de tuis operibus, deque parentibus tuis non nisi ex necessitate verba facias, & quidem breviùs, & parciùs, quò potes. Quòd si quandoque observas alios de se nimis loqui, conare semper, ut benè de illis opineris; ne ipsos tamen imiteris, etiamsi eorundem verba ad humilitatem propriam, & ad suî ipsorum accusationem pertendere videantur.

De proximo tuo, & de rebus ad eum spectantibus rariùs loquaris, quò potes, nisi forsan sese objiceret occasio loquendi bene de illo.

De Deo libenter loquere, & præsertim de ejus amore, & bonitate, sed cum timore semper errandi etiam in isto; atque ideò contentus esto potiùs alteri differenti de hoc aures præstare, ejusdem verba omni tempore conferens in corde tuo. De cæteris quibuscunque vocalis tantùm sonus verborum ad tuas aures perveniat, mente sem-

semper in Deum immobiliter fixâ perseverante. Quòd si necesse est terrenum aliquem audire sermonem, ut illum intelligas, & ad eum respondeas, ne idcircò prætermittas mentem tuam quandoque intendere ad res cœlestes.

Quæ ad cor tuum dicenda accedunt, expendantur, priusquam ad linguam perveniant; advertes namque sæpissimè, quòd optimum foret, si multa ex illis reticerentur. Quinimò te moneo, quòd longè meliùs etiam esset, si involverentur silentio non pauca ex illis, quæ proferre, bonum esse putaveris. Hoc autem evidenter cognosces, si, transacta occasione colloquii, ad ea cogitationem tuam converteris, quæ tacuisti.

Silentium, fili mi, est magnum Spiritualis nostri Certaminis robur, securaque victoriæ spes.

Silentium enim est familiare illis, qui de se diffidunt, & in Deum confidunt: est sanctæ orationis custos: & auxilium admirabile ad virtutum exercitationem.

Ut autem assuescas tacere, frequenter considera damna, & pericula multiloquii, & maxima, ex adverso, silentii bona. Tum virtutem hanc silentii dilige, atque, ut habitus illius coalescat in te, pro aliquo tempore tace in iis vel locis, in quibus loqui res mala non esset, dummodo tamen

istud, aut tibi, aut aliis non pariat detrimentum.

Juvabit ad hoc etiam, si fugerimus, à colloquiis familiaribus. Pro societate etenim hominum societatem Angelorum, Sanctorum, & ipsius Domini habebimus.

Denique, ne, quæso obliviscaris certaminis, quod à te perficiendum est. Nam agnoscens tu, quàm multum in hoc agere debeas, non difficulter à verbis superfluis & inanibus abstinebis.

CAPUT XXV.

Ut Christi miles bene contra suos hostes decertet, debet pro omnibus suis viribus cordis perturbationes, & molestias effugere.

DIlecte fili, debemus quidem, si nonnunquam cordis pacem amisimus, omnes nostras vires impendere, ut eam recuperemus; sed, scias insuper, opus est, quòd nullus eventus in terris potest accidere, per quem pax interna auferri à nobis debeat, aut turbari. Quare

De peccatis nostris nos quidem contristari oportet, sed pacifico dolore, sicut non paucis in locis tibi superiùs ostendi Eodem modo cuilibet alteri peccatori (cùm propter illum tristamur ex charitatis affectu) compatiamur; licèt enim intra nostri cordis intima cujusvis peccatoris crimina lugere

gere bonum sit, præter inquietudinem tamen animi nostri, hoc nobis faciendum est.

Reliquos autem graves, & periculosos eventus (quales sunt infirmitates, vulnera, consanguineorum mortes, pestes, bella, incendia, & hujusmodi mala) quamvis, ut plurimum, tanquam naturæ repugnantes ab hominibus repellantur, possumus nihilominus non solùm velle; sed, divinâ juvante gratiâ, etiam diligere veluti charos, & sicut justa scelestorum supplicia, virtutumque occasiones hominibus bonis. De illis enim magnopere sibi etiam complacet Dominus DEUS noster, cujus nos voluntati obtemperantes, per quascunque amaritudines, & adversitates præsentis vitæ animo quieto, atque tranquillo excurremus.

Certus igitur esto fili, quamlibet nostram inquietudinem displicere oculis Domini, quia, cujuscunque generis illa sit, nunquam sine imperfectione est; imò semper ab aliqua radice amoris proprii procedit.

Propterea vigilantem semper habeas aliquem intellectûs actum ad tui custodiam, qui (statim ac observat aliquid, à quo inquietudinem, vel tristitiam pati possis) signum ostendat; ut subitò arma ad defensionem tuam suscipias, considerando

nempe

nempe, & pro certo habendo, mala illa, & multa alia similia (licèt foris mala videantur) vera tamen mala non esse, neque per illa surripi nobis posse vera bona: sed à Deo ea tantùm dirigi propter causas prædictas, vel propter alias à nobis non penetratas, rectissimas tamen, & absque ulla dubitatione sanctissimas.

Sic autem viventes, animo scilicet semper tranquillo, & imperturbato in quocunque eventu; multum boni possumus operari; ubi aliter faciendo, exercitium nostrum parum, aut nihil utile foret.

Præterquam quòd, cùm inquietum cor nostrum est, variis hostium incursionibus omni tempore manet expositum: neque rectam, & securam virtutis, & perfectionis viam valemus agnoscere, vel intueri.

Adversarius noster diabolus, qui summopere ab hac pace abhorret (eò quòd ista sit velut locus, in quo Dei spiritus habitat, ut in eo magna operetur) sæpè sub indumentis amicabilibus quærit illam à nobis surripere per varia desideria, & cupiditates, quæ extrinsecus aliquam boni speciem habeant. Quòd talia verò desideria, seu cupiditates ex maligni nostri hostis dolo sint, vel maximè ex hoc dignosci potest: quia cordis nostri quietem, atque tranquillitatem à nobis rapiunt.

Idcirco, fili ut tantum damnum devites.

tes, statim ac intellectus nostri actus (qui excubiarum fungitur munere) aliquam novam cupiditatem, aut desiderium à longè detegit, illi cordis ingressum ne præbeas, nisi priùs à quolibet amore proprio, atque ab omni tua voluntate liber fueris; & nisi ipsamet cupiditatem, & desiderium Deo obtuleris, cæcitatemque, & ignaviam tuam apud eum confessus, ipsum toto corde rogaveris, ut tibi suo lumine ostendat: an à se, vel ab infernali hoste talia proveniant. Confuge pariter, quò ad potes, in istis occasionibus ad judicium Patris tui spiritualis.

Tametsi verò supradictæ cupiditates, & desideria à Deo essent, nihilominùs antequam ea exequaris, & ad opus reducas, fervidus tuus erga illa spiritus mortificetur; opus enim, quod ad mortificationem illam subsequeretur, Deo magis erit gratum, quàm si cum nostræ naturæ propensione, & aviditate factum fuisset; imò quandoque ea mortificatio Domino gratior erit, quàm ipsum opus.

Itaque desideria, quæ bona non sunt, à te repellendo, & bona quæque ad effectum non reducendo, nisi priùs naturales tuos motus represseris, in pace semper, & tutum cordis tui propugnaculum reservabitur.

Ut verò omninò paci ... semper conser-

serves cor tuum, oportet illud etiam tueri, & custodire à quibusdam internis reprehensionibus, & stimulis, qui nonnunquam à diabolo oriuntur, quamvis (eò quòd te alicujus erroris accusent) à Deo esse videantur. A fructibus eorum optimè cognosces, qua ex parte proveniant.

Nam, si te humilem reddunt, atque in operibus bonis diligentem, neque à te confidentiam in Deum auferunt; tanquam à Deo cum gratiarum persolutione sunt admittendi, sed, si te confundunt, atque pusillanimem; diffidentem, pigrum, & in operatione bona tardum efficiunt; pro indubitato crede, quod ab adversario sunt; atque ideò illis aures ne præbeas, sed in exercitio tuo, absque ulla mora, progredere.

Et quia, præterquam à supradictis desideriis, & cupiditatibus, nascitur ut plurimum etiam inquietudo in corde nostro à rerum contrariarum eventibus; ut ab istis te benè communias, duo tibi hîc proponuntur facienda.

Primum est, ut investiges, & agnoscas, cuinam tales eventus opponantur, spiritui ne, vel amori proprio, tuæque propensioni, & voluntati?

Si enim adversentur voluntati tuæ, & tui ipsius amori, qui est præcipuus, & inextinguibilis hostis tuus, non debes eventus

illos contrarios dicere; sed pro magnis favoribus, aptisque Domini auxiliis reputare, quapropter læto etiam corde, & cum gratiarum actione accipiendi sint.

Si verò prædictos eventus spiritui cognoscas adversari, non ideò permittendum est, cordis pacem deficere, sicuti in sequenti Capitulo advertes.

Secundum quod tibi proponitur, est, ut mentem in Deum eleves, cæcisque oculis admittas, & probes, absque discussione vel minimâ, quidquid tibi à divina providentia immittitur; illud namque multa bona tibi pariet, quæ te tunc temporis latent.

CAPUT XXVI.

De eo, quod à nobis agendum est, ubi ab hostibus fuimus vulnerati.

Cùm vulneratum te conspicis, eò quòd in aliquem errorem lapsus sis ob fragilitatis tuæ causam, seu nonnunquam etiam ob malitiam tuam, ne idcirco pusillanimis, & inquietus fias, sed illico ad Deum conversus hisce illum dictis affare:

Ecce Domine fui operatus ex illo prorsus, qui sum, nec à me quidquam aliud erat exspectandum præter lapsus, & peccata.

In hoc autem parumper insistens sedulò cura, ut vilis in oculis tuis appareas: dole quàm maximè de offensa Domini tui, & in-

indignare (sine tua tamen interna turbatione, adversus malas proclivitates tuas, & præsertim adversus illam, quæ causa fuit illius lapsus.

Progredere deinde, & dic:

Non hic tamen, Domine mi amantissime stetissem, nisi ob maximam misericordiam tuam auxilio mihi labenti citò adfuisses.

Ista considerans gratias postea reddas eidem Deo, & magis, magisque ipsum diligere studeas, tantam admirans clementiam; nam, etsi offensus à te fuerit, dexteram tibi nihilominus porrigit, ne rursus pecces.

Ultimò dic magna cum confidentia in bonitate divina:

Fac mecum, Domine, secundùm misericordiam tuam: ignosce, quæso; mihi Deus, & ne permittas, ut ego sejunctus à te vivere valeam; vel, ut Majestatem tuam deinceps offendere possim.

Hoc autem peracto, ne scruteris, an Deus tibi peccata dimiserit, vel non dimiserit, istud enim nihil aliud est, quàm mentis superbia, animi perturbatio, temporis amissio, & fallacia dæmonis, qui sub illius boni imagine accedit ad te. Quapropter totum te Domini manibus committens, exercitium tuum prosequere, tanquam si lapsus non fuisses.

Quòd si quotidie sæpè laberis, & vulneraris ab hostibus, in hoc, quod tibi osten-

di, exerceas te, pari, eademque cum fiducia bis, ter, & semper; tum magis magisque te contemnens, atque odio habens peccatum tuum, te in omnibus cautè geras.

Hoc exercitium valdè Satanæ displicet; tum quia conjicit gratissimum hoc esse Dominum: tum etiam quia confusionem ab eo ipsemet patitur, cum se vinci ab illo cernat, quem priùs ipse devicerat. Atque ideo variis, atque fraudulentis modis operatur, ut istud exercitium intermittamus, & sæpè obtinet, quod cupit, propter negligentiam nostram, exiguamque adeo vigilantiam, & curam nostram supra nos ipsos.

Quare, si difficultatem in hoc inveneris, eò majori cum vi adversus te agere debes, iterum, atque iterum resumens istud exercitium, quamvis unus tantùm fuerit tuus error, & lapsus.

Quòd si post errorem te noveris turbatum, confusum, & diffidentem; quod tibi in primis agendum, fili, hoc est: pacem interiorem recuperare, cordisque tranquillitatem, nec non etiam confidentiam in Deum; istis verò instructus armis ad Deum te vertes; inquietudo enim, quæ reperitur in nobis propter peccatum, non habet pro objecto offensam Dei, sed damnum nostrum.

Mo-

Modus verò acquirendi amissam pacem hic est: ut, pro illo tempore, omninò peccati obliviscaris, & meditari incipias ineffabilem Domini bonitatem; promptissimus namque est semper, & cupidus tam misericors Dominus ad quodcunque peccatum, vel maximum, omnibus hominibus remittendum; quinimò peccatorem per modos varios, diversasque vias vocat, ut appropinquet ad se, secumque uniatur in hac vita per gratiam in sanctificationem, in alia verò vita per gloriam in beatificationem æternam.

Postquam autem his, vel similibus considerationibus pacificam mentem tuam reddideris, ad errorem tuum te verte, illaque perage, quæ in hujus Capituli exordio docui te.

Tempore postea Sacramentalis Confessionis (quam frequentem habere te hortor) omnes errores tuos percurre novo cum dolore, & displicentia de offensa Dei, nec non firmo, constantique cum proposito non offendendi ampliùs Dominum Deum. Tandem sincerè, & in cordis simplicitate eos Patri tuo spirituali confitere.

CAPUT XXVII.

De ordine, quem servat diabolus in pugnando, & in decipiendo, non tantùm illos, qui cupiunt se omninò virtuti tradere, verùm eos etiam, qui jam in peccati servitute detinentur.

DIlecte fili, sciendum tibi est, quòd diabolus ad aliud non incumbit, quàm ad perniciem nostram; & quòd eodem modo cum omnibus non decertat. Quare.

Ut aliquos ex ejusdem conflictibus tibi detegam, plures hominum status propono ante oculos tuos;

Quidam enim in peccatorum servitute reperiuntur absque ulla cogitatione se liberandi ab illis.

Quidam liberi esse vellent, sed nunquam operi manus admovent, ut liberentur.

Quidam putant se virtutis iter calcare, & ab illo semper magis distantes fiunt.

Quidam denique post non paucarum virtutum assecutionem majori cum ruina labuntur.

De his omnibus singillatim inferiùs tractandum est.

CA-

CAPUT XXVIII.

De certamine, atque fallaciis, quibus utitur dæmon adversus illos, quos in peccatorum servitute devinctos tenet.

VEllem benè scires, fili, aliud à diabolo non intendi (cùm aliquem in peccato detinet mancipatum) quàm magis, magisque excæcare miserum peccatorem: imò quàm eundem à qualibet removere cogitatione, quæ ipsum in agnitionem posset inducere infelicissimæ vitæ suæ.

Neque hostis calidissimus deceptum peccatorem à cogitationibus, & ab infernis illustrationibus (quæ illum ad conversionem vocant) tantummodo retrahit per alias, oppositasque cogitationes; sed per occasiones paratas, aptasque in peccatum priùs commissum rursus illum inducit, vel quandoque etiam in majora. Quibus densior & caliginiosior peccatoris cæcitas facta, velociùs deinde ex seipso tendit in præcipitium, & in habitus peccatorum. Atque ita ex prima in alteram, & quidem majorem cæcitatem, & ex una in aliam semper fœdiorem culpam, velùt per gyrum, infelix ejus vita excurrit usque ad interitum; nisi DEUS per potentissimam gratiam suam illi succurrat.

Aptum huic rei remedium (quo ad nos pertinet) istud videtur, ut ille, qui in miser-

ſerrimo hoc ſtatu invenitur, citò cogitationes atque inſpirationes divinas (per quas è tenebris evocatur ad lucem) in ſe admittat; tum etiam ut clamet ex toto corde ad Creatorem ſuum, eique dicat: *Auxiliare citò mi Domine, auxiliare, nec me inter iſtas peccatorum caligines ampliùs relinquas.*

Hoc autem, vel ſimili modo frequenter iſte clamabit, & vociferabitur.

Ubi verò potuerit, protinus ad Patrem ſuum ſpiritualem accedet, ſuppetias, atque conſilium ab eo petens, ut ſe tueri valeat ab adverſario ſuo.

Quòd ſi Patrem ſpiritualem adire non poſſet, celerrimè ad Crucifixum JEſum advolet, ſeque ad ejus pedes ſacratiſſimos devolvat, facie in terram demiſſam: tum nonnunquam etiam ad Mariam Virginem Matrem noſtram benigniſſimam, ſemper miſericordiam flagitans, & auxilium.

Pro certo autem habeas fili, victoriam noſtram in hac omnia conſiſtere celeritate; ut è ſequenti Capitulo melius percipies.

CAPUT XXIX.

De arte, atque fallaciis, quibus dæmon illaqueatos eos tenet, qui proprium malum agnoſcentes, vellent ab illo liberari, & quare effectu ſæpe careant propoſita noſtra?

QUicunque malam vitam cognoſcunt, in qua ſunt, & immutare illam cupiunt,

piunt, ſequentibus armis, & inſidiis à diabolo eorum adverſario vinci ſolent.

Poſtea, poſtea hoc, vel illud faciam, dicit unus ex his.

Cras, cras, (non aliter ac corvus crocitat) ait alter.

Volo priùs circa rem iſtam decernere, meque à tali expedire negotio, & involucro, & deinde majori cum cordis pace totum me ipſum ſpiritui conſecrare, aſſerit alius.

Sed laqueus iſte eſt, in quem non pauci ſemper inciderunt, & incidunt quavis die. Prædicti autem laquei potiſſima cauſa eſt negligentia, & ignorantia noſtra; nam in tanto animæ noſtræ negotio, in quo ejuſdem ſalus ſimul cum Dei honore periclitatur, arma ſtatim non accipimus, & adhibemus, quæ aſſignantur inferiùs, & potentiſſima ſunt.

Modò, modò mihi hoc agendum eſt, quiſque debet ſibi dicere, & quare *poſtea?*

Hodie, hodie, & quare *Cras?* contra ſe urgeat iſtiuſmodi negligens.

Tum ſibi dicat: Dato etiam, quòd mihi concederetur illud *Poſtea*, & iſtud *Cras*, quomodo miſer ego per veram ſalutis, & triumphi viam excurram, ſi vulnerari à meis hoſtibus, majoraque in mala ſemper labi tam parvi pendo?

Vides ergo, fili, quòd (ut fugere poſſis

ab hac fallacia, & ab alia in præcedenti Capitulo detecta, utque adversarium tuum consternes) pro remedio unico maneat prompta, & parata divinis illustrationibus, & vocationibus obedientia: Celeritas inquam in operationibus sola esse remedium potest, non verò multa proposita, quia istis sæpe homines capiuntur. Quare multi inter hujusmodi proposita varias ob causas, sed ob tres præcipuè, decepti sunt.

Prima autem prædictarum causarum (de qua superiùs etiam locuti sumus) est: quia sæpè proponimus operari benè, malumque devitare, & proposita nostra pro suo fundamento non habent diffidentiam de nobis ipsis, & confidentiam in DEUM; tum etiam, quia nostra magna superbia non permittit, ut videamus, & agnoscamus, à quonam procedat hæc cæcitas, atque illusio nostra.

Lumen, quo talis cæcitas dignoscitur, & auxilium, quo remedium ei præstatur, à misericordia Domini provenit, qui nos labi permittit, ut per lapsum à nostrî confidentia nos revocet ad solam in eum confidentiam, & à superbia nostra ad humilem nostrî ipsorum cognitionem.

Quare, si cupis, quòd proposita tua efficacia sint, opus est, ut firma, atque constantia maneant in se ipsis. Tunc autem hujuscemodi erunt, cùm nihil confidentiæ

in

in te habebunt, cunctaque humiliter erunt in fiducia Domini radicata.

Secunda causa est, quia, cùm aliquid proponimus, proposita nostra potiùs ad virtutis pulchritudinem respiciunt, (quæ ad se voluntatem nostram, quamvis alioquin pigram, & languidam circa bonum, trahit) quàm ad subeundas difficultates, quæ in virtute adipiscenda inveniuntur. Quapropter mirum postea non est, quòd proposita nostra malè adeo fundata (talibus sese objicientibus difficultatibus) in nihilum resolvantur.

Idcircò assuesce fili, magis difficultates diligere, quæ in virtutum acquisitione reperiuntur, quàm virtutes ipsas; hisque difficultatibus voluntatem tuam semper enutrias, modò parum, modò multum pro opportunitate, si verè virtutes desideras possidere.

Et scito, fili, eò citiùs, & majori cum gloria te hostes tuos superaturum, quò majori cum animi generositate difficultates prædictas fueris amplexatus, & quò easdem habueris chariores.

Tertia causa est, quia proposita virtutem, & voluntatem divinam quandoque non respiciunt, sed nostrum proprium bonum. Quæ res evenit ut plurimum in propositis illis, quæ fieri solent tempore deliciarum spiritualium, seu etiam tribulatio-

nium valde nos affligentium. In iſtis enim levamen aliud non invenimus, quàm proponere, quòd DEO, virtutumque exercitationi omninò tradere nos velimus.

Dilecte fili, ne in hos errores incidas, tempore ſpiritualium delectationum eſto cautus, & humilis in propoſitis tuis, præſertim verò in promiſſionibus, & votis. Cùm ab aliqua tribulatione affligeris, propoſita tua tunc ſint de eadem tribulatione patienter ferenda, diligendaque, cum refutatione cujuſcunque levaminis terreni, imò nonnunquam etiam cœleſtis, ſi ea fuerit voluntas, & placitum Domini noſtri. Hinc una ſemper ſit petitio, & deſiderium tuum; ut tibi Deus auxilium immittat, quo adverſa omnia, ſine detrimento virtutis patientiæ, & abſque ulla Divini Numinis diſplicentia, valeas ſuſtinere.

CAPUT XXX.

De illorum errore, qui ſe velociter ad perfectionem pergere arbitrantur.

Victo jam hoſte in prima, atque ſecunda aggreſſione, & fallacia ſuperiùs denudata ad tertiam malignus, & calidiſſimus ipſe accurrit; quæ tendit ad hoc, ut nos obliti inimicorum noſtrorum (qui nobiſcum actu decertant, damnaque incutiunt)

tiunt) in cupiditatibus, & propositis altiorum graduum perfectionis detineamur.

Ex quo oritur, quòd nos perpetuò vulneremur, & inflicta vulnera non curemus: tum quòd proposita nostra, non tanquam proposita, sed tanquam propositorum effectus æstimantes, inaniter in superbiam efferamur.

Quare ne exiguam quidem rem, aut minimum verbum tolerare volentes, tempus inde in prolixis meditationibus consumimus, in iisque proponimus, nos patienter ferre velle pœnas graves, & multoties illas etiam Purgatorii pro puro, & solo amore Domini nostri.

Quia verò inferior, & sensualis pars nullam in hoc experitur repugnantiam, ut evenire solet in re, quæ longè absit à nobis, ideo suadere nobis audemus miseri, nos ex illis esse, qui verè graves angustias perferunt cum patientia.

Ut igitur, fili, errorem hunc possis effugere, propone quidem, sed simul etiam cum hostibus tuis actualiter semper dimica; ipsi enim prope, & acertimè semper pugnant adversus te. Sic namque faciendo agnosces evidentissimè, utrùm proposita tua sint vera, vel falsa, firma, vel infirma; tum sic ad perfectionem per viam tutissimam, & veram absque dubio perges.

Adversus hostes tamen, qui molesti tibi non

non sunt, suadere tibi certamen, bonum esse non duco, nisi forsan moraliter certus sis, te ab illis intra breve temporis spatium invadendum esse. Tunc etenim, ut paratus, & fortis ad certamen opportuno tempore inveniaris, opus est proposita elicere, & firmiora, quò potes, antequam pugnes.

Cave tamen, ne unquam tua proposita, tanquam effectus propositorum existimes, etiam si à multo tempore debitis modis te in virtutibus exercueris: sed in ipsis humilis esto semper: te ipsum time, & infirmitatem tuam: & in DEO confidens per frequentes preces ad ipsum accede, ut in robore obfirmeris, utque à periculis omnibus defendaris: sed præsertim ab omni confidentia, & præsumptione tui ipsius.

In hoc etenim casu (etsi tolli nequeant defectus, quos Dominus ad humilem nostram cognitionem, & ad boni alicujus munimen in nobis aliquando permittit) licet nobis proposita efficere de altiori gradu perfectionis.

CAPUT XXXI.

De insidiis, atque certamine, quibus diabolus utitur, ut à nobis deseratur via, quæ ad virtutem perducit.

QUarta fallacia superiùs enumerata, qua nos infensissimus hostis noster aggre-

aggreditur, dum videt, quòd recta pergimus ad virtutem, sunt variæ, & bonæ quædam cogitationes, quas in nobis excitat, ut à virtutum exercitatione præcipites in vitium prolabamur.

Quidam (exempli gratiâ) est ægrotus, & patienter tolerat infirmitatem suam: sagax hostis quid facit? Agnoscens, quòd in illa infirmitate patientiæ habitus ab ægroto acquiri possit, alia bona opera ei offert, quæ in alio statu facere posset; conatuique omni studio illi suadere, quòd, si esset in meliori statu, meliùs quoque posset Domino deservire, sibi aliisque afferendo utilitatem.

Ubi autem malignus hostis has cupiditates in infirmo suscitavit, eas magis, ac magis paulatim succendit, donec inquietum, & impatientem reddat ægrotum in ægritudine sua, & quidem sub hoc titulo quòd propter ægritudinem illam nequeat ægrotus ea bona præstare, quæ alioquin posset, & cuperet.

Quò majores verò fiunt, & robustiores prædictæ cupiditates, magis unà etiam crescit inquietudo: à qua deinde pessimus hostis sensim ægrotum deducit ad morbum suum impatienter tolerandum, non quatenus morbus ille est, sed quatenus impedimentum illorum operum, quæ anxiè optabat exequi ob majus bonum.

Nec

Nec satis? Cùm adversarius noster in hæc ægrotum impulit, eadem calliditate ab ejus mente finem illum surripit servitii Divini, & bonorum operum, eique solam cupiditatem relinquit sanitatis recuperandæ.

Quòd si postea juxta ejusdem ægroti desiderium sanitas tam citò non subsequatur, adeo contristatur ægrotus, ut impatiens omninò fiat. Atque ita à virtute, quam exercebat, ad vitium virtuti illi contrarium, absque advertentia, pertransit.

Modus præcavendi, & se opponendi prædictæ fallaciæ hic est, ut quoties in aliqua afflictione reperiris, benè advertas, ne in animum tuum cupiditatem admittas alicujus boni, quod tunc temporis non valeas ad effectum deducere, alioquin perturbareris, & fieres inquietus.

Debes enim omni cum humilitate, patientia, atque resignatione constanter credere, quòd desideria tua effectum illum non haberent, quem putas: cùm tu vecors & instabilis magis sis, quàm te esse agnoscas.

Vel cogitare intra te debes, quòd DEUS ob recondita judicia sua, seu etiam ob tua demerita bonum illud à te nolit, neque expectet; sed potiùs, ut patienter te tradas humilitati sub dulci, & potenti manu ejus.

Itaque, fili, si à Patre tuo spirituali, vel ab

ab alia causa adeo impediaris, ut, pro voluntate tua, frequentare non possis devotiones tuas, & præsertim sacram Communionem, ne ideo tristeris, vel inquietus sis propter istarum rerum cupiditatem, sed omni tua exutus animi propensione indue JESU Christi placitum, te cum dicens:

Nisi divinæ providentiæ oculus in me ingrati animi vitia defectusque cerneret, hodie sanctissimo Eucharistiæ Sacramento non privarer. Idcirco cùm videam, per hoc meam mihi indignitatem, & errorem manifestari, semper DEO laus detur & benedictio in sæcula sempiterna. Confido tamen, Domine mi, in bonitate tua, quia cupis, ut (te perferendo, & tuum placitum faciendo) cor meum omninò devoveam voluntati tuæ dispositum: ut per ingressum tuum illud consoleris, & communias adversus hostes, qui eripere à te ipsummet quærunt. Fiat igitur Domine totum id, quod in oculis tuis bonum est. Hanc solam à te gratiam peto, chare, & dulcis amor: ut anima mea emundata, & libera à qualibet re, quæ tibi displicet, sanctis ornata virtutibus, parata semper inveniatur ad tuum adventum, & ad quodcunque de me disponere tibi placeat.

Si observaveris monita hæc, fili, pro certo habe, quòd semper præsto tibi erit occasio satisfaciendi, & placendi Domino in quovis bono desiderio, quod exequi ex te non valeas. Sive enim tale desiderium à natura proveniat, sive à dæmone, ut te per-

perturbet, & à virtutis itinere abducat; vel etiamsi à DEO aliquando procedat, ut experiatur resignationem tuam voluntati suæ: semper tibi occasio esse poterit, qua Domino tuo satisfacias eo modo, quo magis eidem arrideat. In istis autem vera devotio, & obsequium, quod à nobis Deus exigit, constitutum est.

Moneo te insuper, fili, ut in afflictionibus (à quacunque causa istæ oriantur) semper patienter te geras. Quinimò, si ad hoc obtinendum aliqua volueris adhibere media, licèt ea seligeres, quibus præstantiores DEI servi usi sunt, illis nihilominus ita utaris, ut nunquam à prædictis tribulationibus liberari cupias: sed propter hoc solum iisdem utere: quia sic DEUS vult, eique placet, ut illis utaris. Ignoramus enim nos, num placet majestati Divinæ nos liberare per suscepta à nobis media, licèt alioquin bona.

Si aliter autem feceris, certissimè in mala plurima præceps ibis. Facilè enim ad impatientiam descendes, si res juxta tuum desiderium, & propensionem non succedant; vel saltem patientia tua, si illam conservares, cum aliquo defectu immiscebitur; atque ita omni ex parte grata DEO non esset: imò exigui foret meriti apud ipsum.

Tandem te moneo de occulta quadam fraude nostri proprii amoris, qui sæpissimè vitia

vitia nostra tueri, & abscondere solet.

Sic (ut exemplum tibi afferam) cùm quis ægrotus est, & parum patienter perfert ægritudinem suam, velamine alicujus apparentis boni tegit impatientiam suam, dicitque, dolorem suum verè non esse impatientiam propter ægritudinem opprimentem, sed rationabilem, justamque displicentiam, eò quòd ipse idem suæ ægritudini dederit occasionem, quòdque ab aliis (ob servitutem, quam sibi præstant, vel ob similes causas) damnum sustineri debeat, atque molestia.

Hoc eodem prorsus modo se gerit ambitiosus, qui pro dignitate non obtenta tristatur; mœrorem namque, & tristitiam, qua aliquando afficitur, nunquam tribuit vanitati, & superbiæ suæ, sed semper aliis rebus, quas in aliis occasionibus gravioribus ab eo nihili pendi manifestissimum est.

Quæ omnia evidentissima signa sunt, radicem afflictionis, quæ reperitur in istis, ab alio non oriri, quàm ab odio, quod habent de rebus illis, quæ sui ipsorum voluntati adversantur.

Tu igitur, fili, ne in hosce, vel similes errores incidas, patienter semper quamlibet habe molestiam, & pœnam, à quacunque causa illa procedat, ut superiùs dixi.

CA-

CAPUT XXXII.

De quinta, seu ultima aggressione, & fallacia, qua nos tentat diabolus, ut virtutes acquisitæ, occasiones exitii nobis sint.

CAllidus, atque malignus serpens semper deceptionibus suis nos aggreditur etiam circa virtutes jam acquisitas, ut istæ in nostram perniciem commutentur. Quare nihil prætermittit, quo nos in complacentiam de rebus nostris inducat: ut propter illas in nobis ipsis elati, in vitium postmodum superbiæ, & inanis gloriæ corruamus.

Ut hoc periculum cavere possis, fili, omni tempore pugna, in aperto, tuoque campo profundæ, & veræ cognitionis tui ipsius perseverans, considerans que, quòd nihil sis, nihil scias, nihil valeas, nihilque in te habeas, quàm defectus, & miserias; nec aliud quidquam, præter damnationem æternam, merearis.

Esto autem constans, & firmus inter hujus veritatis terminos, fili, neque te unquam permittas, vel paululum distrahi ab ulla cogitatione, aut ab alia re, quæ tibi accidat, pro certo semper habens, ea omnia esse tot hostes tuos, à quibus (si in eorum manus incideris) vel omninò interficieris, vel saltem lethaliter vulneraberis.

Ut verò ritè exercearis, & dimices in præ-

prædicto campo veræ cognitionis de te ipso, & de nihilo tuo, hanc addo tibi regulam observandam.

Quoties ad tui ipsius, vel operum tuorum considerationem te recipere volueris, cogita semper illud solummodo, quod in iisdem operibus tuum est, non autem illud etiam, quòd est à Domino, ejusque gratia. Qualem verò te esse reperreris, & agnoveris, talem te crede.

Si consideraveris enim tempus, priusquam creatus es, invenies, in æternitatis abysso te nihil prorsus fuisse, nihil ibi te operatum esse: Imò nihil te operare potuisse, ut esse illud obtineres, quod modò habes.

Si verò præsens tempus putaveris, quo ob solam Dei benignitatem vita præsenti frueris, tum Domino deinde restitueris, quod ipsius est, perpetuum nempè regimen, quo te singulis momentis conservat: quid aliud cum tuo solùm remanes præter nihilum miserabile? Dubium etenim non est, quòd ad primum tuum nihilum (à quo te Dei traxit omnipotentia) redires, si per unum tantùm momentum eadem omnipotentia Domini te derelinqueret.

Patet igitur manifestissimè, quòd in tuo esse naturali dummodo tuum solùm retineas) nihil superest, in quo gloriari possis, vel pro quo cæteri æstimare te debeant, & revereri.

Quò

Quòd autem ad bonum gratiæ, virtutesque tibi concessas ad benè operandum, si natura tua divino denudetur auxilio, quid boni, & meritorii per se solam poterit operari?

Adde, quòd si ex alia parte consideraveris multos errores tuos præteritos, aliosque non paucos, in quos lapsus fuisses, nisi Dominus DEUS pia manu sua te protexisset) non difficulter agnosces, quòd iniquitates tuæ non solùm propter longam temporum seriem, sed etiam propter malorum actuum, atque habituum multitudinem, ad magnum ita numerum ascendissent, ut brevì alter avernalis Lucifer dici posses.

Quare, nisi velis, quod divinum est, tibi tribuere, Deique bonitatem furari, te omnibus quotidie pejorem debes dicere, & judicare.

Adverte tamen accuratè, ut judicium, quod de te promis, rectum sit, nam alioquin magnum tibi foret in detrimentum.

Quòd si in cognitione malitiæ tuæ aliquem tibi videaris superare, (qui propter cæcitatem suam se esse aliquid arbitretur) cogita nihilominus, quòd in voluntatis operibus es pejor illo, si ab hominibus honorari, & talis haberi, atque excipi velis, qualem optimè scis te non esse.

Si cupis ergo, ut vera sit cognitio malitiæ, & exiguitatis tuæ: tui per eam hostes arce-

arceantur à te: gratusque reddaris Deo; opus est, ut nedum te contemnas, velut quovis bono indignum, omnique malo dignissimum; verùm etiam tibi gratum, & dulce sit, vilì à cæteris æstimari; quod facies, si ab honoribus semper abhorrueris, vituperationibus lætatus fueris, quæsierisque (cùm occasio sese obtulerit) id omne efficere, quod reliqui homines spernunt.

Istorum enim hominum judicium (ut tuum exercitium semper prosequaris) pro minimo, imò suspecto habere debes, dummodo tamen hoc fiat solùm ob humilitatem consequendam, non autem ob occultam animi tui præsumptionem, palliatamque superbiam, ratione cujus nonnunquam sub specie alicujus finis boni alienam opinionem parum, aut nihilum reputamus.

Quòd si quandoque contingat, te ab aliis diligi, & in æstimatione haberi, ob prærogativam aliquam donatam à Domino, fixus, & immutatus omninò in te ipso permaneas, neque à prædicta veritate, seu cognitione unquam removearis (vel ad unum punctum indivisibile) sed prius ad Deum te convertas, & dicas intra cor tuum;

Nunquam verum hoc sit Domine DEUS meus, ut honores, & gratias tuas mihi velim tribuere. Tibi laus, tibi honor, tibi gloria, mihi verò

 con-

confusio. Tum ad laudantem conversus, intra te ipsum etiam hoc pacto discurre: *Undè est me ab hoc homine, bonum credi, cùm reverà solus Deus, & ejus opera bona sint?* Hæc faciens, reddensque Domino quidquid ipsius Domini est, hostes tuos non solùm propelles, sed ad obtinenda dona, & gratias jam receptis majores dispones te.

Ubi verò bonorum operum reminiscentia in vanitatis, & præsumptionis periculum te impellat, statim eadem opera non tanquam opera tua, sed tanquam Dei opera respiciens, ac si cum prædictis operibus loquereris, dic intra animam tuam: *Quis vos fecit opera? quandone apparuistis in mente mea? equidem ego nescio! nam causa, & origo vestra ego nec sum, nec possum. Quænam ergo causa vos pretulit? vos nutrivit? vos conservavit? Ah nulla alia certè fuit, vel esse potuit, nisi Domini bonitas, & misericordia! Si igitur ita est, solum Deum ut verum principium vestrum recognoscere, ipsique soli gratias, & laudes retribuere volo.*

Quamvis autem hoc feceris, cogita nihilominus, omnia supradicta opera bona non solùm parum conformia lumini, gratiæque fuisse, quæ, ad ea cognoscenda, & efficienda, tibi liberalissimè à Domino donata sunt, sed aliundè etiam valdè imperfecta, multumque aberrantia à pura intentione, & fine, Deo tantùm placendi,

nec

nec non à diligentia, atque fervore, cum quo fieri, atque aſſociari debuiſſent.

Quare, etiamſi talia opera mente revolvas, de iiſdem erubeſcas potiùs, quàm tibi inaniter complaceas; certiſſimum quippe eſt, gratias (quas à Domino puras, perfectaſque accipimus) à noſtris imperfectionibus deturpari, ut iiſdem utimur, ut operemur.

Imò, ſi aliud optas medium, ut opera tua, in quantum ſunt à te, parvi facias, ea cum illis compara, quæ Sancti, cæterique Dei ſervi fecerunt; per talem enim comparationem, cæleſti auxiliante lumine, agnoſces, quòd majora, & meliora ex tuis operibus longè vilioris valoris, atque æſtimationis ſint, quàm minima eorundem.

Adde, quòd ſi tua opera bona cum illis comparaveris, quæ Chriſtus operatus pro te eſt in vitæ ſuæ myſteriis, & tribulationibus; vel ea conſideres, ut dignificata à perſonalitate divina, vel in ſe ipſis, abſque divina perſonalitate dignificante, ſolúmque cum affectus, & amoris puritate, quâ à Chriſto Domino facta ſunt, evidentiſſimè deduces, omnia tua opera nihil majus eſſe in ſe, quàm nihilum.

Quin inſuper, ſi poſtremò ad divinam, immenſamque DEI majeſtatem elevaveris mentem, obſequiumque, & ſervitutem perpenderis, quam ipſa meretur, manife-

stè perspicies, quòd non vanitas, sed magnus honor, & timor deberet esse in te ob singula opera tua, licèt tibi undequaque bona viderentur. Propter quæ omnia hucusque recensita, in quolibet opere tuo, vel etiam sanctissimo, dicendum tibi est ex puro corde: *Deus propitius esto mihi peccatori.*

Te moneo quoque, fili, ut facilis non sis ad detegenda dona, quæ tibi misericorditer Dominus est impertitus; hoc enim ferè semper displicet DEO, sicuti ab ipso in apposita hîc doctrina manifestissimè nobis ostensum est.

Apparuit aliquando Dominus tanquam pura creatura in pueri specie piæ cuidam animæ, simplicique, & candido affectu ab hac requisitus, ut salutationem Angelicam recitaret, promptè ipse incepit: *Ave Maria, gratiâ plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus:* sed hîc Salutationem abrupit puer JESUS, nolens verbis immediatè in ea sequentibus laudare se ipsum; rogatus verò enixè à prædicta anima, ut prosequeretur ulteriùs, ille discedens servam deseruit, etsi plenam consolatione: per hoc exemplum eam erudiens circa supradictam doctrinam.

Disce ergò tu quoque, fili mi, te humiliare, quandoquidem ignorare non potes, te simul cum omnibus tuis operibus nihil esse.

Hæc

Hæc namque humiliatio, quarumcunque virtutum est fundamentum. Ideo enim ex nihilo nos Deus creavit, nihilque nos esse voluit post creationem: quia cupit, ut supra cognitionem hujus nihili nostri totam molem spiritualem ædificemus. Quare, quò profundius in nihilum nostrum descendemus, eò magis ascendemus in ædificio nostro spirituali.

Hinc etiam juxta copiam miseriarum nostrarum, quas, adinstar effodientium terram, extrahemus à nobis, tot firmos in eundem locum jaciet lapides Architectus divinus, ut spirituale ædificium magis crescat, magisque obfirmetur. Neque putes unquam, fili, te posse aliquando adeò descendere, ut opus est, sed potiùs hanc de te semper habeas opinionem: quòd, si aliquid infinitum in creatis foret possibile, infinita etiam procul dubio esset nullitas, & miseria tua.

Si ritè supradictam nihili nostri cognitionem adhibuerimus, bona cuncta jam possidemus; sed, si eâ caruerimus (licèt omnium Sanctorum opera efficiamus, semperque in obsequio Domini detineamur) verè nihil omninò erimus.

O magnam, beatamque nihili nostri cognitionem, quæ nos felices in terra, & gloriâ coronatos in Cœlo reddit! O lumen splendidissimum, quo emergens è

tenebris puras, & lucidas efficit animas nostras! O gemmam non cognitam, quæ, etsi inter miserias, & immunditias nostras inveniatur, nihilominùs pretiosa refulget! O nihil! ô nihil! vera cujus cognitio nos constituit dominos universorum.

Concludo jam, fili mi, totoque ex animo dico tibi: Si cupis laudare Deum, accusa te apud ipsum, & ab aliis accusari desidera; si vis Deum in te extollere, teque in illo, esto cum omnibus humilis, & sub omnibus pone te: si Dominum invenire peroptas, ne te attollas, alioquin fugiet à te: humilis ubique sis, nam ita Deus descendet ad te, teque amplexabitur: & eò charius in amore te uniet secum, quo vilior in oculis tuis fies: quò profundiorem nihili tui cognitionem habebis: & quò magis idcircò tibi complacebis contemni, ac (veluti rem abominabilem) omnibus exosum esse.

Quòd si post tot considerationes, quæ infallibili veritate nituntur, nedum dæmonis calliditas, verùm etiam ignavia, & mala propensio nostra adhuc ita prævaleret in nobis, ut cogitationes de elatione, & superbia non quiescerent, sed quotidie turbarent nos, novique aliquid semper imprimerent in corde nostro; scito fili, tunc aptissimum esse tempus, ut tantò magis humiliemur in oculis nostris, quantò clarius

rius per experientiam cognoſcimus, nos parum in via ſpiritus, veræque cognitionis noſtræ profeciſſe; liberos enim nos reddere non valemus ab hujuſcemodi moleſtiis, quæ radices ſuas omninò trahunt à ſuperbia noſtra.

Hoc ſi rectè fecerimus, non ſolùm mel à veneno ſugemus, ſed à vulneribus ſanitatem.

CAPUT XXXIII.

De quibuſdam monitis ad malas tentationes ſubjugandas, virtuteſque novas adipiſcendas.

DIlecte Fili, quamvis hactenus plura dixerim de modo, quem ſervare debes, ut te poſſis vincere, & virtutibus exornare, ſuperſunt nihilominus alia, de quibus te moneam; & hæc ſunt:

Primò. Nunquam te trahi permittas (ſi verè cupis virtutes acquirere) ab exercitiis illis, quæ pro ſingulis diebus hebdomadæ, unum nempe pro una virtute, aliud pro alia, aſſignari, ut ſic, ſolent.

Sed ordo pugnandi, tuumque exercitium ſemper ſit contra paſſiones illas, quæ tibi ſemper damna intulerunt, frequenterque te adhuc impetunt iiſdem damnis; tum ita dirigatur, quo ad fieri poteſt, ut te vir-

virtutibus illis exornes, quæ prædictis passionibus adversantur.

Ubi etiam virtutes hasce acquisieris, reliquas omnes facilè, paucosque per actus quàm primum adipisceris; eò vel maximè, quòd occasiones semper adsunt aptissimæ propter istud; virtutes namque omni tempore conjunctæ inter se sunt. Propterea, qui perfectè possidet unam ex istis, adstantes, paratasque ad cordis sui januam cæteras reperit.

Secundò. Ne tempus unquam ad virtutum adeptionem statuas, id est tot dies, tot hebdomadas, vel tot annos: sed semper, & ubique te gere, ac si tunc solùm nasceeris ad pugnam; tum tanquam miles novus decerta: quia hoc modo ad celsitudinem perfectionis earundem virtutum citissimè perges.

Neque per instans, vel minimum, consistas, fili; moram enim facere in virtutum via non solùm non est animum, atque robur recipere, sed retrogredi, teque debiliorem, quàm antea, fieri.

Pro consistere, intelligo ego, cùm nos possidere veras virtutes credimus, & quandoque etiam parvi pendimus, tum occasiones, quæ ad novos actus nos evocant, tum errores, qui non adeò graves videntur.

Propterea esto sollicitus, fervens, & prudens,

dens, fili, neque amittas occaſionem vel minimam acquirendæ virtutis.

Hinc occaſiones omnes dilige, quæ viam ad virtutem pandunt, illaſque vel magis, quæ ſunt difficiliores ad ſuperandum; ex actibus enim, qui pro expugnandis difficultatibus efficiuntur, citius, & firmioris radicis habitus efformantur. Quin inſuper eos etiam ama, qui occaſiones prædictas immittunt tibi; illas namque tantùm fugere, & quidem velociter, debes, quæ te in aliquam carnis tentationem inducere queunt.

Tertiò. Eſto quoque prudens, & cautus in iis virtutibus, quæ damnum tuæ corporali ſanitati afferre poſſunt, uti hæc ſunt: diſciplinis, jejuniis, vigiliis, meditationibus, aliiſque ſimilibus aſperitatibus corpus affligere; nam virtutes iſtæ paulatim, & per earum gradus (ut dicetur inferiùs) acquirendæ ſunt.

In quibuſdam tamen virtutibus omnino internis, quales ſunt: amare Deum: terrena contemnere: viles nos facere in oculis noſtris: propenſiones malas, atque peccatum odio habere: patientes, ac manſuetos nos oſtendere: omnes (etiamſi magnopere nos offenderint) diligere ex corde, & in cæteris hujuſmodi lentè incedere, perque gradus ad earum perfectionem conſcendere neceſſe non eſt; ſed totas tuas vires de-

bes impendere, ut omnem earum actum perfectiorem efficias.

Quartò. Singulæ cogitationes, & desideria cordis tui aliud non respiciant, cupiantque, quàm vitium illud (cum quo principaliter pugnas) subjugare, virtutemque illi contrariam adipisci. Hoc tuum tibi Cœlum sit: hoc terra tua: hoc omnis thesaurus tuus: hoc omnia, ut Domino omninò placere valeas.

Sive ergo manduces, sive jejunes, sive labores, sive quiescas, sive vigiles, sive dormias, sive domi sis, sive extra, sive devotionis operibus vaces, sive manualibus, omnia semper dirige ad supradictum tuum vitium superandum, virtutemque ei oppositam consequendam.

Quintò. Perpetuus, & universalis esto hostis delectationis, quietisque terrenæ; sic enim non nisi infirma consurgent adversus te vitia tua, quæ cuncta pro sua habent radice delectationem: atque ideo, tali radice per nostrî ipsorum odium recisâ, fortitudinem, viresque suas vitia amittunt.

Quòd si aliquo cum vitio, & peculiari delectatione dimicare ex una parte, & ex alia eodem tempore quibusdam terrenis delectationibus vacare volueris, (licèt tales delectationes lethales non sint, sed leves culpæ) certamen tuum nihilominus durum

durum erit, atque difficile: imò sanguinolentum, & valde incertum, atque ideo rarissimum ex eo trophæum expectes. Quapropter ne unquam obliviscaris sententiam Domini nostri:

Qui amat animam suam, perdet eam; & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Joan. 12.

Fratres, debitores sumus non carni, ut secundùm carnem vivamus. Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Ad Rom. 5.

Sextò, atque postremò. Bonum tibi, imò necessarium foret, te priùs ab omnibus maculis per generalem Confessionem expiare, ut possis tutus vivere, & moraliter saltem credere, quòd gratiam habeas Domini: à quo non solùm dona omnia, sed singulæ tuæ victoriæ sunt expectandæ.

CAPUT XXXIV.

Quòd paulatim virtutes acquirendæ sunt, nempe per earundem gradus nos exercendo, atque uni priùs, & postea alteri operam dando.

QUamvis verus Christi miles, qui ad perfectionis culmen anhelat, nullum profectui suo terminum imponere debeat, oportet nihilominus prudentiâ co-

hibeat quosdam spiritus fervores ; cùm enim, præsertim sub initium, nimio eos amplectamur affectu ; brevi tepescunt, nosque incursus medietate sine vitiis deferunt : Idcirco sciendum etiam tibi est, internas quoque virtutes paulatim, & per ipsarum gradus acquirendas esse. Sic namque, quod exiguum est, statim crescit in magnum, multoque tempore durat. Hinc in rebus adversis non semper nos ita exercere debemus, ut de iisdem gaudeamus, easque cupiamus, nisi prius per inferiores virtutis patientiæ gradus transierimus.

Itaque neque omnibus, neque multis simul virtutibus præcipuo studio debes incumbere : sed pro aliquo tempore uni, pro aliquo alteri, & sic de reliquis ; ita namque firmius, faciliusque in anima nostra producitur habitus bonus ; per iteratum enim unius tantùm virtutis exercitium (in qualibet occasione, quæ adsit) promptior semper ad illam excurrit memoria nostra : subtilior fit intellectus in novis mediis inveniendis ad eam obtinendam : & minori cum difficultate, quin etiam majori cum affectu inclinantur voluntas nostra, quam faceret, si in multis simul virtutibus occuparetur.

Præterquam quòd actus circa unam solam virtutem eliciti propter conformitatem, quam habent inter se, per hanc uni-

for-

formem exercitationem, minùs laborioſi, & difficiles redduntur: unus enim alium ſibi ſimilem trahit, eique auxiliatur; imò propter iſtam ſimilitudinem magis etiam ſinguli imprimuntur in nobis, cùm ſedem cordis expeditam jam, paratamque reperiant ad illos excipiendos, qui recenter producuntur.

Quæ rationes eò validius robur habent, quo certò agnoſcitur, quòd, quicunque rectè una in virtute exercetur, modum quoque diſcat ſe exercendi in cæteris; atque ita, unius augmento, omnes ſimul etiam creſcunt, propter inſeparabilem conjunctionem, quam ſervant inter ſe; omnes enim virtutes radii ſunt ab uno, eodemque lumine promanantes.

CAPUT XXXV.

De mediis, quibus obtinentur virtutes; & quomodo illis uti debeamus, ut pro aliquo tempore uni ſoli navemus operam.

Dilecte fili, ut lucrum virtutum faciamus, præter ea[1], quæ ſuperiùs dicta ſunt, fortis, & ſtrenuus requiritur animus, deliberataque, & firma voluntas, cum propoſito inſuper peragendi multa nobis aſpera, & adverſantia.

Præterea opus eſt, ut erga virtutes peculiarem propenſionem, affectionem habeamus,

mus. Quæ omnia assequemur, si considerabimus, quàm gratæ, & acceptæ sint DEO virtutes, necnon quàm illustres, & præstantes in se sint, nobisque utiles, ac necessariæ. Ex illis enim quæcunque nostra perfectio principium, & finem habet.

Fiant igitur mane, diebus singulis, proposita nos exercendi in illis juxta ea, quæ contingent, vel contingere poterunt per diem; quo nos sæpe debemus examen vocare, & quærere, utrùm prædicta proposita ad actum reduxerimus, nec ne? Quod nobis dein quoque deserviet, ut denuò eadem proposita, quinimò alia primis validiora producamus. Totum hoc autem operabimur principaliter circa virtutem illam, quam eo tempore exercuerimus.

Sanctorum quoque exempla, nec non orationes, & meditationes vitæ atque passionis Christi Domini, in quolibet spirituali exercitio tam necessariæ, ob virtutem illam itidem præcipuè applicentur, circa quam tunc observatum fuerit exercitium nostrum.

Idem pariter fiat de quibusvis aliis occasionibus (sicut peculiariter inferiùs ostendemus) etiamsi diversæ inter se fuerint.

Assuescamus quoque ita actibus bonis, tam internis, quàm externis, ut deinde eos possimus efficere promptè adeo, ac facilè, sicut cæteros actus naturali nostro affe-

ctui

ctui conformes eliciebamus. Quò verò actus boni magis adversabuntur malis (ut alibi dictum est) eò citiùs habitum bonum in nostram animam intromittent.

Sacræ Scripturæ sententiæ voce, vel mente convenienter expressæ admirabilem vim habent, ut auxilientur nobis in exercitio nostro. Quapropter multæ ex illis à nobis in promptu habendæ sunt circa virtutem, pro qua assequenda laboramus, ut eas per diem proferamus: & præsertim cùm contraria passio insurget adversùs nos: exempli gratiâ, si ad patientiæ adeptionem incubuerimus, sequentes, seu similes dici poterunt:

Filii, patienter sustinete iram, quæ supervenit. Bar. 4.

Patientia pauperum non peribit in finem. Ps. 9.

Melior est patiens viro forti: & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium. Prov. 16.

In patientia vestra possidebitis animas vestras. Luc. 21.

Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen. Ad Heb. 12.

Prædictis sacræ Scripturæ sententiis has quoque, vel consimiles oratiunculas addere, bonum erit:

Quandone, mi DEUS, cor meum patientiæ clypeo munietur?

Quando, ut Domino meo rem gratam faciam, tranquillo ego animo suscipiam quamlibet tribulationem? O mi-

O nimium dilectæ pœnæ, quæ me similem reddunt Domino meo JEsu Christo pro me languenti?

Quando mihi concedetur, o vita animæ meæ, quando, ut pro tuo honore, & gloria contentus, & lætus inter mille afflictiones, & angustias ego vivam?

Me felicem, si ita in medio ignis tribulationum arserit voluntas mea, ut majora semper cupiat sustinere.

Hisce ergo oratiunculis, aliisque utemur, quæ conformes nostro in virtutibus progressui videbuntur, aptæque magis à devoto & pio spiritu judicabuntur.

Jaculatoriæ oratiunculæ istæ vocantur, nam sunt veluti jacula, quæ jaciuntur in Cœlum, & magna vi pollent, ut ad virtutem excitent, penetrentque usque ad cor Domini dummodo duobus associentur, id est: Vera cognitione de placito Domini nostri, ob nostrum virtutum exercitium, & firmo, ardentique desiderio obtinendi virtutes illlas propter hunc solummodo fine) placendi Majestati Divinæ.

CAPUT XXXVI.

Quòd in virtutum exercitio cum sollicitudine continuâ progredi oporteat.

INter ea, quæ, præter adornata superiùs, magis utilia & necessaria sunt, ut virtu-

tes consequamur, & ad finem nobis propositum in Spirituali hoc Certamine perveniamus, præcipua esse videtur Continuatio; semper namque debemus progredi, alioquin, si, vel aliquantisper solùm negligentes consistimus, per talem consistentiam illico retrogredimur.

Ratio autem hujus est, quia, cùm nos cessamus à bonis actibus, sequitur necessariò, ut (propter violentam propensionem sensualis appetitûs nostri: aliarumque rerum causâ, à quibus intrinsecè movemur) procreentur in nobis inordinatæ passiones, quæ, vel destruunt, vel saltem imminuunt acquisitas virtutes, præterquam quòd privamur multis gratiis, & donis, quæ in progressu à Domino accepissemus.

Quare iter spirituale à terreni viatoris itinere differt; nam, si in hoc aliquantulum immoretur viator, nihil amittit de via, quam jam transegit; sed in spirituali itinere, si, vel tantisper, moram faciat, multum amittit.

Adde, quòd terreni viatoris defatigatio augetur propter continuum corporis motum; ubi in via spirituali, quò major itineris pars excurritur, eò major etiam vis acquiritur, atque vigor.

Virtutis enim exercitatione pars inferior, quæ (ob repugnantiam suam) asperam, atque laboriosam reddebat viam,

semper

ſemper evadit magis debilis: parſque ſuperior, in qua virtus reſidet, magis magiſque roboratur, & obarmatur.

Quare, cùm in bono progredimur, non nihil difficultatis, & pœnæ (quæ in omnibus operibus invenitur) minui ſolet; tum ſecreta quædam jucunditas, quæ cum eadem difficultate, & pœna miſcetur, major ſemper indies efficitur.

Hoc modo de virtute in virtutem immigrando, majori cum facultate, & delectatione tandem ad perfectionis apicem pervenimus; ubi deinde anima jam perfecta, abſque ulla moleſtia operatur, imò cum conſolatione, & lætitia: quia (victis jam, atque edomitis rebellibus paſſionibus) omnibus rebus creatis, ſibique ipſi ſuperſtans, feliciter intra cor Altiſſimi vitam ducit, ibique ſuaviter laborans, & operans requieſcit.

CAPUT XXXVII.

Quòd fugiendæ non ſint occaſiones, quæ ad conſequendas virtutes ſeſe offerunt; eò vel maximè, quòd in virtutum exercitatione ſemper eſſe debeamus.

DIlecte Fili, manifeſtè nimis tibi oſtendi, quòd in itinere ad perfectionem tendente ſemper oporteat progredi abſque mora.

Hoc ut faciamus, cauti debemus eſſe, & vigiles.

vigiles, ne occasio aliqua è manibus nostris effugiat, quæ ad virtutes assequendas prodesse potest. Propterea malè hoc illi percipiunt, qui, pro omni sua potentia, abesse quærunt, cùm possunt, à rebus contrariis, quæ ad effectum hunc inservirent.

Quid cupis (ne à consueto nostro discedamus exemplo) patientiæ habitum obtinere? Bonum non est, quòd te subtrahas ab hominibus, vel ab actionibus, & cogitationibus illis, quæ ad impatientiam te lacessunt.

Quare neque conversationes quasdam debes devitare, eò quòd molestæ tibi sint; sed frequenter communicare, & loqui cum omnibus, etiam tibi gravibus ad ferendum; quinimò semper dispositam & promptam voluntatem habere debes ad quamcunque rem tolerandam, licèt intempestivam, & molestam, quæ accidere possit; aliter quippe faciendo nunquam patientiæ assuesceres.

Ita similiter, cùm aliquam operationem fastidis, vel propter ipsam in se, vel propter illum, à quo facienda imponitur: seu etiam, quia te advertat ab alia re, quæ tibi magis placeat; ne idcirco intermittas operationem illam, quamvis inquietus in ea videaris; & putes, te posse benè quiescere, si eam negligas; nunquam enim hoc modò disces pati; nec tua quies vera erit,

cùm

cùm ab animo passionibus expurgato, virtutibusque exornato non oriatur.

Idem tibi dico, fili, de molestis cogitationibus, quæ turbant nonnunquam, & torquent mentem tuam; illæ namque ejiciendæ omninò à te non sunt, quia per dolorem, & tormenta, quibus te cruciant, operantur simul, ut adversa sustinere assuefias.

Qui verò tecum aliter loquitur, potiùs ad angores, quos pateris, fugiendos te docet, quàm ad virtutes consequendas, quas cupis.

Verum quidem est, quòd tyro in hac spirituali militia dexteritate, exercitio, & auxilio indiget in prædictis occasionibus: ut cautè, modò ad frontem molestiarum se sistat, modò eas fugiat juxta parum, aut nihilum virtutis, & roboris, quod acquirit.

Nullus tamen ita debet terga vertere, & se abdere, ut ab omni contrarietatis occasione avertat; quoniam, etiamsi pro illo tempore lapsui non subjaceret, pro tempore futuro nihilominus majori discrimini foret expositus, & validioribus impatientiæ ictibus; cùm se non obarmaverit, fortemque reddiderit per virtutum oppositarum exercitium.

Sed hæc monita locum non habent in vitio carnis, de quo jam diversimodè tractatum est.

CA-

CAPUT XXXVIII.

Quòd gratæ, & char[redacted]nobis esse debeant occasiones omnes decert[redacted] propter virtutum consecutionem: & illarum vel maximè, quæ majores secum afferunt difficultates.

NON sum contentus, fili, quòd solùm occasiones non devites, quæ ob virtutum consecutionem contra te insurgunt: sed cupio insuper, ut quandoque eas etiam quæras, tanquam res magni momenti: semperque læto animo easdem acceptes, statim ac sese objectant; tum etiam, ut gratiores ex iisdem eas habeas, quæ sensuali tuæ voluntati magis adversantur, acdisplicent.

Hoc autem (DEO auxiliante) obtinebis, si duo mente retinueris.

Primò. Quòd prædictæ occasiones proportionata, imò necessaria media sint ad virtutes assequendas; quapropter, cùm virtutes petis à Domino, implicitè etiam tales petis occasiones, alioquin inanis omninò esset petitio tua, tibique ipsi contradiceres, & DEUM tentares. Ille enim patientiam, ut plurimum, donare non solet absque tribulationibus, sicut nec absque illusionibus humilitatem.

Hoc verò de reliquis quoque virtutibus dici potest, quæ etiam per eventus oppositos acquiruntur: qui eò majus auxilium no-

nobis conferunt propter hunc eundem effectum: atque ideo nobis gratiores, & chariores debent esse, quò in se laboriosiores sunt. Actus enim, quos in hujuscemodi occasionibus elicimus, magis heroici sunt, ac fortes, & faciliùs, citiúsque viam nobis referant ad virtutem.

Æstimari autem à te debent, imò absque exercitio suo deserendæ non sunt etiam minoris momenti occasiones: exempli gratiâ, aspectus, vel verba quædam contra voluntatem nostram prolata; actus enim, qui de his fiunt, frequentiores sunt, quamvis minùs intensi illis, qui majores inter difficultates producuntur.

Secundò. Hoc idem (de quo superiùs dictum est) obtinebis, si mente revolves id, quod supra etiam tetigi, omnia nimirum, quæ nobis accidunt, propter beneficium nostrum accidere: ut nos scilicet fructum ab iis percipiamus.

Et licèt de aliquibus ex istis, ut defectus nostri, aliaque (de quibus superiùs locuti sumus) dici nequeat, quòd sint à DEO, quia DEUS peccatum velle non potest; à Deo nihilominus etiam hæc sunt, quatenus ab eo permittuntur, & non impediuntur, ut fieri per ipsum posset. Afflictiones tamen omnes, & pœnæ, quæ nobis intermittuntur, vel propter errores nostros, vel propter aliorum malignitatem, & à DEO,

&

& DEI sunt, nam in istis ipse concurrit) & id, quod nollet fieri propter operis deformitatem, à qua summopere purissimi ejus oculi abhorrent, vult nos pati ob illud virtutis bonum, quod inde recipere possumus, necnon etiam ob alias causas ignotas nobis.

Propterea, cùm certissimi simus, DEI voluntatem, & beneplacitum esse: ut quamlibet tribulationem libenter suscipiamus, sive ab alienis, sive à nostris injustis operationibus proveniat: ut dicimus (ut solent multi ad suam excusandam impatientiam) quòd DEUS nolit res malè factas, imò eas odio habeat; nihil aliud est, quàm inani prætextu culpam nostram tegere, Crucemque, & tribulationem rejicere: cùm alioquin affirmare teneamur, DEO placere, ut talia tolerentur à nobis.

Quinimo addo insuper, quòd, omnibus unà comparatis, Deus plus in nobis diligit patientiam circa illas tribulationes, quæ ab hominum iniquitate derivantur (præsertim, si tales homines donis, atque beneficiis à nobis affecti sint) quàm cæteras, vel etiam à gravibus eventibus provenientes; tum quia in illis, magis quàm in istis, superba natura nostra reprimitur; tum etiam quia nos, illas libenter sustinendo, contentum, atque exaltatum Deum reddimus, dum simul cum ipso coopera-

mur in re, in qua refulget quàm maximè ineffabilis ejus bonitas, & omnipotentia; quod nihil aliud omnino est, quàm ex veneno peccati, & malitiæ pretiosum, atque delicatum fructum trahere virtutis & boni.

Scito idcircò, fili, quòd, ubi Deus intuetur in nobis vivum desiderium verè proficiendi, & sedulò ad tam honorificam virtutum acquisitionem incumbendi. statim nobis calicem præparat tentationum prioribus validiorum, & occasionum amariorum, quæ invenire possunt, ut eum tempore à se designato bibamus. Quare nos tanquam grati erga ejus amorem, nostrique met boni solertes debemus, velatis oculis, cum jucunditate eundem acceptare, totumque usque ad ultimam guttam cum animi securitate, & promptitudine potare. Est etenim medicamentum compositum à manu, quæ errare non potest, confectumque ex ingredientibus tantò utilioribus animæ, quantò sunt in se ipsis amariora.

CAPUT XXXIX.

Quomodo diversis occasionibus uti possumus ob unius, ejusdemque virtutis exercitium.

DIlecte Fili, vidimus superiùs, fructuosius esse exercitium solius virtutis pro aliquo

aliquo tempore, quàm multarum simul: quòdque secundùm illam moderari debeamus occasiones, quæ contingunt, quamvis diversæ inter se viderentur; attende modò, quo pacto hoc facilè possis exequi.

Continget, exempli gratiâ, eadem die, de actione aliqua licèt bona, nos reprehendi: de nobis obmurmurari: optatam gratiam denegari: seu quid aliud nobis non concedi: non paucos malè de nobis, absque causa vel minima, suspicari: corporali aliquo dolore nos angi: laboriosum negotium nobis committi: obsonium non bene conditum apponi: seu alias res majoris momenti accidere, atque ad tolerandum duriores, quibus omnibus misera vita nostra superabundat: in istorum, & similium eventuum varietate, etsi diversi virtutum actus elici possint, nihilominus præmonstratam regulam observare cupientes exercebimus nos per actus omninò conformes virtuti, quam tunc temporis præ animo habuerimus; exempli gratiâ:

Si tempore prædictarum occasionum exercitium nostrum fuerit circa patientiam: eliciemus actus, quibus nos excitemus ad tolerantiam, animique hilaritatem in prædictis eventibus ostendendam.

Si circa humilitatem fuerit: in quibus-

cumque illis oppositionibus dignos nos malis omnibus reputabimus.

Si circa obedientiam; prompto, & hilari animo Domini dexteræ nos subjicimus, & ob ejus placitum (quippe quòd sic ipse vult) nedùm creaturis rationalibus, verum etiam inanimatis, à quibus afflictiones illæ originem ducunt.

Si circa paupertatem; qualibet parva, aut magna terræ consolatione cupiamus privari.

Si circa charitatem; amoris actus efficiemus, & erga proximum, tanquam erga instrumentum boni, quod consequi possumus, & erga DEUM, tanquam erga præcipuam, atque amantissimam causam, à qua procedunt, & permittuntur incommoda ista propter exercitationem, atque spiritualem utilitatem nostram.

Ex hoc autem, quod dicimus circa eventus diversos (qui accidere quotidie possunt) deducitur quoque, quo pacto in unica occasione, seu ægritudinis, seu alterius tribulationis multum durantis, possimus semper actus producere illius virtutis, circa quam tunc temporis exercitium nostrum versatur.

CA-

CAPUT XL.

De tempore, quod in unius virtutis exercitio insumendum est, & de signis, à quibus cognoscere possimus nostrum in spiritualibus progressum.

DIlecte Fili, tempus, quod in uniuscujusque virtutis exercitio immorari debemus, statuendum à me non est. Hoc enim decernendum est juxta cujusvis statum, atque indigentiam: juxta profectum, qui fit in via spirituali: nec non etiam juxta judicium illius, qui per eandem viam nos ducit.

Attamen, si prædictis modis, atque cum solertia, verè, & ex corde incumberemus, procul dubio, intra non multas hebdomadas, quàm maximè proficeremus.

Signum autem evidens, nos in virtutibus profecisse, hoc est: cùm in ariditate: in animi tenebris: in angustiis: atque in spiritualium consolationum subtractione constanter, & firmiter in nostris virtutum exercitiis perseveramus.

De hoc manifestum quoque præstabit indicium conflictus, quem à sensuali voluntate patiemur in virtutis actibus eliciendis: quantum enim de robore, & viribus sensuali deficis voluntati, tantum quoque putandum est, nos in virtutibus profecisse. Quare, si nullam contradictionem

nem, & rebellionem in parte ſenſuali (præſertim cùm ex improviſo invadimur) ſentimus, manifeſtum hoc erit indicium, nos perfectè virtutem conſecutos fuiſſe.

Ex quo actus noſtri, majori cum animi lætitia, & promptitudine conjuncti fuerint, eò magis etiam aſſerere poterimus, in virtutum exercitio nos profeciſſe.

Cavendum hoc tamen eſt: quòd nunquam certò debemus credere, nos poſſidere virtutem, victoreſque omninò eſſe alicujus noſtræ paſſionis, etiamſi à multo tempore, & poſt multas pugnus, ejuſdem paſſionis motus, & ſtimulos non ſentiamus. In hoc namque etiam potuit calliditas, atque operatio dæmonis locum habere, nec non natura noſtra deceptionibus, & erroribus valdè obnoxia. Propterea vitium multoties illud eſt, quod, ratione noſtræ occultæ ſuperbiæ, virtus putatur. Præterquam quòd, ſi ad perfectionem reſpexerimus, ad quam nos Deus vocat (quamvis multum in virtutis via profeciſſemus) nunquam tamen imaginari nobis debemus, vel in prima veræ perfectionis confinia ingreſſos eſſe.

Idcirco, fili, tu, velut bellator novus, & ſicut tyro, nunc tamen ad certamen expoſitus, exercitia tua ſemper reſume (ſicut ab initio ſolebas) quaſi nihil antea operatus fuiſſes.

Mo-

Moneo autem te, ut potius quæras in virtutibus progredi, quàm progreſſum tuum inveſtigare; quia Deus, ſolus, & verus cordium ſcrutator eſt: & aliquibus talis profectus agnitionem largitur, aliquibus ſubtrahit, juxta humilitatem, vel ſuperbiam, quam prævidet in eis ſubſecuturam: tanquam Pater enim amantiſſimus aliis periculum removet, ne labantur, aliis occaſionem præſtat, ut in virtutibus exerceantur, & in ipſis excreſcant.

Quare, licèt anima noſtra ignoret progreſſum ſuum, nihilominùs, quæ jam incœpit, alacriter proſequi debet; talem enim profectum agnoſcet, cùm Domino placuerit, ut illum propter bonum ſuum cognoſcat.

CAPUT XLI.

Quòd cupere non debemus exemptionem à moleſtiis, quas patienter perferimus; & de modo noſtras gubernandi paſſiones, ut nobis prodeſſe poſſint.

CUM aliqua in re, vel etiam acerbiſſima reperiris, eamque patienti animo ſuſtines, cave ne ob dæmonis, vel amoris tui proprii perſuaſionem à prædicta re liberari deſideres; duo enim damna inde tibi præcipuè provenirent.

Unum ex iſtis eſt, quòd, licèt per talem cupi-

cupiditatem pro eo tempore patientiæ bonum non auferretur à te, paulatim nihilominus ad impatientiam disponereris.

Aliud verò ex iisdem est, quòd imperfecta tua redderetur patientia, & solùm pro illo temporis intervallo compensaretur, quo patereris; ubi è contra, nisi à te illa optasses liberari, sed te omninò in manus Domini tradidisses (etsi revera pro una tantùm hora passus esses, imò ad minus etiam tempus) breve illud spatium Dominus tanquam multorum annorum obsequium, & servitutem recognovisset.

Propterea, tam in hoc, quàm in reliquis, pro universali istud habeas documento: ut desideria tua à quocunque alio objecto ita distent, ut semper purè, & simplicissimè respiciant verum, atque unicum suum scopum, qui est Dei voluntas. Hoc modo enim prædicta desideria justa, & recta erunt; tuque, in quocunque eris adverso, non tantùm quietus, sed & contentus vives. Nam, cùm nihil absque suprema voluntate Domini possit accidere, tu in omnibus illam quærens, totum id simul etiam habebis, quod cupis, quodque omni tempore contingit.

Istud autem, quod neque de aliorum peccatis, neque de tuis intelligendum est (eò quia Deus peccata non vult) locum habet in quolibet malo pœnæ, quod, vel à

à supradictis peccatis, vel aliundè procederet, quamvis pœna violenta adeò esset, interioraque ita viscera penetraret, ut, ad cordis profundum pertingens, naturalis vitæ radices aridas redderet; hæc etenim illa Crux est, per quam Deus nonnunquam sibi complacet gratias, atque favores amicis suis charioribus communicare.

Quod autem dico de tolerantia, quam in occasione quacunque debes ostendere, intellige quoad partem illam cujuslibet afflictionis, quæ in nobis remanet, Deoque placet, ut perferatur à nobis: cùm licita jam adhibuerimus media, ut ab ea liberaremur, nec fuerimus liberati.

Quæ media dirigenda pariter sunt juxta divinum beneplacitum, ac voluntatem, quæ nobis talia media concessit ad hoc, ut iisdem utamur, solùm, quia sic Deus vult, eique sic placet non autem juxta affectum, & propensionem nostram: nec eò quòd amemus, & optemus à rebus molestis liberari cupiditate ardentiori, quàm oporteat; & magis, quàm servitium, & beneplacitum Dei requirere videatur.

CAPUT XLII.

De modo vim inferendi dæmoni, cùm quærit decipere nos, per indiscretionem.

CUM sagax noster hostis advertit, validis, ordinatisque desideriis nos dire-

ctè per virtutis viam incedere (qua de causa in suam voluntatem nos non valet inducere per manifestas fantasias) in lucis Angelum immutatur, & familiaribus cogitationibus, sacræ Scripturæ sententiis, Sanctorumque exemplis nos semper sollicitat, ut imprudenter in perfectionis culmine excurramus, hocque non alio fine operatur, quàm, ut nos ad ima trudere possit; idcirco enim impellit nos ad corporis castigationem per disciplinas, abstinentias, cilicia, & hujusmodi afflictationes, mortificationesque, ut vel adinstar quarundam mulierum superbiamus; (eò quòd magna operari videamur,) vel, ut aliqua superveniente ægritudine impotentes ad præstanda bona opera reddamur; vel etiam, ut ob nimium laborem, & pœnam fastidiamus, & odio habeamus exercitia spiritualia; atque ita sensim tepidi in bono effecti, majori cum aviditate, quàm antea, ad terrenas revertamur delectationes. Quod multis evenit, qui, cum præsumptione spiritus, imperium sequentes imprudentis zeli, ubi jam excessere mensuram virtutis propriæ per immoderatas mortificationes exteriores, intra sua ipsa inventa disperierunt, atque in hostium infernalium irrisionem inciderunt. Quod certè illis non evenisset, si dicta hucusque benè consideràssent, & quòd hoc genus pœnarum, seu actuum ex-

excruciantium (quamvis laudabile sit, & fructum illis afferat, in quibus corporales vires validæ sunt, nec non spiritus humilitas correspondens) magna nihilominus cum prudentia, & moderamine adhiberi debeat juxta peculiares qualitates, atque naturam cujuscunque.

Illis autem, qui in hac vitæ asperitate Sanctos æmulari, vel imitari non possunt, aliæ occasiones non desunt, ut eorum vitam imitentur: per multa scilicet, & efficacia desideria, ferventesque orationes anhelando ad coronas insigniorum certaminum pro Christo JESU: res terrenas, & semetipsos contemnendo: silentio, & solitudini se dedendo: mansuetudinem, humilitatemque cum omnibus exercendo: malum sustinendo: bonumque reddendo cuilibet sibi adversanti: & se demum à quacunque culpa vel minimis custodiendo; quæ omnia gratiora Deo sunt, quàm exercitia corpus affligentia, in quibus consulo tibi, ut potiùs moderatè, & parcè te geras (ut deinde urgenti in necessitate aliquid eis possis addere) quàm, ut pericliteris ea intermittere ob prædictos excessus; puto tamen, te in multorum errorem lapsurum non esse, qui quidem spirituales æstimantur: sed allecti, atque decepti à blandienti natura, diligentes nimium sunt in sanitate propria conservanda; qua de causa

tam zelotes, & anxios de ea sese ostendunt, ut, cujuscunque rei vel exiguæ causâ, illam amittere suspicentur, & pertimescant. Neque aliud invenitur, de quo magis cogitent, & libentiùs loquantur, quàm de propriæ vitæ regimine quoad corporalia. Hinc solliciti semper sunt, ut cibos suo potiùs gustui conformes habeant, quàm stomacho: qui ob nimiam commoditatem, & curam debilis multoties efficitur. Quod, cùm fiat sub prætextu placendi, & deserviendi melius DEO, nihil aliud est, quàm velle simul conjungere absque ulla utilitate, imò cum utriusque damno crudelissimos hostes, spiritum nempe, & corpus; per talem enim, tantamque sollicitudinem multum corpori de sanitate multumque de devotione spiritui semper aufertur.

Quare, quidam modus liberè vivendi utilior est cæteris omnibus modis, dummodo sejunctus non sit à prudentia illa, de qua superius locutus sum, videlicet expendendi. & considerandi diversas conditiones, & naturas, quæ omnes uni soli regulæ subjacere non possunt.

Addo insuper, quòd nedum in rebus exterioribus, verùm etiam in adipiscendis virtutibus interioribus aliqua cum moderatione incedendum est, sicuti priùs quoque ostendi, cùm dixi, virtutes esse gradatim acquirendas.

CA-

CAPUT XLIII.

Quàm potens in probis sit mala nostra propensio, nec non dæmonis incitatio, ut ad judicandum de nostro proximo nos inducat; & demum de modo iisdem resistendi.

EX prædicto vitio nostræ propriæ æstimationis, atque honoris aliud oritur, à quo pergrave nobis damnum afferri solet; estque vitium hoc judicium temerarium; quod de proximo nostro inferimus, ex quo provenit, ut illum vilem putemus, contemnamus, & aspernemur. Quod vitium, sicut à mala propensione, & superbia nostra originem ducit, ita ab eadem libenter fovetur, atque nutritur, eò vel maximè, quòd ipsa simul cum illo augetur, complacentiam, & fallacias blandè, insensibiliterque instillando. Absque ulla enim advertentia tantò magis attolli præsumimus, quantò magis in opinione nostra alios deprimimus, arbitrantes nos longè ab illis imperfectionibus abesse, quas credimus in cæteris inveniri.

Sagax autem diabolus, qui in nobis optimè agnoscit pessimam hanc animi propensionem, vigilat omni tempore, ut oculos nostros aperiat; apertosque detineat ad inspiciendos, examinandos, exaggerandosque aliorum errores.

Neque sibi imaginantur, vel capiunt negli-

negligentes homines, quàm magna operetur, & moliatur communis hostis, ut in mentibus nostris leves aliorum defectus imprimat, cùm nequit graves.

Propterea, si hostis infernalis vigil est ad damna tua, tu quoque esto vigil, fili, ne in ejus laqueos incidas. Atque ideo, statim ac tibi ostendit errorem aliquem proximi tui, protinus mentem ab illo abducas. Quòd si ad illum judicandum te moveri præsenseris, ne tale judicium approximari permittas, attentoque animo cogita, hanc facultatem datam tibi non fuisse, ut in judicio ea discutias, quæ ad tuum proximum spectant; imò, etiamsi facultatem istam haberes, rectè judicare adhuc non posses, cùm innumeris p[illegible]ibus irretiaris, & nimis pronus sis, [illegible] absque justa causa, ad malè de alio [illegible]andum.

Ut efficax nihil[illegible]minus tibi remedium de hoc præbeam, moneo te, fili: ut mens tua in considerandis cordis tui miseriis occupetur; quotidie namque agnosces, tot reperiri in te defectus emendandos, observandosque, ut tempus ullum tibi superesse non possit ad facta aliena dijudicanda.

Præterquam quòd tali tu vacans exercitio, ut opus est, semper magis, magisque interiorem oculum tuum expurgabis à malis illis humoribus, à quibus pestiferum istud vitium procedit. Scio

Scito autem, fili, quando de aliquo errore fratris tui malam in te creas opinionem, signum evidentissimum esse, quòd aliqua saltem radix ejusdem mali reperiatur in corde tuo: à quo, secundùm dispositionem, quam interiùs habet, omne objectum sibi simile intùs recipitur.

Quapropter, cùm accidit, ut alii de errore aliquo judicium ferant, iratus in temetipso, ac si esses de eo culpabilis, dic intra animam tuam: *Quomodo miserrimus ego inter omnes, qui in graviores longè errores prolabor, in iisque detineor, caput attollam; ut cernam, judicemque levissimos cæterorum defectus?*

Itaque jacula, quæ adversus alios vibrata feriebant te ipsum, contra te jam ejaculata effectum præstabunt tuis vulneribus salutarem.

Quòd si admissus error pateat, & manifestus videatur, eum nihilominus pietatis affectu ductus excusa: & cogita, quòd in fratre tuo virtutes absconditæ inveniantur, in quarum cautelam permittit DEUS illum errare; vel etiam, quòd solùm ad tempus defectum illum habeat, ut viliorem se faciat in oculis suis, utque ex reliquorum hominum contemptu fructum metat humilitatis, pro qua gratior DEO fiat: & lucrum ipsius majus reddatur amissione.

Si verò peccatum non solùm manife-

stum sit, sed etiam grave: tum peccator cor induratum habere ostendat, subitò ad terribilia DEI judicia advola, in quibus cernes, homines antea scelestissimos ad maximam postea sanctitatem pervenisse; ex adverso autem nos à sublimiori statu perfectionis (ad quam se elatos putabant) in miserabile præcipitium corruisse.

Quare time, fili, & de te, rebusque tuis magis quàm de reliquis contremisce.

Esto item certus, quòd totum illud gaudium, ac delectatio, qua frueris, ratione proximi tui, Spiritus sancti sit effectus: tum quòd omnis contemptus, judicium temerarium, seu amaritudo contra ipsummet proximum à nostra malitia, & diabolica persuasione procedat.

Hinc, si aliqua opinio mala propter nonnullorum imperfectionem progerminaret in te, ne quiescas unquam, vel somnum oculis tuis concedas, quousque illam totis tuis viribus à corde tuo eradicaveris.

CAPUT XLIV.

De Oratione.

DIlecte fili, si diffidentia de nobis, confidentia in DEUM, & exercitium (ut demonstratum hucusque est) tam necessaria sunt in hoc Spirituali Certamine, super cætera omnia Oratio requiritur; ista enim

enim quarta res est, seu quartum armorum genus superiùs propositum, quo non solùm supradicta bona consequi possumus, sed quæcunque alia à Domino obtinere.

Ratio autem est, quia Oratio est instrumentum ad recipiendas gratias omnes, quæ à Divino bonitatis, atque amoris fonte supra nos pluunt.

Per Orationem, si benè utaris, ensis in Domini manu ponetur, ut pro te ipse decertet.

Ut verò ipsa rectè utaris, opus est, ut vel habeas in te, vel saltem habere studeas, quæ subsequuntur; nimirum,

Primò. Fac, ut vivat semper in corde tuo desiderium fervens inserviendi in quacunque re majestati Divinæ, prout magis ei placuerit.

Ut autem in prædictis desideriis accendaris, attentè, & ritè hæc meditare: nempe.

Deum propter admirabiles excellentias suas, bonitatem scilicet, majestatem, sapientiam, pulchritudinem, cæterasque perfectiones suas infinitas, omnium decore, & obsequio dignissimum esse.

Deinde puta, ipsummet Deum pœnas sustinuisse, ut te juvaret; ac tres supra triginta annos laborâsse: fœtidisque tuis vulneribus, malignitate infectis attulisse medicamen, & sanitatem, non oleo, vino, lacerisque fasciis, & pannis, sed liquore

præ-

pretiosissimo, qui exivit è sanctissimis venis suis; imò & carne sua purissima, quæ per flagella, spinas, clavosque discissa est.

Contemplare insuper, quàm utilè, atque necessarium fuerit hoc beneficium; per illud enim dominium nostrimet ipsorum recipimus: dæmone superiores efficimur: ac filii DEI nominamur, & sumus.

Secundò. Attendere debes, ut generosa fiducia, & confidentia in Dominum inveniatur in te: quòd scilicet concursurus tibi sit, quidquid ad ejus obsequium, tuumque bonum, & salutem necessarium est.

Sancta hæc fiducia, & confidentia sunt, vas, quod repletur à Domino thesauris gratiæ suæ; quare, quò majus vas istud est, magisque capax; ditior quoque, & pretiosior revertetur ad sinum nostrum Oratio nostra.

Quomodo enim poterit omnipotens Deus, qui immutabilis est, participes nos non reddere donorum suorum, si ipsemet jussit nobis, ut ea petamus: suumque nobis promisit Spiritum, si istum cum fiducia, & perseverantia quæsierimus?

Tertiò. Stude diligentissimè, ut cum nulla alia intentione ad Orationem accedas, quàm ut Divinam voluntatem exequaris, neglecta tua; & hoc perage, si aliquid petis, sive illud obtineas, quod petis, sive non obtineas; ita ut propter hoc tantùm

tùm ad Orationem movearis: quia Deus pariter illud vult; nec propter alium finem exaudiri cupias, quàm eò quia Deus pariter illud vult, atque ita ipsi arridet. Denique tota intentio tua sita in hoc esse debet: ut voluntatem tuam conformem omninò cum divina reddas, non autem ut divinam voluntatem quæras ad tuam inflectere, & inclinare.

Hoc autem facies, fili: quia, cùm ab amore proprio tua voluntas infecta sit, sæpè errat, nescitque quid poscat; ubi è contra divina (eò quòd cum ineffabili bonitate semper conjuncta sit) errare non potest. Quapropter divina voluntas regula, & Regina cæterarum omnium est voluntatum, mereturque, ac vult, ut quælibet ex aliis, suo proprio placito derelicto, sibi soli, tanquam superiori, obediat.

Quare postulandæ semper sunt res conformes Divinæ voluntati, & beneplacito; unde ambigens tu, an res aliqua talis sit, sub conditione illam exposce, nempe quòd illam velis, dummodo voluntas Domini sit, ut illam habeas.

Res autem, quas certò scis esse Domino gratas, cujusmodi sunt virtutes, petes potiùs, ut eidem satisfacias, atque deservias, quàm propter aliam causam, aut finem, licèt spiritualem.

Quartò, Orationem adire debes talibus

asso-

associatus operibus, quæ petitioni tuæ correspondeant; post orationem verò studeas, opus est, ut dispositum ad gratiam, virtutemque (quam cupis) te efficias.

Orationis enim exercitium ità conjunctum esse debet cum exercitio subjugandi nos ipsos, ut unum ad aliud consequi per gyrum debeat: alioquin petere à DEO virtutem aliquam, & deinde non laborare, ut eam assequamur, esset potiùs DEUM irritare, quàm talem virtutem cupere, vel inquirere.

Quintò. Fac, ut gratiarum actio pro acceptis beneficiis petitiones tuas semper præcedat, hoc, vel simili modo:

Domine mi, qui propter infinitam bonitatem tuam me creâsti, me redemisti, & toties ab inimicorum meorum manibus me liberâsti, mihi modò succurre; & quod enixè nunc postulo, quæso, mihi concede, quamvis ubique adversus te rebellis fuerim, & ingratus.

Quòd si peculiarem aliquam virtutem petiturus es, & ad manus habes rem illi contrariam, ut in illa virtute te exerceas, memento semper, ut gratias rependas Domino pro occasione, quæ tibi ab ipso concessa est. Magnum enim beneficium, & gratia Domini ipsa est.

Sextò. Quoniam oratio virtutem, & potentiam suam, ut trahat Deum ad desideria nostra, habet ex naturali ipsius Dei boni-

bonitate, & misericordia: ex meritis vitæ, & passionis Filii ejus unigeniti: nec non ex promissione nobis ab eo facta exaudiendi nos, attendere debes, ut in petitione tua, una, vel plures ex hisce particulis inveniantur:

Mi Deus, dona mihi, quæso, hanc gratiam propter summam pietatem, & misericordiam tuam. Merita dilecti Filii tui pro hac obtinenda modò valeant apud te, mihique illud impetrent, quod à te humillimè, & ex toto animo flagito. Recordare, mi Domine, miserationum, & misericordiarum tuarum, & inclina aures tuas ad preces meas.

Altera verò vice gratias petes per merita dulcissimæ Matris nostræ MARIÆ Virginis, aliorumque Sanctorum, qui multum valent apud Deum, multisque ab eo honoribus afficiuntur, eò quòd ipsi quoque honorem in hac vita impertiti fuerint majestati Divinæ.

Septimò. Ut in Oratione perseveres, necesse est; humilis enim perseverantia DEUM invincibilem vincit. Et verè, si importuna Viduæ perseverantia judicem omni plenum iniquitate ad petitiones suas potuit inclinare, ut *Lucæ 18.* legitur, quomodo vim non etiam habebit flectendi ad preces nostras Deum, qui est omnium bonorum plenitudo.

Quapropter, quamvis statim post orationem

tionem te exaudire nolle videatur: imò, licèt contraria signa ostendat, prosequere nihilominus orationem tuam, & perseverans, constantem, vividamque confidentiam tuam habeas de ipsius auxilio; siquidem non solùm in Ipso nunquam deficiunt, sed semper mensura infinita superabundant ea omnia, quæ necessaria sunt ad gratias quibuscunque hominibus liberalissimè concedendas.

Idcirco, si à te defectus non provenerit, securus esto, quòd tu semper accepturus sis totum id, quod petieris, vel saltem aliquid aliud magis utile, seu etiam utrumque simul.

Quinimò addo, si à Deo repelli quandoque videaris, tantò magis in oculis tuis te humilia, cogitansque demerita, & peccata tua, mente ad Divinam misericordiam semper intenta, magis, magisque in illam confide. Quò enim constantior, & generosior fuerit confidentia tua in DEUM, ubi te bello hostes invaserint, eò magis etiam grata erit DEO nostro.

Gratias tandem reddes Domino, ipsumque bonum, sapientem, amantemque non minùs habebis, ubi tibi illa, quæ petieris, denegabit, quàm ubi eadem concedet.

Itaque constans semper, & lætus in quovis eventu, bono, aut malo, perseverare debes, & sapientiæ, providentiæque divi-

næ in omnibus humillimè te committere, ac ſubdere.

CAPUT XLV.

Quid ſit oratio mentalis.

ORatio mentalis eſt elevatio mentis in Deum cum actuali, vel virtuali petitione illius, quod optamus.

Actualis petitio fit, cùm verbis mentalibus expoſcitur gratia, his ſimilibus modis:

Domine mi amantiſſime, dona mihi hanc gratiam propter honorem, & gloriam nominis tui: Seu,

Domine Deus meus, firmiter credo, quòd hoc tibi placeat, & quòd gloria tua exigat, ut à te gratiam iſtam expoſcam, atque obtineam. Adimpleatur ergo in me voluntas, & beneplacitum tuum.

Cùm verò te hoſtes invadent, ora hoc modo: *Accurre cito, mi Domine, in auxilium meum, ne adverſariis meis cedam:* Seu,

Reſpice ſumme Creator imbecillitatem, & fragilitatem creaturæ tuæ, quam pretioſo tuo ſanguine redemiſti à tot hoſtium phalangibus oppugnatam: Vel,

Adeſto Domine: ſuccurre Domine, neque deſtituas in hoc certamine debilitatem, & infirmas vires meas.

Durante autem certamine perſevera tu quoque in hoc orandi modo, viriliter ſemper, ac magnanimiter reſiſtens hoſtibus tuis.

Ubi

Ubi verò certaminis vis, & asperitas cessit, conversus ad DEUM siste coram illo hostem, qui tecum in conflictu congressus est, tuamque unà cum ipso imbecillitatem, dicens:

Ecce, Domine, creatura tua, quæ opus manuum tuarum est, tuoque sanguine redempta. Ecce adversarius tuus, & ejusdem creaturæ, qui ipsam tibi quærit surripere, & deglutire.

Ad te confugio, Domine, in Te solo confido, qui omnipotens, & bonus es, meamque impotentiam vides, imò promptitudinem cernis ad me illi voluntariè subjiciendum, nisi mihi præsto sit auxilium tuum: auxiliare mihi igitur ô spes, & fortitudo animæ meæ.

Virtualis autem petitio illa dicitur, cùm mens ob aliquam gratiam impetrandam elevatur in DEUM, eique solùm aperitur, & exponitur necessitas absque aliarum rerum discursu, vel consideratione: exempli gratiâ.

Cùm mentem ad Deum attollo, & coram illo impotentiam meam agnosco, ut à malo me custodiam, atque ut bonum aliquod operer: tum accensus cupiditate ei humiliter inserviendi, expectansque cum fiducia auxilium ejus, iterum, atque iterum respicio ad ipsum Dominum.

Hujusmodi cognitio, desiderium, seu fiducia ante Deum posita, est Oratio, quæ actualiter petit illud, cujus indigeo. Quare,

re, quo prædicta cognitio erit perfectior, & purior, desiderium ardentius, & fiducia magis vivax, eò etiam efficacius poscet.

Est & aliud genus petitionis virtualis priori brevioris, & quæ fit per simplicem intuitum mentis in DEUM, ut nobis succurrat: qui intuitus nihil aliud est, quàm tacitum DEO monitum, desiderium, atque petitio illius gratiæ, quam antea postulavimus.

Attende autem, fili, ut genus hoc orationis benè percipias, ipsumque frequens, & familiare habeas: quia (ut experientia tibi ostendet) telum est, quod facilè, in omni loco, quocunque tempore, & adversus quælibet pericula præ tuis manibus haberi potest, majorisque longe virtutis est, & adjumenti, quàm tibi explicare unquam valeam.

CAPUT XLVI.

De Oratione per modum meditationis.

DIlecte fili, si pro aliquo spatio temporis orare volueris, exempli gratiâ per mediam, vel integram horam, seu etiam ad longius tempus, adde orationi tuæ meditationem de vita, atque passione JESU Christi, accommodans semper virtuti (quam cupis) ejusdem Christi actiones: exempli gratiâ,

Si patientiæ virtutem habere cupias, ſume tibi aliquid ad meditandum de myſterio flagellationis ejus: ſcilicet,

Primò: Meditare, quomodo, poſt ſententiam à Pilato prolatam, cùm clamoribus, vociferationibus, & opprobriis raptus fuerit Dominus Deus tuus per iniquos ſatellites ad locum pro flagellatione deputatum.

Secundò. Quanta rabie veſtibus ſuis fuerit Dominus à ſæviſſimis illis canibus ſpoliatus, & quomodo puriſſimum corpus ejus, poſt ſpoliationem, omnium ludibrio expoſitum remanſerit.

Tertiò. Qua feritate innocentes ejus manus duris funibus devinctæ fuerint, & ad columnam ligatæ.

Quartò. Quali barbarie ipſiuſmet corpus diſciſſum, & dilaceratum fuerit per flagella, & quomodo rivi ſanguinis divini fluxerint uſque ad terram.

Quintò. Quomodo per iteratos ictus, ac percuſſiones una, eademque in corporis parte magis ſemper exacerbatæ fuerint plagæ jam factæ.

Itaque ubi hæc, vel ſimilia puncta ad patientiam conſequendam tibi propoſueris meditanda, ſenſum tuum priùs etiam appones, ut intimiùs, & profundiùs ſentias in te amariſſimos dolores, & pœnas, quas in omnibus ſanctiſſimi ſui corporis par-

partibus Dominus tuus amantissimus sustinebat.

Hinc ad sacratissimam JEsu Christi animam te vertens, contemplare, quoad potes, patientiam, mansuetudinemque, quibus tot afflictiones tolerabat, semper cupiens majora atque atrociora pati supplicia pro sui Patris cœlestis honore, atque pro beneficio nostro.

Inspice deinde Christum Dominum è Cruce pendentem, flagrantemque efficacissima cupiditate tolerandi dolorem tuum. Cerne, quomodo ad suum æternum Patrem conversus oret pro te, ut tibi gratiam dignetur concedere, mediante qua ferre patienter possis Crucem, seu tribulationem, à qua tunc temporis excrucia-ris, &, simul cum illa, quamlibet aliam.

Hinc voluntatem tuam frequenter inclinans ad omnia patienti animo perferenda, mentem postea ad divinum Patrem converte, eique gratias referens, eò quòd propter nimiam charitatem Unigenitum suum in mundum miserit ad tot pœnas acerbissimas subeundas, atque ad orandum pro te. Post quæ ipsum quoque rogabis, ut virtutem patientiæ propter opera, precesque Filii sui unigeniti tibi concedere non dedignetur.

CAPUT XLVII.

De altero modo orandi per meditationem.

ALtero item modo orare poteris, ac meditari, fili mi: Ubi attentè consideraveris JESU Christi afflictiones, menteque sua contemplatus fueris animi promptitudinem, qua easdem afflictiones Christus Dominus sustinere solebat, ex ejus dolorum, atque patientiæ magnitudine ad duas alias meditationes gradum facies: nempe.

Primò. Christi Domini merita contemplare.

Secundò Gaudium, & gloriam, quam æternus Pater habuit ob perfectam patientis Filii sui obedientiam.

Quas duas meditationes offerens Majestati divinæ, efflagitabis ab ea, ut propter talem, tantamque virtutem velit tibi gratiam illam concedere, quam desideras.

Hac autem meditatione uti poteris, non solùm in meditatione cujuslibet mysterii passionis Domini, verùm etiam cujuscunque actus peculiaris, sive intrinseci, sive extrinseci, quem ipse Christus in eo mysterio efficiebat.

CAPUT XLVIII.

De modo orandi medio MARIÆ Virginis.

PRæter supradictos orandi, & meditandi modos alius quoque sese offert, nimirum medio gloriosissimæ Matris, semperque Virginis MARIÆ. Sic autem te gerere poteris:

Primò, mentem tuam in æternum Patrem intendes: deinde in dulcem, dilectumque Filium ejus unigenitum JESUM Christum: postremò in ipsam, amantissimam Matrem, Virginemque MARIAM.

In Deum Patrem cogitationem tuam intendens, duo considera:

Primò. Delectationem, quam ipse ab æterno percipiebat de Virgine Maria præsente menti suæ, priusquam ex nihilo illam traheret, atque crearet.

Secundò. Admirabiles virtutes, & actiones ejusdem Virginis, postquam mundo producta est.

Delectationem prædictam sic meditaberis.

Attolles priùs cogitationem tuam supra omne tempus, & supra omnem creaturam, tum per res creatas penetrans in ipsammet æternitatem, & DEI mentem, delicias considerabis, quibus divina Majestas in se ipsa propter MARIAM Virginem fruebatur. Ubi verò per istas consi-

siderationes ad Deum ascenderis: subitò constanter, fiducialiterque ob prædictas delectiones postula gratiam, atque robur ad omnes tuos adversarios subjugandos: sed præsertim vitium illud, quod tecum, illo tempore, decertaverit.

Progredere postea, & contemplare tantas, ac tam præcipuas virtutes, & actiones sanctissimæ Virginis, easque DEO offerens, modò omnes simul, modò aliquas tantùm ex illis, ipsum humiliter roga, ut propter infinitam misericordiam suam, nec non propter tantæ Virginis virtutes, & merita tibi largiri velit id, quo eges.

In Filium verò JESUM Christum mentem erigens, ad ipsius memoriam revoca Virgineum gremium, in quo novem menses fuit: tum reverentiam, quâ, statim ac natus est, eum Virgo dulcissima adoravit, recognovit, & coluit verum Deum simul, & verum hominem, nec non verum Filium & Creatorem suum. Posthæc ejusdem quoque sanctissimi Filii memoriæ objice pissimos Matris suæ oculos, qui ipsum viderunt inter angustias: & magnopere eidem compassi sunt: brachia item, quæ ipsum amplexata fuerunt: mellea oscula, quæ illi dedit: lac, quo eundem nutriit: laboresque, atque dolores, quos in vita, & morte ejus perpessa est. Pro his, similibusque sanctissima Virginis actibus dulcem aman-

amantissimo Filio vim inferes, ut te petentem exaudiat.

Postremò. Mentem tuam ad Virginem ipsam pariter convertes, eique ad memoriam etiam rediges, quomodo ab æterna providentia, & misericordia selecta fuerit inter tot mulieres pro Matre gratiæ, & pietatis, nec non pro Advocata, & mediatrice nostra. Propterea post Deum, & ejus benedictum Filium, apud nullum alium, tutiorem recursum, atque præsidium habemus, quàm apud illam.

Coram ipsa Matre clementissima sistes insuper infallibilem illam veritatem, quæ de ea scripta est, atque ob tot, tantosque effectus admirabiles manifestissimè agnoscitur, ac decantatur: videlicet, quòd nunquam invocata cum fiducia ab aliquo fuerit, quin ei benignissimè responderit per gratias suas, suoque patrocinio atque auxilio adfuerit.

Ultimò ante ipsammet expones Filii sui unigeniti pœnas, quas pro salute nostra sustinuit: illam orans, ut hanc ab eo tibi impetret gratiam, quòd tales dolores, ac pœnæ illum omninò effectum habeant, (& quidem ad solum Domini honorem, & gloriam) propter quem Redemptor noster amantissimus tanto cum sui dedecore, & ignominia voluit pati.

CAPUT XLIX.

De quibusdam considerationibus, ut cum fiducia ad MARIAM Virginem confugiamus.

SI cupis confugere cum fiducia in qualibet necessitate tua ad Virginem MARIAM, per infra notatas considerationes hoc acquirere optimè poteris.

Primò. Benè consideres, fili, id, quod experientia quoque novissimè potes, nempe à vasis omnibus (in quibus muscus antea, vel aliud pretiosum fuit aroma) odorem aromaticum conservari, eò vel magis, quò majori temporis spatio prædicta aromata ibi fuerint; tum multò fragrantiùs redolere vasa odoramentis, si fortasse non nihil aromatum in iisdem remanserit: & nihilominus, tam muscum, quàm alium quemcunque liquorem, etsi pretiosissimum, limitatæ, atque finitæ virtutis esse. Supradictum totum evenire quoquè conspicies in eo, qui magno fuit proximus igni; diu namque (licèt ab igne illo recedat) calorem in se conservat.

Ubi autem prædicta omnia mente revolveris, considerans, qua charitatis flamma, pietatisque; & misericordiæ ardoribus Mariæ æstuent viscera, quæ ad novem usque menses in virgineo suo utero clausit, unitumque sibi semper habet Filium su-

um

um, qui ipsamet charitas, pietas & misericordia est, & quidem non finitæ, & limitatæ virtutis, sicut atomata, & ignis, sed illimitatæ, & infinitæ: considerans inquam hæc omnia, dic, & confidenter repete in corde tuo: Si ille, qui fuit igni proximus, calorem retinet, & vas, in quo fuit aroma, tam diu servat odorem; quantum charitatis ignem, & miserationum odoramenta in se retinuisse, putandum est, MARIAM Virginem, ejusque viscera sacratissima? Si hoc verò ita est: quot gratias, quot favores, quot auxilia miseri omnes (inter quos & ego) confugientes ad Virginem hanc undequaque æstuantem, fragrantemque misericordia non recipient? & eò magis, quò frequentiùs, & majori cum fiducia ad eam approximabunt?

Secundò: Hoc scias oportet, quòd nulla unquam creatura adeò JESUM Christum dilexerit, aut adeò conformis fuerit voluntati divinæ, sicut Mater, & Virgo sacratissima.

Quòd si hoc ex una parte fateri tenemur, & ex alia etiam ignorare non possumus, à Dei Filio (qui sanguinem, vitamque profudit pro peccatoribus) matrem suam dulcissimam in Matrem, & Advocatam nostram clementissimam adoptatam fuisse, ut auxilium nobis præbeat: utque post ipsum immediatè nostræ salutis

sit via, quomodo inobediens divino Filio suo esse poterit, atque rebellis? qua voluntate nos deseret confugientes ad se? seu, ut meliùs dicam, quid ab ea non sperabimus? quid per eam non obtinebimus?

Accurre, accurre igitur, fili dilectissime, magna cum fiducia in qualibet necessitate tua ad benignissimam Matrem nostram Mariam, quoniam dives verè est hæc confidentia, tutumque pro singulis opportunitatibus ad ipsam confugere, cùm infinitas impetrare nobis gratias, atque misericordias possit.

CAPUT L.

Demodo meditandi, & orandi media Angelorum, & Beatorum intercessione.

Dilecte Fili, ut auxilium, atque favorem Angelorum, & Beatorum in hoc orandi exercitio obtineas, duobus uteris mediis.

Primò. Mentem tuam ad æternum Patrem convertes, & coram illo sistes amorem, honoremque, & laudes, quibus ab universa Cœlorum aula extollitur, & decoratur. Item labores, ærumnas, & pœnas à Sanctis in terris pro ipsius Dei amore perpessas illi offeres. Tum deinde etiam, quidquid tibi opus est, per hæc omnia flagitabis à Majestate divina.

Se-

Secundò. Ad ipsos beatos spiritus (tanquam ad eos, qui non solùm perfectionem nostram desiderant, verum etiam, ut in loco propriis locis excelsiori nos collocemur) confugies, & ad iisdem robur, auxiliumque postulabis adversus vitia omnia, omnesque hostes nostros infernales; & demum ipsosmet enixè rogabis, ut in mortis articulo ad defensionem tuam præsto sint.

Contemplare nonnunquam etiam multas, magnasque gratias, quibus à supremo rerum omnium Creatore Angeli, & Sancti omnes donati sunt; atque hæc meditans, vividum amoris lætitiæque affectum in te excitare erga illos contende, eò quòd tot gratiis, & favoribus à Domino ditati sint.

Non minus enim lætari debes de eorum donis, quàm, si tibi ipsi concessa forent.

Imò gaudere multò magis debes, quòd illis, & non tibi prædicta dona concessa sint: cùm placuerit Domino, ut ipsi illa haberent. Quare gratias, laudesque pro eis tu quoque benignissimo perages donatori.

Ut autem hoc exercitium ordinatim, & facilè facere possis, divides Beatorum choros in singulos hebdomadæ dies, hoc modo:

Die Dominico aliquid de novem Angelorum choris contemplaberis.

Die Lunæ de S. Joanne Baptista.
Die Martis de SS. Patriarchis, & Prophetis.
Die Mercurii de SS. Apostolis.
Die Jovis de SS. Martyribus.
Die Veneris de SS. Pontificibus, Doctoribus, & Confessoribus.
Die Sabbathi de SS. Virginibus, cæterisque mulieribus beatis.

Nullum tamen diem prætereas, quo ad MARIAM Virginem, Sanctorum omnium Reginam: ad Angelum tuum Custodem: ad sanctum Anchangelum Michaëlem, tuosque Advocatos non confugias, & de illis aliquid mediteris.

Tum singulis diebus MARIAM Virginem, & ejus Filium, cœlestemque ejusdem Patrem roga: ut tibi pro mediatore, atque Patrono concedant sanctum Patriarcham Joseph Virginis sponsum, & gloriosissimos ejus parentes, nostri amantissimos, Joachim nempe, & Annam. Quæ ubi feceris, ad Sanctos istos accurres cum precibus, & fiducia, illosque humillimè deprecaberis: ut sub tutelam, ac Patrocinium suum recipere te dignentur.

Multa narrantur mirabilia de hisce Sanctis: multosque favores & gratias accepisse legimus illos omnes, qui, vel debito eos honore coluerunt, vel saltem confidenter ad ipsos confugerunt, non solùm in necessitati-

ſitatibus ſpiritualibus, ſed & in corporalibus, præſertim autem Sancti iſti devotos ſuos ad rectè orandum, & meditandum edocere, & inſtruere conſueverunt.

Et verè, ſi reliquos Sanctos tanti Deus facit, atque dona per eorum interceſſionem hominibus elargitur (nam in carne viventes ei obedientiam præſtiterunt) quanti credendum eſt ab eodem æſtimari, & apud ipſum poſſe porrectas ſibi preces per humillimos hoſce Sanctos, quos (eò quòd ſemper ſe ita illi ſubjecerunt) adeò dilexit? Dominus enim ſic in terris coli voluit Divum Joſeph, ut ſemet ei ſubjecerit, atque obediverit tanquam Patri: beatiſſimos verò ſponſos Joachim, & Annam ita amavit, ut hanc in digniſſimam Matrem, & illum in Patrem non imparem Genetrici ſuæ ſanctiſſimæ concupiverit, & deſtinaverit.

CAPUT LI.

De meditatione paſſionis JESU Chriſti; & quomodo plures ex ea affectus excerpi poſſint.

Dilecte fili, quia illa, quæ de paſſione Domini noſtri ſuperiùs dixi, inſerviunt, ut meditemur, & oremus per petitiones, ſubdo modò, quo pacto varios piosque affectus ex ipſamet paſſione Domini colligere poſſimus.

Itaque ſi Chriſti Domini Crucifixionem

meditari volueris, præter alia puncta, hæc de divino illo mysterio contemplaberis.

Primò. Quomodo Christus JESUS (qui est omnium Dominus) supra Calvariæ montem à crudelibus Judæorum manibus fuerit spoliatus: & quanta feritate fuerit lacerata ejus caro, quæ cum vestibus ob acceptas percussiones, & vulnera conglutinata erat.

Secundò. Quomodo à supremi Regis capite spinea corona avulsa sit: & quot vulnera cœli terræque Domino recenter inflicta fuerint, cùm corona, altera vice, in capite ejus reposita est.

Tertiò. Quomodo ponderosissimi mallei, & clavorum acutissimorum ictibus in Crucis patibulo confixus fuerit.

Quartò. Quomodo Christi membra ad Crucis foramina tanta violentia attracta fuerint, ut omnia è proprio loco resoluta, singillatim potuerint numerari.

Quintò. Quomodo, pendente Domino in ligno Crucis, nec aliud habente sustentaculum præter clavos, latiora, & acerbiora facta fuerint vulnera sacratissima ob pondus corporis deorsum tendentis cum dolore enarrabili JESU Christi.

Ubi verò ex his, aliisque similibus meditationibus, pietatis, & amoris affectum erga Christum Dominum in te excitare volueris, studeas inter meditandum, ut è prima cognitione per contemplationem

acqui-

acquisita ad aliam semper altiorem ascendas, scilicet infinitæ bonitatis, & misericordiæ Domini, amorisque ejus erga te; maximè verò, eò quòd tot, ac tanta supplicia pro te pati dignatus sit. Quò enim in te augetur cognitio ista, eò magis quoque tuus in illum amor excrescet.

Post prædictam autem cognitionem bonitatis, & infiniti amoris Dei tui facillimè actum contritionis elicere poteris, atque dolorem, eò quòd toties, & tanto cum ingrati animi vitio Deum offenderis, qui propter iniquitates tuas immaniter adeò discerptus est, atque à tot barbaris cruciatibus laniatus.

Ut spem deinde in te excites, considera, quòd in statu isto tantæ calamitatis & miseriæ nulla alia de causa esse voluerit tam magnus, ac potens Dominus, quàm, ut peccatum extingueret, teque à dæmonis laqueis, nempe à peccatis tuis particularibus liberaret: quàmque, ut propitium tibi redderet æternum Patrem: atque confidentiam in te pareret confugiendi ad ipsum in quacunque tua necessitate.

Ut ad gaudium postea exurgas, considera complacentiam, & jubilationem, quam tota Trinitas sanctissima, quam Virgo MARIA, quam Ecclesia triumphans, atque militans exinde habuit, & habet.

Ut ad odium verò movearis peccatorum tuo-

tuorum, omnia puncta, quæ meditaberis, taliter accommoda tibi, ut Dominus propter nihil aliud passus fuisse videatur, quàm, ut te ad tuarum propensionum odium perduceret: sed illius præsertim, quæ magis regnat in te, magisque displicet Majestati Divinæ.

Ut admirationem concipere possis, meditare, quid inveniri majus possit, quàm Creatorem universi conspicere diris undequaque persecutionibus per suasmet creaturas exagitatum: depressam, conculcatamque supremam Numinis Majestatem intueri: condemnatam justitiam: Cæli, terræque Pulchritudinem sputis deturpatam: divini Patris Amorem odio habitum: Lucem inaccessibilem, increatamque videre in tenebrarum potestates redactam: ac demum, quam cernere Gloriam, atque Felicitatem ipsam, tanquam ignominiam humani generis, reputatam, atque in miseriarum omnium profundum dejectam.

Ut autem afflictio Domino tuo compatiaris, præter meditationem pœnarum exteriorum ejusdem Domini, cogitationem tuam quoque dirigas in alias pœnas longè majores torquentes intrinsecùs Christi animam. Si enim magnopere pro exterioribus commotus fueris, pro interioribus, procul dubio, cor tuum præ doloribus dis-rumpetur.

Aspi-

Aspiciebat namque JESU Christi anima essentiam Divinam, ut nunc intuetur in Cœlis, illamque quocunque honore, atque obsequio dignissimam agnoscebat: cùmque ei (ob amorem ineffabilem, quo ipsam amabat) addicta esset, creaturas omnes unà cum omnibus suis viribus in ejusdem divinæ essentiæ obsequio, atque dilectione cupiebat intentas.

Hinc sanctissima anima, ob innumeras terræ culpas, ac scelera tam barbarè offensam, despectamque se cernens, transfodiebatur eodem tempore ab infinitis doloris acuminibus, quæ illam magis dilacerabant, quò major erat ejus amor, atque cupiditas, ut tantæ majestati quilibet inserviret, honoremque debitum impertiretur.

Sicut autem tanti amoris, tantæque cupiditatis magnitudo à nobis percipi nequit, ita nec inter nos aliquis invenitur, qui cognoscere possit, quàm acerba, & gravis ad ferendum esset afflictio interior Domini nostri.

Adde, quòd, cùm JESU Christi anima creaturas omnes diligeret, juxta proportionem amoris sui summopere doluit de singulis earundem peccatis, propter quæ separari ab ipsa per totam æternitatem illæ debebant. Pro qualibet enim culpa lethali, quam, vel jam admiserant, vel admissuri erant homines, qui fuerunt, sunt, & erunt

erunt; & quoties quicunque istorum peccabat, toties separabatur ab ipsa Domini anima, cum qua per charitatem uniebatur.

Quæ separatio eò crudelior erat illa, per quam corporalia membra à proprio, suoque naturali loco disjunguntur, quò anima (utpote purus spiritus nobilior est, & perfectior corpore) idcirco etiam doloris majoris erat capacior.

Inter hæc tormenta pro creaturis perpessa barbarum summopere illud fuit, quod Domini anima experta est propter scelera tot damnatorum, eò quòd isti nunquam in perpetuum uniri secum debebant: sed à crudelissimis, æternisque suppliciis semper excruciari.

Quod si anima tua, fili, ut magis doleat, magisque Christo JESU compatiatur, penetrare cogitatione profundiùs optaverit; inveniet ab ipsiusmet Domini anima pœnas quàm barbaras, & inhumanas perferri: neque tantùm propter commissas ab hominibus culpas, verùm etiam propter illas, quæ perpetrari ab iisdem poterant, licèt deinde nunquam fuerint perpetratæ. Extra dubium etenim est, quòd Dominus nedum commissorum criminum indulgentiam, verùm etiam præservationem à non commissis dolorum, atque pœnarum suarum sumptibus, nobis omnibus sit lucratus.

N 2

Nec aliæ deerunt considerationes, ut unà cum afflictissimo tuo Domino affligi possis.

Nullus enim dolor, vel fuit, vel erit unquam in rationali creatura, quem in se anima Domini non toleraverit.

Quinimò injuriæ, tentationes, ignominiæ, pœnitentiæ, angustiæ, languoresque omnium hominum magis Christi animam intrinsecus afflixerunt, quàm illos ipsos, qui tales pœnas sustinuerunt.

Omnes quippe mortalium afflictiones, sive magnas, sive parvas, tam animæ, quàm corporis: imò etiam, vel minimum capitis dolorem, aut acus vulnus perfectissimè benignissima Redemptoris anima tunc agnovit, vidit, & propter nimiam charitatem habere, & pati voluit in corde suo.

Nec satis, fili, adde, quòd, plusquam ab omnibus aliis pœnis, angustiisque perpessis ob cæteras creaturas, à suæ Matris doloribus Christus Dominus excruciatus est, adeoque crudeliter, ut explicari vix possit; nam tot modis, & propter singulas causas (pro quibus Dominus passus est) sanctissima ejus Genetrix, quamvis non ita intensè, acerbissimè nihilominùs afflicta est. *Doloris etenim gladius sacratissimam ipsius animam pertransivit.*

Qui Virginis dolores, & cruciatus rursus Filii sui divini vulnera exacerbaverunt,

&

& ab illis tanquam à tot ardentibus amoris jaculis dulciſſimum cor ipſiuſmet Filii transfixum eſt; & quidem ita immaniter, ut ob tot enarrata ſupplicia, nec non ob alia penè infinita, quæ ignoramus, dici potuiſſet voluntarius tormentorum infernus, ab ardentiſſimo amore erga humanum genus confectus: ſicuti ſcriptum quoque legimus, cor Domini fuiſſe à pia quadam anima nuncupatum.

Itaque, fili, ſi rectè prædictorum dolorum cauſam expenderis, quos affixus Cruci Salvator noſter, ac Dominus toleravit, nullam aliam invenies præter peccatum.

Ex quibus omnibus evidentiſſimè conſequitur, quòd dolere purè ob DEI amorem propter offenſam illi factam: odio habere peccatum ſupra omnia: magnanimiterque dimicare adverſus hoſtes, atque malas propenſiones noſtras, ut, veterem hominem cum ſuis actibus exuti, novum poſſimus induere ſecundum JESUM: ac tandem animum noſtrum exornare virtutibus; hoc verè ſit compati Domino, illique gratias agere, & quidem eo modo, quo ipſemet à nobis requirit, noſque propter cauſas innumerabiles tenemur facere.

CAPUT LII.

De profectu, qui derivari potest in eos è Crucifixi Domini meditatione, ejusque virtutum imitatione.

INter alios profectus non paucos, quod ex hac sanctissima JESU Christi meditatione debes colligere.

Primus sit: Nedum propter peccata tua præterita doleas, verùm insuper mœrore afficiaris, eò quòd inveniantur adhuc, vigeantque in te effrænes illæ passiones, quæ Cruci Dominum confixerunt.

Secundus: Veniam à DEO flagites peccatorum tuorum, nec non etiam perfectum odium contra te ipsum, ne ampliùs illum offendas; imò, ob gratiarum actionem pro tot cruciatibus ab ipso toleratis amore tuî, ab eo posces: ut diligere ipsummet possis, eique perfectè imposterum inservire; quod absque prædicto tui ipsius odio obtinere nequaquam poteris.

Tertius: Magnanimiter usque ad mortem persequaris quamcunque malam propensionem tuam, licèt exiguam.

Quartus: Pro omnibus tuis viribus imitari studeas Salvatoris virtutes, qui passus fuit non tantùm, ut nos redimeret, & pro nostris iniquitatibus satisfaceret, sed etiam, ut præberet nobis exemplum, quo nos quoque vestigia ejus calcare addiscamus.

Ecce

Ecce tibi meditationis modus, quo uti poteris ad hunc finem:

Si cupis, exempli gratiâ, patientiam consequi, & Christum Dominum in hoc imitari; hæc, vel similia puncta meditare:

Primò: Quid faciat patiens JESU Christi anima erga Deum.

Secundò. Quid erga JESU Christi animam DEUS.

Tertiò. Quid Christi anima erga se ipsam, & erga sacratissimum corpus suum.

Quartò. Quid Christus erga nos.

Quintò. Quid facere & nos tandem debeamus erga Christum.

In primis igitur considera, quòd Christi anima omninò intenta perseverans in DEUM obstupescat, ubi videt magnitudinem incomprehensibilem, (cujus comparatione creata omnia purum nihilum sunt) humiliatam in omnibus, (præterquam in divinitatis suæ gloriâ) sustinere in terris indignissimas vituperationes, & ludibria propter hominem, à quo nihil aliud unquam recepit, præter infidelitates, & injurias; tum considera etiam: quomodo Majestatem divinam Christus adoret: quomodo eidem gratias agat, totumque se offerat.

Deinde ad ea respice, quæ Deus erga Christi animam facit, & vide, quàm ardenter cupiat; atque ideo quot stimulis ipsam

ſam incitet, ut pro nobis alaparum ictus, ſputa, blaſphemias, flagella, ſpinas, & Crucem perferat; tum proinde cerne, quomodo voluntatem, & placitum ſuum hoc eſſe oſtendat: Chriſtum intueri undequaque afflictionibus, & opprobriis onuſtum.

Ex hoc verò ad Chriſti animam cogitationem tuam converte, & meditare, quomodo (ubi conſpicit ejuſdem Chriſti anima intellectu ſuo perſpicaciſſimo, quàm multum Deo placeat, ut ipſamet pro nobis patiatur) ſtatim ac invitatur à DEO, ut pro amore, exemploque noſtro prædicta tormenta ſuſtineat, illico cum lætitia promptam, paratamque ſe præſtet ad obtemperandum in omnibus voluntati Divinæ.

Sed quis intra profundiſſima penetrare poteſt deſideria, quæ de iſtis puriſſima & dulciſſima Chriſti anima interiùs nutrit? Inter hæc enim, velut inter tormentorum labyrinthum, quærit (licèt, prout cuperet, non inveniat) novos modos, & formas cruciatuum. Quapropter unà cum innocenti carne ſua (ut de illa fiat, quidquid illis placet) in manus, voluntatemque iniquorum hominum, dæmonumque infernalium, non tantùm liberè, verùm etiam libentiſſimè ſe totam tradit.

Poſt hæc intende oculos tuos in Chriſtum JESUM, & audi, quæ ſubtacitè

ſuo

ſuo aſpectu benigniſſimo dicat tibi, nempe:

Ecce fili mi, quò me immoderatæ concupiſcentiæ tuæ adduxerunt, quando ne parvam quidem vim tibi inferre voluiſti! Ecce quæ pro te patior, & quàm hilari vultu hæc omnia fero pro amore tuo! Ecce inquam ea, quæ ob patientiæ exemplum magna mea cum voluptate ſuſtineo!

Per hos omnes dolores meos te rogo, fili, ut ex animo hanc Crucem, quam modò geris, & aliam quamcunque mihi gratam, ac tibi à me, pro meo placito, immiſſam, libenter toleres; imò ut te manibus omninò committas perſecutorum tuorum, (ſive iſti debiles, & mites ſint, ſive fortes, & crudeles) quos contra te, honoremque, famam, atque corpus tuum ego impellam. O! ſi ſcires conſolationem, quam ego percipiam propter hoc! Illam tamen potes agnoſcere ex his vulneribus, quæ tanquam gemmas dilectiſſimas habere volui, ut miſeram animam tuam mihi ſummopere charam ornare poſſem. Quòd ſi ego pro te ad mortem uſque redactus ſum: cur ſponſa mea amantiſſima, recuſabis aliquantum pati, ut cordis mei deſiderio facias ſatis, & ut mitiora efficias mea vulnera, quæ, utpote mihi ab impatientia tua inflicta ſunt, ab iſta magis quàm ab ipſis vulneribus cor meum affligitur, & laceratur?

Tum attentè conſidera, quis ille ſit, quem tibi audire videberis ſic diſcurrentem; ubi verò Regem gloriæ, Chriſtum, verum DEUM, & verum hominem eſſe con-

conspexeris, meditare magnitudinem pœnarum, atque contemptuum ejus, quibus neque latro omnium scelestissimus dignus fuisset. Proinde cernens Dominum tuum inter tot languores, & tormenta, non solum immobilem, & patientem persistere, sed, tanquam inter nuptias, lætum: contemplare, quomodo, adinstar ignis, (qui ad aquæ pabulum plus accenditur) quò magis augentur cruciatus, magis, magisque etiam in eo crescat cupiditas subeundi majores. Hîc tamen haud sistes: sed considerabis insuper, prædicta omnia operatum, passumque fuisse clementissimum DEUM nostrum non coactè, invitoque animo, vel propter sui ipsius utilitatem: sed, ut ipsemet dixi tibi, propter solam charitatem, amoremque suum erga nos: atque, ut exemplo suo in virtute patientiæ exerceamur. Hinc agnoscens, quid Christus cupiat: gaudiumque non ignorans ab eo perceptum ex nostro patientiæ exercicio, quære, omni studio, ut voluntas tua actus ferventissimos eliciat, sustinendi scilicet, non solùm patienter, verùm etiam cum animi, vultusque lætitia Crucem, quam tunc habueris, unà cum reliquis, quamvis gravioribus, si hoc opus fuerit, ut Dominum imiteris, illumque subleves inter angores commorantem.

Ante oculos tuos dein sistens ignominias,

nias, & amaritudines à Christo pro te perpessas, ejusque perferentiam, & constantiam; te pudeat patientiæ tuæ, eamque vel umbram etiam solam Christi patientiæ appellare; doloresque, & vituperationes tuas veras vocare. Imò, time, & contremisce, eò, quòd nullus actus, licèt remissus, duret in te, qui verè à cupiditate tolerandi aliquid pro amore Domini procedere videatur.

Itaque suffixus in Cruce Dominus liber est, quem tibi, fili, ad legendum propono; ex hoc enim expressam virtutis cujuscunque imaginem sumere potes; &, cùm sit liber vitæ, non solùm verbis intellectum erudiet, sed exemplo etiam efficacissimo voluntatem tuam inflammabit. Libris equidem plenus est terrarum Orbis, at illi tam perfectè edocere non possunt modum singulas acquirendi virtutes, sicut optimè, se sola, potest Cruci affixi Numinis meditatio.

Quapropter scito, quòd ii, qui multum insumunt temporis in deflenda JESU Christi passione, ejusque patientia meditanda; & postea in adversitatibus occurrentibus se impatientes ita ostendunt, tanquam si quidquid aliud diversum in oratione considerâssent: similes terrenis militibus sunt, qui sub tentoriis ante certaminis tempus sibi multa, & magna promittunt,

tunt, at, supervenientibus deinde hostibus, armis unà cum animo relictis, se fugæ dedunt. Sed quid stultius, & miserabilius inveniri potest, quàm intueri, velut in nitidissimo speculo, Domini nostri virtutes, easque diligere, & admirari, & paulò pòst ipsarum omninò oblivisci: vel saltem eas nihili facere, cùm occasio nobis objicitur, per quam circa illas exerceamur?

CAPUT LIII.

De sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

HUcusque, fili, sicuti optimè tibi quoque notum est, quatuor te instruxi armis, quibus indigebas, ut tuos hostes devinceres: tum nonnulla etiam documenta tibi tradidi, ut prædicta arma benè tractares; superest nunc, ut aliud armorum genus te doceam, sacratissimum nempe Sacramentum Eucharistiæ.

Ut enim Venerabile hoc Sacramentum cæteris omnibus antecellit, ita istud armorum genus reliquis omnibus excellentius, atque præstantius esse debet.

Quatuor arma supradicta suam omnem virtutem desumunt à Christi Domini meritis, nec non à gratia, quam nobis sanguis ejus promeruit: sed novum hoc armorum genus est ipsemet Christi sanguis, ipsamet

ejus caro, anima, & divinitas; per illa contra hostes nostros Domini virtute certamus, per hoc adversus eosdem, sed unà cum Christo auxiliante, pugnamus: imò Christus ipse nobiscum, & pro nobis decertat. Quicunque enim manducat Christi carnem, & bibit ejus sanguinem, ille cum Christo manet, & Christus cum eo, in eo, & pro eo.

Quia verò duobus modis hoc armorum genere uti possumus, seu, ut clariùs loquar, quia duobus modis sumi potest hoc sanctissimum Sacramentum: sacramentaliter scilicet, semel in die: & spiritualiter, singulis horis, ac quocunque momento; ideò in primis frequentius, quò potes, sacramentaliter ipsum debes recipere, spiritualiter verò semper, & quotiescunque tibi placuerit.

CAPUT LIV.

De modo sumendi venerabile Eucharistiæ Sacramentum.

DIlecte Fili, quoniam propter diversos fines ad Sacramentum hoc divinissimum accedere possumus, hos ut assequamur, variæ res in tria divisa tempora nobis agendæ sunt: nimirum: Ante communionem: cùm sumus communicaturi: & post Communionem.

Ante Communionem quocunque fine iſtam adeamus, emundemus nos, atque lavemus, oportet; per pœnitentiæ Sacramentum à maculis lethalis culpæ, ſi aliqua (quod DEUS avertat) in nobis foret; ac deinde cum affectu, ex toto corde, & anima, totiſque ex viribus, atque potentiis noſtris, JESU Chriſto nos tradamus, ejuſque totali beneplacito: cùm ipſe etiam in hoc Sacramento ſanctiſſimo det nobis ſanguinem, & carnem ſuam unà cum anima, & divinitate, necnon etiam ſimul cum ſuis meritis. Conſiderantes autem, quòd parum, vel nihilum ſit, quidquid illi retribuimus pro tanti muneris accepti magnitudine, debemus ſimul cum omnibus rebus noſtris offerre illi etiam omne id, quod creaturæ ſingulæ, ſive humanæ ſive Angelicæ eidem obtulerunt.

Quare cupiens tu Sacramentum Euchariſticum ſumere, ut ſubjugentur, & proſternantur in te hoſtes tui, & Dei, priuſquam ſequenti manè ad ſacram Communionem accedas, incipe ab antecedentis diei veſpere, vel citiùs, ſi pores, & meditate ardentiſſimum Filii DEI deſiderium, ut huic Sacramento ſanctiſſimo locus concedatur in corde tuo: ut ſic uniri tecum poſſit, tibique auxilium præſtare ad quoſcunque tuos defectus radicitus evellendos, omneſque tuas malas propenſiones affatim eliminandas.

Comperies etenim, si hæc egeris, quòd tale desiderium adeò fervens, & immensum reperitur in Domino, ut à nullo creato intellectu comprehendi possit.

Tu nihilominus, ut alicujus de eo notitiæ particeps fias, duo menti tuæ bene exprimas opus est:

Primò. Ineffabilem Domini clementissimi voluntatem, & placitum commorandi nobiscum. Hoc namque suas esse delicias ostendit per sacram Scripturam, quæ ait: *Deliciæ meæ esse cum filiis hominum.* Quapropter etiam poscit cor nostrum ad inhabitandum in illo, cùm per eandem sacram Scripturam huncin modum loquatur: *Fili præbe mihi cor tuum.*

Secundò. Considerationem hanc tua quoque mente revolvas: nempe, quòd DEUS summopere peccatum odio habeat: tum ut impedimentum ad unionem suam nobiscum tam desideratam ab ipso DEO: tum ut quid omninò contrarium perfectionibus suis. Cùm enim ipse sit summum bonum, lux pura, & pulchritudo infinita, non potest, nisi infinitè odisse, & abominari peccatum, quod nihil aliud est, quàm tenebræ, error, & intolerabilis animarum nostrarum immunditia.

Fervidum autem ita est Domini DEI odium contra peccatum, ut ad ejus consternationem omnia tam veteris, quàm novi Te-

Testamenti opera ordinaverit: sed illa præsertim sacratissimæ passionis Filii sui, qui (ut multi servi Dei asseruerunt) ad culpam omnem nostram, etiam minimam annihilandam in nobis, millies denuò morti (si opus esset) exponeretur.

Ex his considerationibus agnoscens tu, etsi imperfectè, magnitudinem desiderii, quod habet Deus ingrediendi cor tuum, ut inde expellat, & omninò debellet tuos, suosque hostes: efficax desiderium tu quoque excita in te, accedendi ad ipsum propter eundem finem. Quod ut faciliùs assequaris, his vel similibus jaculatoriis precibus uti poteris:

Veni Domine Deus meus: veni, & adjuva me hominem miserum: veni, & vince hostes tuos, & meos. O Domine mi amantissime: quandone illucescet optatissima illa dies, qua robur à te, vivo, cœlestique pane recipiens omnes meos adversarios, & vitia deprimam, & consternabo.

His magnanimus, fortisque tui effectus; desumpto animo à spe adventus Ducis tui cœlestis in animam tuam, ad certamen sæpè compelle affectum, seu passionem illam, quam elegisti superandam, reprimendamque per iteratos, & constantissimos actus voluntatis tuæ. Inter hæc produces virtutum actus prædictæ passioni oppositos: Quod quidem vespere, & manè ante sacratissimam Communionem facies.

Cùm verò tantum suscepturus eris Sacramentum, paulò ante, breviter errores tuos considera à tempore antecedentis Communionis usque ad illud percurrendo: videbis enim, te ità liberè peccâsse, ac si DEUS in terrarum Orbe non inveniretur: vel quasi tot, & talia pro te non esset passus tormenta in mysteriis Crucis; pluris namque fecisti vilissimum tuum animi affectum, & voluptatem, quàm Domini placitum, & honorem. Pro quo ingratissimi cordis vitio, aliisque tuis erroribus, sancto pudore, metuque perculsus timebis sacram adire Communionem, ut offensum à te adeò Numen intromittas in te.

Verùm statim recogitans, quòd abyssus immensurabilis bonitatis divinæ abyssum ingratitudinis, & exiguæ tuæ fidei invocat: magna cum fiducia ad Deum accede, eique habitaculum pandes in corde tuo, ut omnium quæ in te sunt, totalis, & absolutus Dominus esse possit.

Tunc autem sufficiens, aptumque habitaculum DEO præstabis, ac pandes, cùm affectum creaturarum omninò expuleris à corde tuo, illudque ita clauseris aliis, ut soli Deo pateat ingressus ejus.

Ubi verò sacra Communione refectus fueris, te in secretum cordis tui recipiens, Deum priùs adora: tum humiliter, & reve-

reverenter cum Deo sic loquere in corde tuo:

Tu vides, mi Deus, unicum bonum animæ meæ, quàm facilis, & pronus ego sim ad offensionem tuam, & quantum possit vitium N. adversus me. Vides quoque, quòd me ab hoc, ex memetipso, liberare non valeo; idcirco tibi soli, cujus principalius interest Certamen meum, hoc ipsum committo: & à te solo victoriam spero atque expecto: quamvis mihi quoque decertare necesse sit.

Hæc inter, ad æternum Patrem te verte, eique, tum pro gratiarum actione, tum pro tui ipsius victoria offer Filium suum, quem ipse sub speciebus Sacramentalibus dedit tibi, tuoque adhuc in pectore commoratur. Deinde strenuè adversus vitium tuum, non solùm auxilium, sed triumphum, cum fiducia à Deo attendas: qui (si feceris quidquid potueris) nunquam tibi illum denegabit, licèt quandoque tardus in eo tibi præstando videretur.

CAPUT LV.

Quòd ad sanctissimam Communionem nos præparare debemus, ut amorem in nobis erga Dominum excitemus.

Dilecte Fili, ut per hoc divinissimum Sacramentum ad Deum tuum diligendum exciteris, mentem dirige in ejus amorem erga te, & vespere percurrenti ad

sacram Refectionem infra posita meditare: nimirum.

Quòd magnus, & omnipotens Deus non contentus creâsse te ad imaginem, & similitudinem suam: Filiumque suum unigenitum in terram misisse (ut triginta tres annos pateretur pro iniquitatibus tuis, atque ut acerbissimos cruciatus, & crudelissimam Crucis mortem subiret pro redemptione tua) voluerit insuper eundem Filium suum in cibum, salutisque opportunitatem in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento donare tibi.

Attentè, quæso, considera incomparabilem istius amoris pretiositatem, & excellentias, à quibus undequaque perfectus redditur, ac singularis.

Primò. Si ad tempus respicimus: perpetuò, & absque ullo principio dilexit nos Deus; sicut enim ipse in divinitate sua æternus est, ita quoque æternus est amor, quo nos ante omnia sæcula amavit, decrevitque in mente sua Filium suum divinum sub hoc admirabili Sacramento largiri nobis.

Pro quibus omnibus interius exultans, & gaudens sic dicere poteris:

In illo ergo æternitatis abysso tanta in æstimatione erat apud Deum, adeoque ab eodem Nihilum meum diligebatur, ut mei fuerit recordatus? Tum tali charitatis affectu flagrabat erga me, ut Filium

lium ſuum unigenitum in cibum mihi præbere dignatus fuerit?

Secundò. Cæteri omnes amores, licèt magni, terminum aliquem habent, nec ultra illum ſe extendere poſſunt: ſed amor Domini noſtri abſque menſura omnino eſt.

Quapropter cupiens DEUS totum amorem ſuum nobis oſtendere, proprium Filium ſuum in majeſtate, infinitate, aliiſque divinis attributis ſibi æqualem, ejuſdemque ſubſtantiæ ac ipſe eſt, nobis immiſit. Unde tantus eſt amor quantum donum, & tantum donum quantus amor: utrumque magnum adeò, ut altera magnitudo major iſtâ à nullo poſſit intellectu excogitari.

Tertiò. A nulla neceſſitate, aut vi ad nos amandum Dominus impulſus eſt: ſed ſola intrinſeca ejus bonitas ad talem, & tam incomprehenſibilem amoris effectum concipiendum erga nos ipſum extimulavit.

Quartò. Nullum etiam opus, nullumque meritum noſtrum præcedere potuit; ratione cujus immenſus Dominus noſter tantum amoris exceſſum patefaceret nobis: ſed prædicta omnia unà cum ſe ipſo ob puram charitatem, & liberalitatem ſuam nobis creaturis ſuis miſerrimis largitus eſt.

Quintò. Si cogitationem tuam ad hu-

jus amoris puritatem extenderis, manifestè agnosces, amorem hunc non esse, velut amores terrenos, propriis nempè immixtos utilitatibus; Dominus enim bonorum nostrorum non eget: cùm, ex se solo absque nobis, felicissimus, & gloriosissimus sit intra se ipsum. Quare ineffabilem bonitatem & charitatem suam nobiscum exercere voluit, non propter utilitatem, aut commodum suum, vel minimum, sed propter nostrum tantummodò bonum, & beneficium.

Hæc verò expendens, & meditans, fili, dices intra te ipsum:

Quid est hoc? Et quomodo esse potest, quòd tam sublimis, & sapiens Dominus cor suum ad me creaturam adeò miserabilem convertat, quòdque omnes suas cogitationes in me reponat? Quid per hæc cupis à me ô Rex gloriæ? Quid expectas à me, qui nihil aliud sum, quàm exiguus pulvis, atque abjectissimum stercus? Ah! quàm bene percipio, Domine mi, per ferventis tuæ charitatis lumen illustratus, quòd unicum tantùm sit motivum tuum, ex quo, eò clarius etiam amoris tui puritas erga me manifestatur. Nullam enim aliam ob causam te mihi præbes in cibum, quàm, ut ego in te convertar, non eò quòd mei indigeas, sed solùm, ut tu vivens in me, & ego in te, per amoris unionem idem fiam, qui tu: atque ita ex terreni cordis mei exilitate, unà cum corde tuo divinum quoddam efficiatur.

Propterea

Propterea plenus admiratione, eò quòd adeò æstimeris, & diligaris à Domino, intra secretum cordis tui cubiculum te recipies; ubi agnoscens, nihil aliud intendi, & operari à Deo per amorem suum omnipotentem, quàm te à creaturis omnibus, teque à te ipso (qui creatura quoque es) sejungere, ut omnem amorem tuum trahat ad se; tu illico totum te rursus in holocaustum offeras Domino tuo, ita ut impostetum solus amor divinus, & Dei beneplacitum moveat te, & moderetur intellectum, memoriam, voluntatem, sensum, atque omnia tua.

Item agnoscens, quòd nulla alia res inveniri possit, quæ adeò satisfacere queat Domino tuo, & te secum unire, quàm sumere Sacramentum istud sanctissimum, conare, meliori modo, quo potes, ut cor illi præpares atque expandas ad hunc effectum.

Scito verò, quòd tunc solùm aperies cor tuum, cùm illud omnibus rebus terrenis clauseris, & per sanctas cogitationes ipsum Dominum invitaveris. Imò te ipsius Dei constitues Dominum, si, ut ei soli placeas, ardenter exoptaveris, atque expectaveris adventum ejus. Ad quæ omnia ad interiorem affectum te dispones, nec non etiam dicendo intra cor tuum has, vel consimiles jaculatorias preces, seu aspirationes:

O cœlestis esca, quænam erit hora illa, qua nullo alio, nisi tui amoris igne, totus comburar in Sacrificium tibi? Quando? quandone illa erit, increate mi Amor?

Quando ego vivam de te, propter te, & tibi soli, ô vivus panis?

Heu, Heu quando, ô vita jucunda, ô vita pulchra, ô vita æterna tempus adveniet, quo solam voluntatem tuam ante oculos meos habeam, oblitus omnino meæ?

Quando per veram charitatem uniar tecum ô cœleste ô dulcissimum manna?

Quando? Quando, quemcunque alium terrenum cibum fastidiens, te solum cupiam? te uno pascar? Quando hoc erit, ô dulcedo mea? Quando, ô tota spes cordis mei? Heu, heu mi amantissime Domine, mi omnipotens Deus, libera, quæso, animum meum ab omni vinculo non bono, & ab omni affectu malo: sanctis illum virtutibus exorna, soloque hoc fine ipsummet dita: ut omnia purè propter te, & propter tuum tantummodo placitum posthac efficiam.

Fiat, fiat, oro, in me, Domine, voluntas tua, quia totus tuus ego sum.

In his autem amoris affectibus exercere te poteris, & præcedenti vespere ad sacram Communionem, & manè, ut te præparare ad illam possis.

CA-

CAPUT LVI.

De modo præparandi nos ad sanctissimam Eucharistiæ mensam, cùm jam tempus propè est adeundi ipsam.

UBI tempus sacræ Communionis appropinquaverit, meditare fili mi, quemnam accepturus sis, Filium nempe DEI in majestate incomprehensibilem: ante quem Cœli, & Potestates omnes timent, ac contremiscunt: Sanctum Sanctorum: Speculum sine macula: & Puritatem incomparabilem, in cujus conspectu nulla creatura invenitur, quæ munda sit.

Illum, dico, suscepturus es; qui omnia, teque ad sui similitudinem creavit.

Illum, qui pro amore tuo, tanquam vermis, & plebis immunditia, voluit despici, calcari, illudi, sputis conspurcari, & demum ab hominum iniquitate affigi Cruci.

Illum inquam immensum, atque omnipotentem Dominum, in cujus manu vita & mors totius universi semper fuit, & erit.

Tu verò ille es, qui tantum Numen debes sumere, ô vilis homo! Tu, qui ex te Nihilum omnino es? Tu, qui singulis, vel immundissimis creaturis inferior factus es propter peccatum? Tu, tu ergo indignus homo, qui ab omnibus Inferorum dæmonibus mereris illudi?

Tu, repeto, ô ingratus homo, qui, pro

grati animi ostensione erga tot, & tam magna beneficia, effrenatis animi tui affectibus, & illicitis cupiditatibus tam excelsum, potentem, amabilemque Dominum contempsisti, ejusque sanguinem pretiosissimum conculcâsti?

Ecce nihilominus, ô indigne fili; ecce, quòd semper in charitate, & bonitate sua firmissimus, & immutabilis tam bonus Deus ad suam divinam mensam idem ipse te vocat! imò, fatere ingrate fili: nonne quandoque etiam minis, mortisque terroribus cogit te, ut ad ipsam accedas? Ecce ô amor, ô pietas! ineffabilis suæ bonitatis ostium (licèt homo tam perversus, & malus sis) tibi non claudit! Ecce divinos humeros suos non vertit contra te, quamvis turpissima scelerum lepra infectus, quamvis energumenus, quamvis cæcus, quamvis claudus, multisque, & innumeris criminibus involutus sis!

Ecce, fili, ecce, etsi ingratissimus Deo sis, quæ à te pro tot incomparabilibus muneribus solùm petit! Ecce quàm parum petit!

Primò. Ut de offensa doleas adversus ipsum commissa.

Secundò. Ut super omnia peccatum (grave, & leve) odio habeas.

Tertiò. Ut non tantùm affectu, sed & effectu totum te offeras (cum occasio sese

obje-

objecerit) divinæ voluntati, ac beneplacito.

Quartò. Ut speres, constanterque confidas, quòd ille tibi ignoscet: quòd te à peccatorum maculis emundabit; quòdque ab hostibus tuis te defendet.

Roboratus dein, fili, ab ineffabili hoc Domini amore Communionem sacram accede, cum timore sancto simul, & amatorio; Tum unà cum sacerdote ter proferente: *Domine non sum dignus, &c.* dic etiam tu:

Domine non sum dignus, ut suscipiam te, quia sæpè Te offendi, errorem que meum nunquam deflevi.

Domine non sum dignus, ut manducem Te, quoniam mundus omninò ego non sum ab effectibus venialium peccatorum.

Domine non sum dignus, ut accipiam Te, quia nondum sincerè tradidi me amori tuo, voluntati tuæ, obedientiæ tuæ.

Eia nihilominus, omnipotens DEUS, qui sine fine bonus es, propter bonitatem, & verbum tuum, dignum me fac, ut hac fide Te recipere possim, ô Amor meus!

Postquam verò communicaveris, in secretum cordis tui te recollige, ibique te claude: tum subinde cujuscunque rei creatæ oblitus, corde colloquere, his, vel similibus verbis cum DEO tuo:

O Rex Regum, & Dominus Dominantium,

Cre-

Cœlorumque, & terræ supremum Numen! quis te introduxit in me, qui creatura miserrima sum, cæca, egena, & nuda? Tunc respondebit tibi, ac dicet: *Amor causa unica fuit ingressus mei.*

Ad hæc iterans tu petitionem dices: O *Amor increate! ô dulcis Amor! ô clementissime Amor! quid per hoc à me poscis? Quid à me cupis?*

Ad quæ ille tibi: *Nihil aliud postulo à Te, quàm amorem tuum: neque alium ignem ardere volo in Altari cordis tui, in Sacrificiis tuis, præter ignem amoris mei, qui cæteros omnes amores, tuamque propriam voluntatem exurens, & absumens, odorem mihi tribuat suavissimum.*

Hoc semper poposci, & posco, quia nihil aliud cupio, quàm ut ego totus tuus sim, tuque totus pariter meus fias.

Quod tamen fieri nunquam poterit, donec te omninò resignaveris placito meo; absque isto enim semper amori, judicio, nec non cuilibet voluntati honorique tuo adhærebis.

Flagito à te (dicet insuper Dominus) *Odium tui ipsius: ut amorem tibi meum donare possim: Cor tuum peto, ut in eo commorans meum, ad invicem uniantur, deo namque in Crucis patibulo meum mihi reseratum est: Cupio inquam, ac peto, quidquid tuum est, ut, quidquid ego habeo, tuum sit, atque ita beneplacitum meum in te sit, & beatitudo tua reperiatur in me.*

Dilecte fili, optimè potes agnoscere, quòd incomparabilis pretii ego sum; nihilominus propter bonitatem

tatem meam tanti solùm appretiari volo, quanti tu, eme igitur me, donando te mihi.

Opto à te (dicet tandem Filius Dei) *ut nihil, velis, nihil cogites, nihil videas præter me, & præter voluntatem meam; ut in te ego omnia velim, omnia putem, omnia intelligam, ac aspiciam. Hoc quippe modo nihilum tuum absorptum in abysso infinitatis meæ convertetur in illum, atque ego summopere contentus vivam in te.*

Denique, fili mi, offer Patri cœlesti peramatum Filium ejus; primò pro gratiarum actione: deinde pro necessitatibus tuis, pro illis totius sanctæ Ecclesiæ, tuorumque omnium parentum, ac amicorum, nec non illorum, quibus vinculo alicujus beneficii obstringeris: tum postremò omni cum fervore, & amore pro miseris, & afflictissimis Purgatorii animabus. Hanc autem oblationem cum ea conjungas, quam de se idem DEI Filius fecit, cùm totus cruentus in Crucis ara se obtulit Patri suo cœlesti in Sacrificium.

Quo pacto omnia etiam Sacrificia offerre ipsimet poteris, quæ die illa, per universam sanctam, Romanamque Ecclesiam Divinæ Majestati offeruntur.

***

CA-

CAPUT LVII.

De Communione Spirituali.

ETsi non liceat in communione suscipere sacramentaliter Dominum, nisi una vice per diem, possumus nihilominus, quacunque hora, & momento, spiritualiter illum sumere.

Ab hac enim sacra Communione nulla creatura, præter negligentiam, culpabilemque voluntatem nostram, impedire nos potest.

Quæ Communio nonnunquam nobis magis utilis, Deoque grata plus esse potest, quàm aliæ non paucæ Sacramentales, propter defectum tamen nostri, qui Sacramentaliter Eucharistia reficimur. Hoc verò tunc præsertim continget, cùm ad eam, non adeo diligenter, præparaverimus nos.

Quoties tamen te dispones, interiúsque animam tuam emundabis ob talem adeundam Communionem, promptum invenies ipsummet DEI Filium, ut cibum hunc spiritualem propriis suis manibus præstet tibi.

Ut autem benè te prępares ad sacram Communionem, hac intentione, mentem dirige in DEUM, breviquc intuitu errores tuos inspiciens, de illis verum actum doloris, & contritionis in te elicias; atque inde majori cum humilitate possibili, mul-

ta que

taque cum confidentia ipsum exora, ut in miseram animam tuam dignetur ingredi, novamque illi gratiam conferre, qua sanam, fortemque ipsam animam reddat contra adversarios ejus.

Similiter, cùm vim, & mortificationem alicui tuo apetitui inferre debes, aliquem virtutis actum efficere cura, ut omnia purè peragas propter hoc: scilicet, ut cor tuum præpares Domino, à quo perpetuò concupiscitur, & reposcitur.

Ad ipsum verò DEUM reversus, ardenti succensus desiderio illum invoca, ut tibi gratiam suam velit infundere ob sanitatem tuam spiritualem, libertatemque ab hostibus tuis consequendam, ut sic ipse solus possit esse Dominus cordis tui.

Vel saltem præteritæ Sacramentalis Communionis reminiscens, ex inflammato, & cupido corde, dicito ad Dominum: *Domine Deus meus, quando in miseram animam meam te denuò recipiam? Veni Domine, veni, & spiritualiter ingressus in me adjuva me in rebus spiritualibus.*

Quòd si volueris te disponere, & pro meliori modo, sumere spiritualem Communionem, dirige pridie vesperi omnes tuas mortificationes, virtutumque actus, & quævis alia opera bona ad finem hunc nempe, ut spiritualiter pasceris Domino tuo.

Ma turo mane deinde meditans, quod-

nam

nam bonum, & felicitas sit illius animæ, quæ dignè sanctissimo Altaris Sacramento reficitur, (per ipsum enim amissæ virtutes rursus acquiruntur: pristina pulchritudo restituitur animæ; fructusque eidem communicantur, & merita passionis Filii DEI) stude diligentissimè, ut ingens in te cupiditas nascatur suscipiendi ipsum: & quidem, ut purè illi placeas.

Ubi verò hac fueris accensus cupiditate, ad DEUM ipsum te verte, ac dic:

Domine, quia concessum hodie mihi non est Te sacramentaliter frui, fac Tu, ô increata bonitas, ô infinita potentia, ut ego dignè (præmissa priùs per te omnium iniquitatum mearum indulgentia, animæque meæ sanitate recuperatâ) spiritualiter in te recreer, modo, quacunque die, & singulis horis, ita ut novam gratiam, & robur semper obtineam adversus omnes inimicos: sed præcipuè adversus hunc, cum quo nunc solùm, ut tibi placeam, bellum gero.

CAPUT LVIII.

De gratiarum actione.

CUM, quidquid boni habemus, & facimus, Dei sit, atque à Deo procedat, sequitur, quòd gratias illi reddere debeamus pro quovis bono exercitio, atque victoria nostra, nec non pro singulis, & peculiaribus beneficiis, quæ nobis ab eodem Domino prævenerunt.

Ut

Ut autem possis istud efficere, sicut oportet, debes considerare finem, propter quem DEUS movetur, ut gratias suas tibi communicet, ex hac namque consideratione & cogitatione disces, quomodo rependere DEO gratias opus sit.

Attamen, quia DEUS in quovis beneficio priùs honorem suum quærit, & deinde utilitatem nostram: idcirco priùs etiam, ita meditando, discurre:

Quâ sapientiâ, potentiâ, & bonitate Deus mihi concessit, & præbuit istud beneficium, & gratiam?

Postea agnoscens, quòd in te, ut in te, nihil reperiatur, vel minimo dignum beneficio: imò, quòd nihil aliud sit in te, præter demerita, & ingratitudines, profundissima cum humilitate Dominum sic affare:

Et quare Domine, quare non indignaris canem mortuum intueri? Quare tot mihi beneficia confers? Sit nomen Domini benedictum in sæcula sæculorum.

Tandem cogitans, quòd per illud beneficium nihil aliud requirat DEUS à te, quàm, ut ipsum diligas, eique inservias, efferveat statim, æstuetque in tam amantem, atque amabilem Dominum amor tuus, sincerumque desiderium ostendat illi inserviendi, ut ipse cupit. Hinc prædictis addes insuper integram, totalemque tui

ipsius

ipsius oblationem, quam isto, vel modò consimili facere poteris.

CAPUT LIX.

De Oblatione.

UT oblatio tuî ipsius undequaque DEO sit grata, duo illa habeat, necesse est: Primò: Ut uniantur cum oblationibus à Christo factis cœlesti Patri.

Secundò: Ut voluntas tua omninò à creaturarum affectu disjuncta sit.

Pro primo, sciendum tibi est, quòd Filius Dei, nedum seipsum cum operibus suis, verùm & nos secum, atque opera nostra cœlesti Patri offerebat. Propterea oblationes nostræ fieri debent cum unione, & fiducia in ejusdem Fili Divini operibus, & oblationibus.

Pro secundo, benè considera, antequam offeras te, num tua voluntas aliquem affectum habeat in se, quo vinciatur; si enim hujusmodi habeat affectum, ab eo se expedire priùs debet. Quare confugies ad DEUM, ut subtractum per omnipotentem ejus dexteram ab affectu prædicto, liberum, solutumque à terrenis omnibus te totum Majestati divinæ offerre possis.

Attamen valde cautus in hoc sis, dilecte fili, quia, si te offers DEO, dum adhuc involutus es cum creaturis, nihil de tuo offers

fers, sed id tantùm, quod alterius est, cùm tunc temporis tuus non sis, sed creaturarum illarum, quibus tua voluntas addicta est: quod multum displicet Domino, eò, quòd per hoc nos ei velle illudere videamur.

Hinc oritur, quòd non solùm inutiles sint, & absque fructu tot oblationes, quas DEO de nobis ipsis tribuimus, verùm etiam, quòd in varios errores, & crimina postea corruamus.

Possumus quidem offerre nos DEO, licèt implicati cum creaturis inveniamus: sed cum hac intentione, quòd ejus voluntas, & beneplacitum nos dissolvat, ut divino deinde Numini, ejusque obsequio, & servituti nos totaliter dedere valeamus; imò multum interest, ut istud ingenti, ferventique cum affectu sæpissimè faciamus.

Debet igitur oblatio tua esse absque impedimento, & propensione ad quemlibet, etsi bonum, tuæ voluntatis actum; ita ut, neque ad bona terrena, neque ad cœlestia quoquo modo respiciat: sed tantùm ad puram voluntatem, & providentiam divinam: cui te unà cum omnibus rebus tuis submittere debes, atque in holocaustum perpetuum sacrificare; tum proinde cujusvis rei creatæ oblitus dicere: *Ecce, Domine, mi Creator, mi Rector, omnia mea in manus voluntatis & providentiæ tuæ resigno, ac in iisdem*

dem pono; fac in me, & de me, Domine, quidquid tibi videtur, & placet, sive circa vitam sive circa mortem meam; quinimò post mortem quoque fac, quidquid vis, tam respectu temporis, quam æternitatis.

Si hoc modo cum sinceritate feceris (de quo certus fies, cùm res contrariæ, adversæque occurrent) ex terreno felicissimus, & Evangelicus evades negotiator; Dei namque eris tu, & ille tui: cùm DEUS semper sit illorum, qui se, tum à creaturis, tum à semet ipsis præripientes, secum sua omnia donant, & sacrificant æterno DEO.

Vides ergo, fili mi, potentissimum hunc esse modum superandi quoslibet hostes tuos; nam, si prædicta oblatio tua ità unit te Deo, ut totus, quantus es, fias illius: & ex adverso quantus ille est, totus tuus fiat, quis adversarius, vel quænam potentia poterit te offendere?

Quotiescunque autem aliquod opus offerre DEO volueris, exempli gratiâ, jejunia, orationes, actus patientiæ, & alia hujusmodi bona, mentem priùs converte ad oblationem Patri factam per JESUM, suorum jejuniorum, orationum, cæterorumque operum; nixus verò pretio, & virtute ipsorum opera tua deinde offeres Majestati Divinæ.

Quòd si Patri cœlesti Christi opera offerre

ferre volueris pro culpis, & delictis tuis, hoc, vel simili modo offerre ea poteris.

Respicies in communi, & nonnunquam etiam in particulari, & singillatim peccata tua; & ubi cognoveris, quòd impossibile sit à te, per te solum, iram offensi Domini mitigari, divinæque justitiæ satisfacere, confuge ad vitam, passionem, & mortem JESU Christi: & aliquam ex ejus operationibus meditare, (exempli gratiâ) quando jejunabat, & orabat, patiebatur, aut sanguinem fundebat; ex his autem percipies, quomodo (ut te Patri suo cœlesti reconciliaret, necnon ut debita solveret iniquitatum tuarum) eidem singula sua opera unà cum passione, ac sanguine offerebat, dicens:

Ecce, mi æterne Pater, justitiæ tuæ abundantissimè satisfacio pro peccatis, & debitis servi hujus N. Placeat jam benignissimæ majestati tuæ illi ignoscere, eumque in electorum tuorum numerum acceptare.

Hæc verò meditans, fili, oblationem tu quoque, atque preces unigeniti Filii offert cœlesti Patri, ipsumque roga, ut, propter ea omnia, universis tuis iniquitatibus parcat ad sui nominis gloriam.

Istud autem exercitium facere poteris, nedum transeundo ab uno ad aliud mysterium, verùm etiam ab uno ad alium actum cujuscunque mysterii, neque solùm pro te,

sed etiam pro aliis deservire poterit hic offerendi modus:

CAPUT LX.

De sensibili devotione, deque ei contraria ariditate.

DEvotio sensibilis, dilecte fili, modò oritur à natura, modò à diabolo, & modò etiam ab ipsa DEI gratia: ab ejus tamen fructibus facilè discernere poteris, à quo procedat; nam, si in te emendatio vitæ non adfuerit, meritò suspicaberis, à quonam sit, an à diabolo, vel à natura; & eò magis, quò majori cum tua complacentia, dulcedine, & affectu, seu etiam cum aliqua tuî ipsius æstimatione conjuncta fuerit.

Hinc, si mentem tuam à consolationibus spiritualibus dulcorari senseris, ne disputes, qua ex parte ortæ sint; neque ita illis adhæreas, ut à cognitione tui nihili permittas te distrahi: sed majori solertia, ac tui ipsius odio, stude, ut liberum conserves cor tuum à quovis affectu, licèt spirituali: solumque Deum desidera, & ejus beneplacitum. Si enim hoc modo feceris, sive à natura, sive à diabolo consolatio, & dulcedo illa profecta sit, mutabitur in consolationem dulcedinemque, velut à gratia provenientem.

Ari-

Ariditas itidem, vel à nostra natura, vel à diabolo, vel à gratia procedere potest.

A diabolo, ut mentem in DEI servitio tepidam reddat, eamque ab opere spirituali avertat, & ad voluptates, terrenasque delectationes convertat.

A natura verò nostra, seu à nobis ipsis, propter culpas, terrenos affectus, & negligentias nostras.

A gratia demum, ut moneamur de majori diligentia in repellendis propensionibus omnibus, affectibus, atque occupationibus, quæ non sint ipse DEUS, vel in eundem non referantur; tum etiam, vel, ut agnoscamus, omne nostrum bonum ab ipso DEO proficisci; vel, ut imposterum majori habeamus in pretio ejus dona, magisque humiles simus & cauti in iisdem custodiendis; vel etiam ut arctiùs cum Divina Majestate uniamur, præmissa totali omnium rerum nostrarum renunciatione, etiam circa spirituales delicias, ne, istis affectu nostro adhærente, dividamus cor nostrum, quod totum vult, cupitque pro se Dominus noster; vel denique, quia sibi complacet idem Deus ob bonum, utilitatemque nostram, ut omnibus nostris viribus, ejusque gratiæ robore decertemus.

Si te igitur aridum noveris, fili, illico mentis oculos in te converte, ut videas, propter quemnam defectum tibi sensibilis

devotio ſubtracta fuerit; tum adverſus illum congredere in prælio, non quidem, ut gratiæ ſenſibilitatem rurſus recuperes: ſed, ut tollas à te, quidquid diſplicet oculis Majeſtatis divinæ.

Quod ſi nullum defectum repereris, devotio tua ſenſibilis ſit, promptiſſima reſignatio voluntati Dei; ſiquidem hæc eſt vera devotio.

Quare magnopere incumbe, ut in prædicta ariditate exercitia ſpiritualia nunquam intermittas: ſed omni conatu illa proſequere, &, licèt talia exercitia carere fructu, & ſpirituali ſapore tibi videantur, bibe nihilominùs libenter calicem illarum amaritudinum, quem amantiſſimi Dei tui voluntas tradit tibi.

Si verò ariditas quandoque conjuncta adfuerit cum tot, ac tam obſcuris mentis tenebris, ut neſcias, quò te vertas, ſeu quid conſilii capias: ne ideò terrearis, ſed ſolitarius, ac, fixus in Cruce illa recumbas ab omni terrena ſejunctus delectatione, quamvis hæc à mundo, vel à creaturis offerretur tibi.

Celare tamen debes, fili, anguſtias tuas cuilibet, præterquam Patri tuo ſpirituali: cui illas aperies non ad pœnæ tuæ levamen: ſed, ut ipſe te doceat modum, quo eas perferas juxta beneplacitum Dei.

Proinde, ne Communionibus, orationibus,

nibus, cæterisque spiritualibus exercitiis utaris, ut è Cruce descendas, amissamque consolationem recipias: sed tantùm, ut vires assumas ad sustinendum Crucem illam ad majorem gloriam Domini Crucifixi.

Quòd si nonnunquam meditari, & orare modo consueto non posses propter distractionem, & turbationem mentis, meliori saltem modo, quo potes, meditare, & ora.

Tum quidquid intellectu non vales exequi, conare, ut peragas voluntate, & verbis, tecum, nec non cum Domino loquens: ex hoc etenim admirabilis in te effectus oriri conspicies: viresque pariter cor tuum assumet.

Dicere ergò poteris in tali eventu aliquas ex his, vel similibus oratiunculis:

Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Ut quid Domine recessisti longè, despicis in opportunitatibus, in tribulationibus! Non me derelinquas usquequaque.

Domine vim patior, responde pro me.

Revertere, revertere fili mi, fac me audire vocem tuam.

Deus Deus meus, quare me dereliquisti?

Recordatus autem illius doctrinæ cœlestis, quam Deus tempore tribulationis fi-

lectæ sibi Saræ, Tobiæ uxori infudit, eadem tu quoque utere, dicens cum hilari, atque impavida voce:

Hoc autem pro certo habet omnis, qui te colit, quòd vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: & si in corruptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim delectare in perditionibus nostris; qui post tempestatem tranquillum facis, & post lacrymationem, & fletum exultationem infundis: sit nomen tuum, Deus Israël, benedictum in sæcula. Tobiæ 3.

Meminisse quoque debes Christi tui: qui in horto, & in Cruce, maximo cum supplicio à Patre suo cœlesti in inferiori, seu sensitiva parte derelictus fuit. Quapropter simul cum ipso Crucem tolerans, dices:

Fiat voluntas tua;

Quòd si ita feceris, tua ipsa patientia, & oratio flammas extollent Sacrificii cordis tui usque ad conspectum Dei: tuque verè devotus fies, cùm vera devotio (ut superiùs dixi) sit viva, & paratissima voluntatis promptitudo, nec non firma constantia sequendi Christum cum ejus Cruce super humeros, per quamcunque ille viam ad se nos invitet, ac vocet. Tum vera etiam devotio est: velle Deum propter eundem Deum, & derelinquere quandoque etiam Deum pro ipsomet Deo.

Itaque, si ab hac regula, & non à sensibili devotione multi hominum, qui vacant spiritui (& præsertim religiosi, atque mulieres) progressum proprium metirentur, à se ipsis, & à diabolo non deciperentur; neque inutiliter, & cum ingratitudinis ostensione dolerent de eo magno, & incomparabili bono, quod sibi ipsis Dominus elargitur: sed majori potiùs animo, servitio incumberent majestatis divinæ, quæ omnia disponit, & permittit ad sui gloriam, nec non ad bonum, atque utilitatem nostram.

Propterea non pauci in hoc se decipiunt, qui cum timore, & prudentia quadam à peccatorum occasionibus cavent, ut aliquando ab horribilibus, impuris, & abominabilibus cognitionibus impetuntur, seu cùm nonnunquam à turpissimis visionibus obruuntur, statim animum amittunt, cogitantque se omninò esse derelictos à Deo; neque sibi suadere possunt, quòd in mente prædictis fæditatibus plena velit divinus Spiritus habitare.

Ex quo fit, ut in hisce cogitationibus commorantes ita se affligant, ut ferè in desperationem ruant, vel saltem redire meditentur (intermisso omni bono exercitio) ad Ægyptum, à qua antea discesserant.

Non benè tamen agnoscunt isti grati-

am, quam ipsis Dominus impertitur; ideo enim permittit eos à talibus tentationum spiritibus invadi, quia cupit eos ducere in sui ipsorum agnitionem: atque ita res disponere: ut effecti iidem indigentes auxilii, ad ipsum propter illud obtinendum accedant. Quare ingratissimos se Deo ostendunt, cùm tristantur, mœrentque de eo, pro quo deberent potiùs se devinctos asserere infinitæ Domini misericordiæ.

Qua ratione, si in eventibus illis quandoque fueris, descende in considerationem tuæ malæ propensionis; illam namque Deus permittit ob utilitatem tuam, nimirum ut promptum, paratumque ad quodcunque malum, etiam gravissimum, te agnoscas, nec non, quòd absque ejus ope, & auxilio in miseram, extremamque perniciem præceps ires.

Ex hoc tandem spem, fiduciamque concipias, quòd tibi Dominus auxilium sit allaturus; siquidem medio illo facit, quòd periculum agnoscas; tum quærit, ut te trahat ad se per orationes, accursumque ad ipsum; cui debes, hac de causa, humillimas gratias reddere.

Pro indubitato enim habeas, quòd similes spiritus, tentationes, turpesque cogitationes meliùs repellantur per patientem pœnæ tolerantiam, prudentemque earum ex-

excussionem, quàm per anxium nimis studium, & repugnantium.

CAPUT LXI.

De conscientiæ examine.

TRia tibi consideranda sunt, fili mi, pro conscientiæ examine.

Primò. Errores decurrentis diei.

Secundò. Illorum causæ.

Tertiò. Propensio, atque promptitudo, quam habes ad gerendum cum illis bellum, nec non ad acquirendas virtutes ei contrarias.

Circa errores, facias, quod dixi tibi in Capitulo vigesimo sexto, in quo tractatum est, quid sit agendum, ubi à vitiis, hostibus nostris infensissimis, vulneramur.

Itaque ipsorum causam conaberis expugnare, atque atterere.

Ut istud verò assequaris, voluntatem tuam munias tui ipsius diffidentia: confidentia in Deum: oratione: & multitudine actuum, per quos vitium odio, virtutemque vitio oppositam amore afficias.

Victorias, & bona opera, quæ confeceris, suspecta semper arbitreris.

Præterquam quod consulo tibi, ut ad similes operationes non respicias; periculum quippe ferme inevitabile in hoc invenitur:

nitur alicujus abſconditi ſtimuli, qui nos ad inanem gloriam excitet.

Propterea, omiſſis prædictis omnibus operibus bonis, mentem tuam intende ad majora, quæ remanent peragenda.

Tum bona cuncta à miſericordia Domini recognoſcens, tanquam à rerum omnium bonarum cauſa, gratias ei retribuas, eò quòd tot favores, ac dona tibi, illa die, largitus ſit: quòd à tot manifeſtis hoſtibus, & multò magis ab occultis innumeris te liberaverit: nec non quòd bonas tibi cogitationes immiſerit, virtutumque occaſiones; & demum pro quovis alio beneficio tibi ab eo præſtito, licèt illud eo tempore non cognoſcas.

CAPUT LXII.

Quòd in hoc Spirituali Certamine ſemper pugnare oporteat uſque ad mortem, ſive de perſeverantia.

DIlecte Fili, inter cætera, quæ maximè neceſſaria ſunt in noſtro Spirituali Certamine, præcipuum ſortitur locum perſeverantia. Hæc enim debemus incumbere mortificationi noſtrarum paſſionum, quæ nunquam in præſenti vita intereunt; quinimò, adinſtar herbæ malæ, ſemper egerminant.

Hoc autem Certamen tale eſt, quod, ſicut

sicut non conficitur nisi termino vitæ, ita à nobis devitari non potest: &, qui in eo non pugnat, necessariò captivus remanet, ac succumbit.

Adde, quòd dimicamus cum hostibus, qui nos perpetuo odio habent.

Quapropter, vel pax, vel induciæ cum ipsis nunquam sperandæ sunt; crudeliùs enim illos trucidant, ac lacerant, qui se iisdem amicos reddere quærunt.

Non debes nihilominùs contremiscere propter hostium potentiam, & numerum: quia in hoc Spirituali Certamine ille tantùm vinci potest, qui vinci vult. Tota namque inimicorum vis, atque potentia in manu Ducis illius est, pro cujus honore, & gloria decertare debemus.

Talis autem Dux non solùm non permittet, ut malum aliquod patiaris supra id, quod potes, sed ipsemet pro te arma suscipiet, & tanquam valentior cunctis tuis adversariis victoriam vertet ad manus tuas, dummodo tu quoque simul cum ipso viriliter pugnans, non in te, sed in ejus viribus, robore, ac bonitate confidere velis.

Quamvis verò Dominus, tam citò, palmam tibi non concederet, ne pusillanimis ideò fias; siquidem certissimus esse debes (& hoc non parum juvabit, ut dimices confidenter) quòd Dominus omnia, quæ

consurgent adversus te, illaque in primis, quæ magis victoriæ tuæ adversari putabis (cujuscunque generis sint) in beneficium, bonumque tuum commutabit, si tanquam fidelis, atque intrepidus pugnator fueris in hoc certamine.

Quare, fili, cœlestem Ducem imitatus, qui pro te vicit mundum, sibique intulit mortem, operam nava, magnanimo corde, huic Spirituali Certamini, nec non totali tuorum hostium exitio. Nam, si vel unum tantùm ex istis viventem permiseris, ille foret veluti cuspis indecora, & turpissima in oculis tuis; imò tanquam confixa lateribus lancea, quæ tibi gloriosam tam magni triumphi consecutionem impediret.

CAPUT LXIII.

Quomodo præparare nos debeamus adversus hostes, qui nos tempore mortis aggrediuntur.

TAmetsi, dilecte fili, tota nostra vita nihil aliud sit, quàm certamen perpetuum super terram, præcipua nihilominus, & celeberrima pugnæ dies illucescet, cùm postrema nostri interitûs aderit hora. Quicunque enim tunc procumbit, non ampliùs surget.

Quod autem fieri à te debet, ut paratus

pro

pro illo tempore inveniaris, hoc est: ut nunc (cùm tempus tibi decertandi conceditur) viriliter pugnes: ille namque, qui benè præliatur, dum sanus est, non difficulter postea victoriam obtinet, quando moritur.

Insuper frequenter, attenta mente, mortem considera: quia, cùm deinde irruet super te, minùs eam timebis: mensque tua magis expedita, & parata ad certamen invenietur. Homines terrenis dediti ab ista fugiunt cogitatione, ne voluntatem, & propensionem (quam habent ad terrena,) interrumpant; quibus, eò quòd libenter addicti sint, eorumque amore teneantur, pœna afficerentur, si cogitarent, ea à se aliquando esse relinquenda. Itaque inordinatus horum hominum affectus ad illa non minuitur: sed semper magis, magisque excrescit. Quapropter etiam separatio ab hac vita, & à rebus tam charis causa iisdem est inæstimabilis doloris, ac pœnæ: & quidem majoris illis hominibus, qui prædictis rebus terrenis à multo tempore pasti sunt, ac delectati.

Optimum quoque erit (ut meliùs in re adeò necessaria te præpares) si mentaliter quandoque te solum (absque ullo auxilio) inter mortis angustias sistas: tum in istarum medio ad memoriam tuam referas,

quæ te illo tempore perturbare, atque affligere possent: Dein si de remediis item discurras, quæ inferiùs tradam tibi, ut illis inter postremas eas calamitates salubriùs uti valeas; ictus enim, qui una tantùm vice ejaculandus est, optimè priùs debet addisci, ne error subrepat in eo, de quo non admittitur emendatio.

CAPUT LXIV.

De quatuor aggressionibus inimicorum nostrorum mortis tempore; & primò de illa contra Fidem, deque modo nos defendendi ab ea.

QUatuor enumerari possunt, fili mi, aggressiones præcipuæ, magisque periculo obnoxiæ, quibus nos hostes nostri solent invadere tempore mortis. Sunt autem istæ.

Prima. Tentatio contra Fidem.
Secunda. Desperatio.
Tertia. Inanis gloria.
Quarta. Variæ illusiones, & transformationes dæmonum in Angelos lucis.

Quoad primam aggressionem (de qua tantùm in hoc Capitulo) Statim ac hostis falsis suis argumentationibus incipit te oppetere, continuò ab intellectu ad voluntatem te transferas, & dicas:

Vade retrò Satana pater mendaciorum : quia nec aures ad te inclinare volo ; siquidem mihi credere satis est , id , quod à sancta Matre mea Romana Ecclesia , revelante Numine , creditur.

Hinc neque admittas, fili, si fieri potest, cogitationes adversus Fidem, quamvis tibi familiares, & benevolæ videantur: sed eas pro diaboli motibus habeas, per quos malignus ille hostis prælium suscitare quærit adversus te.

Quòd si fortasse tempus tibi deficiat necessarium, ut mentem in tutum asylum advoces, fortiter, constanterque resiste, ne rationibus, vel sacræ Scripturæ auctoritatibus (quas afferet adversarius) assentiaris; omnes enim, vel mutilatæ, vel malè adductæ, sive non rectè interpretatæ semper objicientur, quamvis optimæ, claræ, atque evidentissimæ tibi viderentur.

Si verò callidissimus hostis à te reposceret, quid Romana credat Ecclesia? ne illi respondeas, sed ejus agnoscens fallaciam, sciensque, quòd te decipere studeat in verbis, elice actum intrinsecum vividioris Fidei; seu etiam, ut à suamet rabie hostis dilaceretur, responde, quòd sancta Romana Ecclesia veritatem credit; cui, si adhuc adderet ille, aliquid, peteretque, quænam sit hæc veritas, tu iterum, atque iterum repete: illud omninò veritas est, quod Re-

Romana eadem mea mater Ecclesia profitetur, & credit.

Super omnia tamen intentum, fixumque semper serva cor tuum ad Crucifixum JESUM, & dic: *Deus, meus, Deus meus, Creator, & Salvator meus, citò mihi succurre; ne discedas, quæso, à me, Domine, ne ego quoque discedam à sanctæ Fidei Catholicæ veritate: Placeat tibi, rogo, mi JESU, ut in hac vera Fide (sicuti ob maximam tuam gratiam natus sum) dies mortalis vitæ meæ conficiam: & ad sempiternam tuam gloriam decumbam.*

CAPUT LVX.

De secunda aggressione, nempe de desperatione, ejusque remedio.

ALtera aggressio, qua dæmon impiissimus conatur nos atterere, est horror, quem nobis incutit per recordationem iniquitatum nostrarum, ut in profundum in desperationis prolabamur.

Hoc in periculo, infallibili hac nitaris regula: tunc scilicet cogitationes de peccatis tuis, tum à gratia divina, tum ad salutem esse, cùm in te producunt humilitatem, dolorem de offensa Dei, atque confidentiam in ejusdem bonitate. Quòd si te inquietum efficiunt, & ad diffidentiam, pusillanimitatemque compellunt, licèt de

rebus

rebus veris videantur, atque efficaces appareant ad persuadendum tibi, quòd sis damnatus, quòdque tempus salvationis pro te ampliùs non detur, omnes communis deceptoris effectus esse indubitanter existima; propterea magis te humilia, magisque in Deo confide. Hoc quippe modo si feceris, adversarium ipsiusmet armis devinces, honoremque Domino tribues non exiguum.

Hinc cupio quidem, ut doleas de offensa Dei, quoties illius recordaris: sed tamen volo etiam, ut remissionem, atque indulgentiam petas ab eodem Deo cum confidentia in ipsius passione, ac morte.

Quinimò attende ad id, quod dico fili, etiam si tibi videretur, quòd assereret Deus ipse, te inter oves suas non numerari, non debes idcircò amittere fiduciam in illo: sed potiùs ei humiliter respondere hunc in modum: *Magna causa tibi est, fateor, Domine, ut pro peccatis meis me reprobes: sed majorem ego longè invenio in pietate tua, ratione cujus mihi ignoscas.*

Quapropter à te enixè flagito, Domine salutem hujus miseræ creaturæ N. verè à malitia sua damnatæ: sed per sanguinem tuum quoque pretiosissimum redemptæ. Volo salvari per te, Redemptor meus, ad gloriam tuam. Quare maxima cum fiducia me in piissimas tuas manus totum commendo.

mendo. Fac de me, quidquid tibi placet: quia tu unicus es Dominus meus, & Deus meus; & quamvis me occideres, virides nihilominus semper, vividæque spes meæ conservabuntur in te.

CAPUT LXVI.

De tertia aggressione, id est de inani gloria.

TErtia aggressio est inanis gloriæ, seu præsumptionis. Quare,

Ante omnia, ne permittas unquam, ut ad tui ipsius, vel operum tuorum complacentiam, vel minimam, deducaris: sed complacentia tua purè in Domino, in ipsius misericordia, necnon in operibus vitæ, & passionis ejus constituta sit.

Humilia te nihilominùs semper in oculis tuis, usque ad ultimum spiritum; & cujusque boni operis, quod menti tuæ objiciatur, solum Deum pro Auctore recognosce. Recurre quidem ad ejus auxilium; sed illud nunquam expectes ob merita tua, quamvis hostem egregiè profligasses, & in multis, magnisque pugnis exuperasses. Tum sancto nixus timore ingenuè semper fatearis, quòd cuncta tua munimina, inania, atque inutilia forent, si te Deus non protegeret sub alarum suarum umbra: in cujus unica subventione tota tua confidentia figenda est.

Fili,

Fili, si monita mea observaveris, hostes tui prævalere non poterunt adversus te; sed latissima tibi via pandetur, qua tutè valeas ad cœlestem Jerusalem pervenire.

CAPUT LXVII.

De quarta aggressione, scilicet de illusionibus, falsisque imaginibus.

Dilecte fili, si tandem communis hostis noster (qui nunquam nos affligere desinit) sub fallacibus imaginibus, nec non transfiguratus in lucis Angelum aggrederetur te, constans nihilominùs, ac imperterritus in tui ipsius, tuæque nullitatis agnitione persevera, tum corde magnanimo dic illi: *Redi, redi ad tenebras tuas infelix Satana: nam ego non mereor has visiones, nec alterius indigeo rei, præterquam misericordia Dei, precum MARIÆ Virginis, sancti Josephi, sanctæ Annæ, cæterorumque Sanctorum.*

Si verò prædicta omnia, ob multa, & fermè evidentia signa, res à Cœlo demissæ, viderentur tibi, eas nihilominùs à te, quò plus poteris, rejice, & repelle. Neque timeas, quòd repugnantia hæc in indignitate, & exilitate tua fundata possit aliquando Domino displicere. Nam, si ea verè à Domino fuerint, optimè ipse sciet; quid agere debeat, & tu nihil omnino per illa amittes. Siquidem, qui humilibus dat gra-

gratiam, illam ab iisdem non aufert propter actus, qui eliciantur humilitatis.

Hæc sunt, fili, communiora arma, quibus hostis noster uti solet in extremo, acerrimoque certamine adversus nos. Quemlibet tamen etiam impetit diabolus juxta propensiones particulares, quibus eum magis deditum esse cognoscit. Idcircò priusquam hora accedat magni Conflictus, opus est, ut contra affectus, & motus, qui acriores sunt, magisque regnant in nobis, benè armis instruamur: & fortiter, viriliterque certemus, ut facilior esse possit victoria eo tempore, quo nobis tempus omne surripietur ad hoc idem agendum.

Pugnabis contra eos usque ad internecionem. 1. Regum 15.

INDEX

CAPITULORUM, QUÆ IN PRIMA PARTE CERTAMINIS SPIRITUALIS CONTINENTUR.

CAP.

CAP.

CAP.

FINIS.

OPUS

LA

S

E

CA

In quo
Trac

I. Ac
II. Vi
III. De

IV. M

Versio r
& cun

A pl

CO
EX O
Super

Eremitar. Camaldulen.
Eremi Insulae Vigrensis

CERTAMEN
Spirituale Lau-
rentij Scupuli
&c.